

*Sveikiname mūsų naršiąją ir stiprėjančią
kariuomenę mūsų visų bendrosios šventės proga!*

Lietūkis

Pienocentras

Parama

Žemės Bankas

Spaudos Fondas

Akc. „Maisto“ B-vė

Ūkio Bankas

*„Šaltinis“
Vaisvandenių dirbtuvė ir
alaus urmo sandėlis*

Akc. „Neris“ B-vė

Akc. „Drobės“ B-vė

*Akc. Draudimo Draugija
„Lietuva“*

Akc. „Ringuva“ B-vė

Akc. „Lietuvos Philips“ B-vė

*A. E. G. B-vės
atstovai Lietuvai
Inž. M. Didžiulis ir P. Ringys*

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miltų, 10, „Karys“. Toliau: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams metams—5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn.—2 lt. Visiems kitiems metams—6 lt., 6 mėn.—4 lt.
ir 3 mėn.—2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Kariškoji Tautos diena

Jau trečiąją kartą švęsime tradicine virtusią kariuomenės ir visuomenės dieną, tariant, tautos karišką dieną. Vadinasi, iškilmingai švenčiamą ir atitinkamai pažymimų reikšmingųjų mūsų tautos dienų skaičius neperseniausiai yra padidėjęs dar viena gilios prasmės, žūtbūtinio visų lietuvių pasiryžimo ir realiausiu būdu mūsų nepriklausomybės pamatų stiprinimo diena. Juk ir visų kitų tautos gyvenime didžiųjų dienų prasmė būtų blanki ir nereikšminga, jeigu mes visomis priemonėmis ir būdais nesiryžtume ginti brangiai pirktą gimtosios žemės laisvę, jeigu nesistengtume visi bendromis jėgomis remti ir stiprinti mūsų tikriausiąją nepriklausomojo gyvenimo laidą — mūsų ginklo pajėgą — kariuomenę.

Taigi, ir anksčiau, minėdami mums brangios laisvosios Lietuvos gyvavimo dienas, mes, be abejo, nepamiršdavome ir krašto saugumo rūpesčių, savaime ryžtingai ir vieningai nusiteikdavome ir tėvynės gynimo reikalu. Tačiau reikia pasakyti, kad tai daugumoje buvo vien tik žodžiai. Pagaliau ir tuos žodžius mes drovėdavomės pasakyti viešai, masiniu ryžtingumu; mes lyg ir nedrįsime savo lietuviškuoju gynimosi teisės karingumu drumsti „amžinąją taiką“, pasididžiuoti savo turimomis jėgomis, kad jas ir toliau vis stiprintume visos tautos moraliniais ir materialiniais ištekliais. Ir tik kada tautų gyvenime vėl galutinai sugriuvo tuščios tariamųjų pacifistų svajonės, kada vien brutali moderninė ginkluota jėga vėl pradėjo tautoms spręsti: *būti ar nebūti*, pagaliau, kada mūsų nepasotinamieji kaimynai negirdėtu akiplėšikumu pakėlė ant mūsų ranką, o mes buvome kalti jau vien dėl to, kad galingesnijį garbės ir tariamasis erdvių badas mus suėsti spiria, — mes, giliai susikaupę, nors ir kukliai, tačiau ryžtingu kietumu visi vieningai ir drąsiai pasauliui prabilome: „MES GINSIMĖS!“ Tačiau šiuokart tai nebuvo jau vien žodžiai; juos lydėjo visa eilė konkrečių, mūsų saugumui labai reikšmingų vyriausybės, vadovybės ir visuomenės darbų ir žygių.

Mūsų kariuomenės perorganizavimas ir atitinkamas ginklavimas, krašto saugumui labai reikšmingų įstatymų išleidimas, o taip pat ir visuomenės aukomis pradėtas žymiai remti Ginklų Fondas, bei įvairių įmonių kariuomenės dalims ginklų dovanojimas, — kad ir per šiuos pastaruosius trejetą metų, — ryškiai įrodo vyriausybės ir drauge visos tautos vieningą pasiryžimą krašto saugumo reikalus statyti pirmo vieton.

Prieš trejetą metų įsteigtoji kariuomenės ir visuomenės diena, be abejo, daug prisidėjo ir prie moralinių kariuomenės ir visuomenės ryšių sustiprinimo. Visuomenė pradeda nuoširdžiai domėtis savosios kariuomenės gyvenimu, darbais; pradeda atitinkamomis progomis entuziastingai reikšti savo pagarbą, meilę, pasididžiavimą. Štai, jau ne vieną kartą ir ne vienoje vietoje visame mūsų krašte gražiai išleisti į kariuomenę naujokai; kaimuose ir miestuose nuoširdūs „valio“ ir gėlės sutinka pražygiuojančius, iš manevrų, pratimų, iš paradų grįžtančius karius. Aiškiai jaučiama, kad visuomenė jau įsitikinusi mūsų

Dmt. Čibo nuotr.

kariuomenę esant neatskiriama, saugumo atžvilgiu svarbiausia tautos dalimi, kad glaudus visuomenės su kariuomene dvasinis bendradarbiavimas tik ir gali Lietuvą paversti vieninga, nepalaužiama, ginkluota tauta.

Tuo būdu kariuomenės ir visuomenės diena nebuvo ir nėra vien išviršinės demonstracijos bei tuščių šūkių diena. Šią dieną tik norima sustojus visiems peržvelgti per metus nuolatos dirbtą visuomenės ir kariuomenės siejimo, krašto saugumo stiprinimo darbą, pakelta nuotaika visiems entuziastingai pasidžiaugti pasiektaisiais laimėjimais, pasidžiaugti savąja vis tvirtėjančia modernėjančia ginkluotąja krašto jėga — kariuomene, ir vieningai pasiryžti ir toliau sparčiai varyti planingą visos tautos rengimą karui, propaguoti lietuviškąją kariškąją mintį ir visiems pagal išgales nuolatos konkrečiu darbu — auka Ginklų Fondui remti mūsų kariuomenės ginklavimą. Vadinasi, kas liečia šios šventės dieną visuomenės nuotaikingumą ir balsiais nuoširdžiais žodžiais pareikštiną visuotiną entuziazmą — turėtų būti vykdoma kuo didžiausiu vieningu, demonstratyviu savo jausmų pareiškimu, masiniu užsidegimu. Tai labai reikšminga ir svarbu pagaliau išsijudinti šių dienų lietuviui atvirai, nuoširdžiai, entuziastingai viešai išreikšti tai, ką jis, gal būt, seniai pergyvena ir jaučia, tačiau dėl įprastojo kuklumo ir perdidelio santūrumo lyg ir nedrįsta pareikšti kitų akivaizdoje, nedrįsta jausmo pagautas atvira burna sušukti nuoširdų „valio“, pats pirmas atitinkamu momentu pradėti ploti ar mesti į mišnią uždegantį, jaudinantį, aukščiausio entuziazmo laipsnio siekiantį šūkį.

Taigi, šią tautos kariškąją dieną visi anksčiau minimi mūsų visuomenės jausmai turėtų būti kuo plačiausiai ir laisvu nuoširdumu demonstratyviai išreikšiami, nes ši diena ir yra tam, kad ką jaučiame —

reikštume, ką nuveikėme — dar kartą peržvelgtume, pasidžiaugtume ir pasididžiuotume, o kur dar matome spragų, ko dar neatlikome — kuo didžiausiu visuotinu entuziazmu ir pasiryžimu grįbtumės darbo, šventojo darbo — visomis išgalėmis ir visais tautos ištekliais didinti ir plėsti ginkluotos tautos atsparumą ir militarinę galią.

Kas liečia šios kariuomenės ir visuomenės dienos proga nuderbtiną reikšmingą realų darbą, tai bus Ginklų Fondo vajeaus organizavimas ir kuo sėkmingiausias pravedimas. Kad lietuviškosios visuomenės, kiekvieno lietuvių ir šios dienos entuziazmas bei šūkliai būtų įvairūs, netušti — reikėtų tai įrodyti pagal išgales skiriama krašto ginklavimui materialine auka Ginklų Fondui. Jeigu per ištikus metus tam tikro dydžio aukos plaukia mūsų ginklavimuisi, jeigu lietuviškosios įmonės ir organizacijos pradėjo dovanoti kariuomenės dalims, palyginti, dideles ginklų — sunkiųjų ir lengvųjų kulkosvaidžių, keliasdešimts šautuvų — dovanas, tai šios kariuomenės ir visuomenės dienos proga tas didis aukojimo darbas neturėtų sustoti, o, atvirksčiai, pasiekti kulminacijos punktą, atskirų žmonių ir įmonių lenktyniavime.

Kiekvienas lietuvis, be abejo, gerai supranta, kad jeigu mes, nors ir pastarąjį dešimtmetį, kasmet būtume ginklavimui suaukoję po vieną milijoną litų, tai dešimties milijonų suma būtų pavirtusi labai dideliu mūsų kariuomenės ginklavimo laimėjimu. Tačiau jeigu, vis dėlto, tai nebuvo suprasta ir padaryta, tai nereikia, kad turime vien apgailėstauti ir nieko nesiryžti veikti ateičiai. Atvirksčiai, paskutinių trejų metų šioje srityje pasiekti rezultatai, jeigu ir ne pilnumoje džiuginantieji, tai, vis dėlto, rodą kariuomenės ginklavimui didelę Ginklų Fondo paramą. Tuo būdu sparčiai varydami Ginklų Fondo rėmimo darbą, turėtume vis prisiminti, kad jeigu ką pavėlavome padaryti praeityje, tai ateičiai galime daug daugiau padaryti, tuo lyg ir išlygindami ankstesnį nesusipratimą, neveiklumą. Labai svarbu visiems gerai įsisąmoninti, kad ir mažiausios aukos *nuolatinio* davimu. Tai turi labai didelę reikšmę, nes visos tautos mastu to

nuolatinio aukojimo dėka šimtai tūkstančių auga daug greičiau, negu kad labai reta viena antra ir stambesnė atskiro žmogaus ar įmonės auka. Nuolatinis aukojimas labai mažai tepajaučiamas, o tuo tarpu pats aukojimo dažnumas virsta lyg ir įpročiu ar reikšminga tradicija ir daro didelį masinio rėmimo įspūdį, tuo pačiu vėl skatindamas ir teigiamai šiam darbui nuveikdamas vis platesnius visuomenės sluoksnius.

Taigi, švęsdami jau trečiąją kariuomenės ir visuomenės dieną ir išeidami į miestų, miestelių gatves ir aikštes, džiugiais žvilgsniais lydėdami žygiuojančius mūsų šauniosios kariuomenės dalinius bei įvairias organizacijas — visi prisiminkime, kad ši šventė, tai mūsų bendrų pasiryžimų šventė, kad tai yra tautos kariškojo pasisakymo diena, kad joje džiaugiamasi pasiektais mūsų šalies saugumo laimėjimais ir ryžtamasi ateities siekimams. Matydami didingai pralenkančius įvairius moderninius karo pabūklus, pravažiuojančias mašinas ar audringai virš galvų praūžiančius savuosius karo lėktuvus, supraskime, kiek krašto ginklavimui turi skirti valstybė visos tautos sudedamų materialinių išteklių ir kiek daug galime mes patys savo laisvu noru padaryti visi nuolatos aukodami opiam kariuomenės ginklavimo reikalui ir tuo pačiu mūsų nepriklausomam gyvenimui laiduoti.

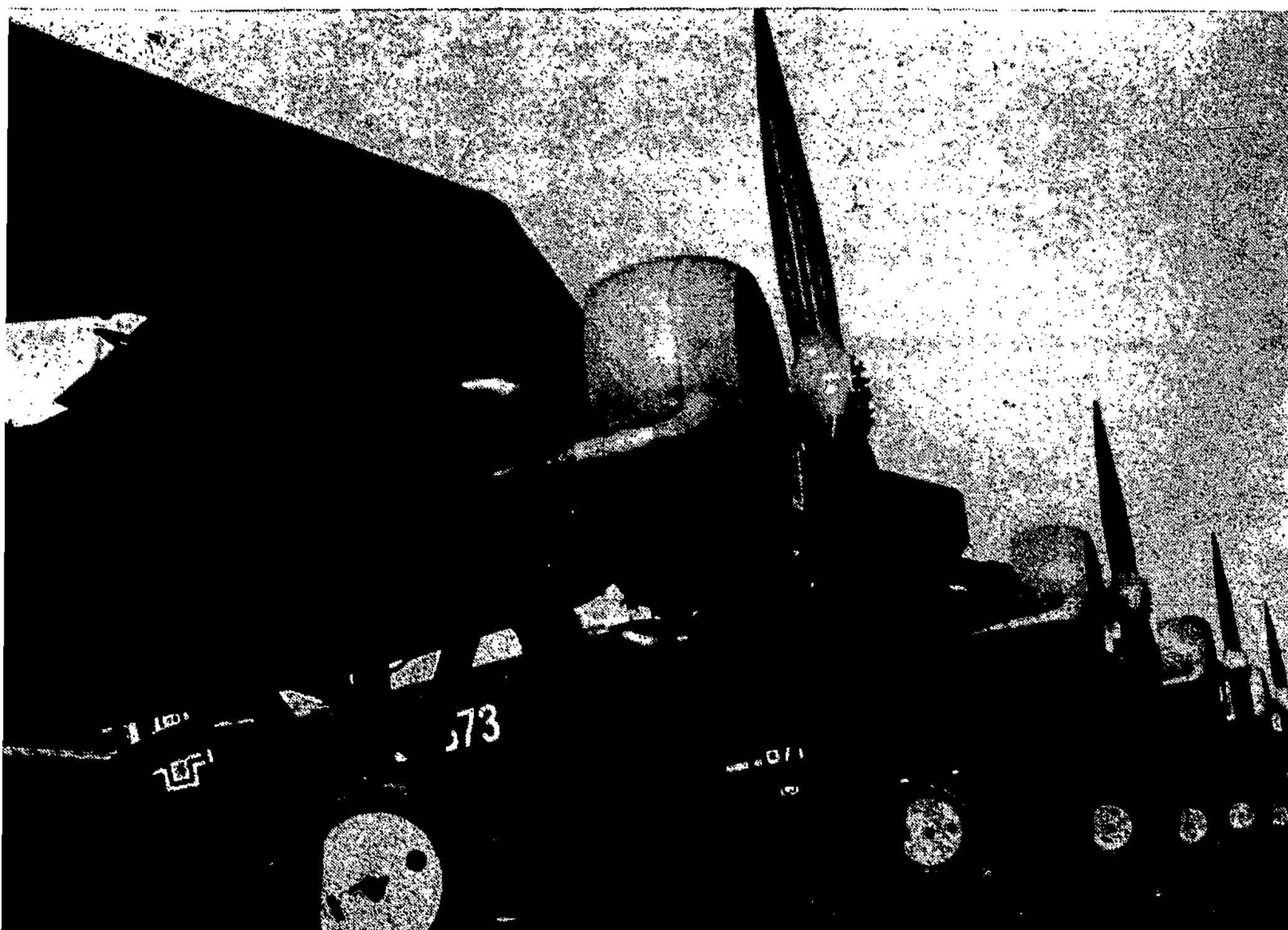
Sąmoningai susigyvenę su mintimi, kad kariuomenė ir visuomenė sudaro vieną nepalaužiamą ginkluotą tautą — drąsiai sau ir visam pasauliui pareikškime ir pademonstruokime ne kitų neapykantos ar kam nors grasinimo jausmą, o tik savojo lietuviškojo gyvenimo meilę, pasididžiavimą savo laimėjimais ir kad visa tai, — kaip ir kiekviena kita tauta kad turi šventą teisę, — saugosime ir ginsime visomis jėgomis ir priemonėmis. Vadinas, mes demonstruosime prieš visa tai, kas grobuoniška, kuo grasoma mums patiems; prieš tuos, kurie dar, gal būt, neįsitikino laisvojo lietuvių egzistencijos būtinumu, lietuviškąją valią ir visoms tautoms lygia teise ginkluotis. O ginkluotis ne „erdvių ieškojimui“, ne tam, kad siektume „nuo jūrų iki jūrų“ ir ne kokiame „laukiniame krašte su šautuvu ir kastuvu sleiktume savąją kultūrą“.

Mes visomis jėgomis ginkluojamės ir ginkluosimės toliau vien tik todėl, kad „lietuvišiais esame mes gimę, lietuvišiais norime ir būt“!.. Šiam mūsų šventam siekimui gali priešintis, kenkti ir kitaip įrodinėti tik mūsų tikrieji priešai. Jų vilionėms ir pinklėms nė vienas lietuvis, anaip-tol, nepasiduos, o visa tauta ir toliau garbingai eis savo pasirinktu keliu ir jokia kaina nuo jo nepasitrauks. Tai visuomet turime prisiminti mes patys, tai turi žinoti — mūsų draugai ir priešai.

Tad, su nuoširdžiu lietuviškuoju džiaugsmu, giedria nuotaika ir kitu pasiryžimu gintis kariuomenės ir visuomenės dieną vieningai sujūdiname žaliuojančią, žydinčią Lietuvos žemę!

Savieji „Anbo“ 41-ji — mūsų pasididžiavimas

J. Miežlaiškio nuotr.

Tvirtai stovėkime savo tautos sargyboje

Per metus turime po keletą dienų, kada turime progų pagalvoti apie mūsų krašto būseną ir galime tiksliau nusistatyti ateities gaires. Tiesa, mes visada galvojame apie savo nepriklausomą gyvenimą, susirūpinę jį išlaikyti ir nuolatos tikriname jau nuveiktus kasdienius savo darbus, kurie aukojami krašto gerovei. Tačiau, kai kuriais momentais vis dėlto daugiau susikaupiame tokiose mintyse, pvz., kad ir š. m. gegužės 23 dieną, kuri skiriama kariuomenei ir visuomenei. Galime iš pagrindų viską pergaltoti, trumpai žvilgteliant į artimiausią praeitį ir atidžiai sustojant ties savo ateitimi.

Pirmiausia, visiems svarbu žinoti kokioje aplinkumoje dabar esame. Lengva suprasti, kad šių dienų valstybių rengimasis, stropus ginklavimasis reiškia ne ką kita, o tik pasirengimą būsimajam karui. Vadinasi, mes, stovėdami tarp šarvais besikaustančių valstybių, daugiau nieko ir negalime galvoti, kaip tik tokiu pat tempu ruoštis ateičiai.

Kodėl gi mes kalbame apie karą, ir lyg įsitikinę, kad neišvengiamai jis turi būti ir ateityje. Juk nieko mes nesirengiame pulti, nieko svetimo nenorime pagrobti — tik pasiryžę savo žemių neliečiamybę išlaikyti. Vis dėlto šis mūsų nusistatymas neatleidžia nuo tos pareigos, kuri įgalina: rengtis, budėti ir laukti netikėtumų. Pasaulis neramus, didžiosios ir mažosios

Visa matantis tolimatininkas

Kar. k. Maželio nuotr.

valstybės persisunkusios naująja technika, naujais išradimais — slapti kazematai pilni bandomųjų moderninių ginklų ir kitų ateities siurpryzų. Visa tai reiškia ne žaidimą, bet rimtą pasirengimą būsimajam karui.

Daugelis valstybių karo nenori, nenorime ir mes, tačiau ar gali mūsų nenoras atitolinti nuo mūsų galimą nelaimę? Juk tos valstybės, kurios geidžia svetimturto, gali nesiskaityti su kitų norais ar nenorais, gali sau tinkamu momentu pareikšti savo valią silpnesniems. Vadinasi, tokiu atveju mes būtume priversti kariauti. Tai žinodami, negalime atsilikti nuo kitų karui besirengiančių valstybių, bet turime kuo rūpestingiausiai minėtam pavojui rengtis. Pasirengimas reikalauja daug laiko, pinigų, žmonių ir mūsų krašto išteklių. Visa turi būti parengta jau taikos metu. Žmonių priauga tik per kelias dešimtis metų, jie išmokomi karinių dalykų irgi ne taip greit. Taigi, turi būti sistematiškai parengiami kariškoje dvasioje ne tik krašto žmonės, bet taip pat ir visi ištekliai.

Mes, lietuviai, stovėdami milžinų tarpe, gerai įsivaizduojame galimą pavojų, užtat sutelktomis krašto jėgomis rengiamės netikėtumams atsispirti ir, žūt būt, nusistatę savo garbę ir laisvę apginti.

Karai buvo gilioje senovėje, jie bus ir ateityje. Pokarinis laikotarpis aiškiai parodė, kaip pasaulis norėjo taikos ir taikai įgyvendinti padėjo visas pastangas. Tautų Sąjungos asmenyje minėtas darbas buvo pradėtas didžiausiu entuziazmu. Deja, pakako tik kai kuriems pasipriešinti taikai ir viskas sudužo. Kai tik vienas pradėjo didinti kariuomenę, gaminti ginklus ir rengti visą kraštą būsimajam karui, tuoj ir kiti, užsimiršę taikos šūkius, griebėsi darbo — stiprinti savo karo jėgas. Prasidėjo ginklavimosi lenktyniavimas ir spartus šuolis į priešakį, viską rengiant moderniniam karui.

Būsimasis karas, atrodo, turės skirtingesnę pobūdį, negu kiti iki šiol buvę karai. Mat, po Didžiojo karo labai smarkiai išsiplėtė karo technika, motorai, veikią žemėje, vandenyje ir ore. Jie pasiekė be galo didelį galingumą ir išplėtė nepaprastą greitį.

Laisvės gairėmis

Mūsų upės į Nemuną liejas,
Kaip seserys Baltijon vilnija.
Viena saulė dirvoj ir alėjose,
Rajone ir klūpančiam Vilniuje.

Mūsų kraujas, kaip mėlyni vandenys,
Į vieną troškimą suplaukia.
Bendri rūpesčiai rūpina šiandien,
Kartu saulę į Lietuvą šaukiame.

Mes tėvynei nuo ryto lig vakaro
Proto syvus ir prakaitą lašinam, —
Broliai dirvas apsės vasarėjais,
Broliai šypsosi šautuvu nešini.

Kario akys bučiuoja arimą,
O artojas gėrisi gretomis.
Mes, kaip sraigės kiaute, nenurimome
Ir kovot milžinais neatpratome!

Jau išvarėm svečius neprašytus,
Jau išvargome šimtmečių vargą.
Mūsų laisvės žibuoklę pražydusią
Apginsim nuo vėtrų ir darganų!

Paaukosim kas litą, kas grūdą —
Prakaitu ginklus nukalsime!
Ir sutiksim grobuonišką rudenį
Lėktuvų ir kulkosvaidžių valsu!

Jonas Docius

Iš laikinosios sostinės vaizdų: dešinėje V. D. Muziejus; priešakyje Žemės Banko rūmai K. Kazlausko nuotr.

Didelis lėktuvų skaičius nepaprastu greitumu gali perlėkti sieną ir netikėtu užpuolimu gali veikti prieš kariuomenę, išteklių centrus ir kitus jautrius krašto objektus. Ši technikos naujoji galia noromis nenoromis turės pakeisti kovos būdą. Karas turės būti netikėtas, staigus ir judrus. Sunku tikėtis, kad ateityje kas nors skelbtų karą, kaip iki šiol būdavo. Greičiausiai, priešas peršokęs sieną savo motorizuotais daliniais ir netikėtu veiksmu paskelbs puolamajam karą. Tokio karo šiandien laukiame, tokiam karui ir privalome rengtis. Tuo labiau taikos meto pasirengimas įgauna dar didesnės svarbos, nes visada esame netikėtumo išvakarėse.

Įvykus netikėtam užpuolimui, iš mūsų pareikautų labai daug jėgų. Be abejo, netikėtumui atsispirti ir vesti su užpuoliku kovą vienos kariuomenės jėgos nepakaks. Kraštą ginti turės stoti visa tauta, nuo mažiausio iki seniausio, visi vyrai ir moterys. Kas gyvas turės eiti į kovą, kad tuo būdu apgintumėm savo teisę ir neleistumėm žūti laisvei ir nepriklausomybei.

Taigi, šiandien svarbu gerai pergaltoti pasirengiamuosius darbus, kad kuo glaudžiau sueitume su visa visuomene į tamprų ryšį.

Mums, kariai, ypač įsidėmėtinas šis atsakingas pasirengimo darbas. Mes turime žinoti, kad šių laikų karo tarnyba reikalauja iš mūsų pačių didesnio sugebėjimo pareigose. Ne tik tarnybos metu, bet ir atsargoje esant reikalinga rūpintis krašto gynimo reikalu.

Turint galvoje galima ateities karo vedimo būdą, aiškėja, kad į karą bus įtraukta visa tauta, tad mes, kariai, besirengdami karui, nepamirškime, kad kariausime visi iš vieno, be jokio skirtumo — visi tautos nariai. Todėl jau dabar turime mokėti tas darbo jėgas sujungti į krūvą. Piliečiai karyje turi matyti savo brolių, drąsiai einantį ginti tėvynę ir pasiryžusį aukoti savo gyvybę. Taip pat kario pareiga maloniai sutikti pilietį, savo žiniomis jam padėti pasirengimo darbe ir gražiu pavyzdžiu, kariniu mandagumu patraukti jį

prie karinės šeimos. Kario veide turi visada spindėti drąsa, pasiryžimas ir tikras noras nenuilstamai dirbti savo krašto gerovei.

Kada piliečiai matys, kaip mielai eina šaukiamieji karo prievolės atlikti, kad garbingai atlieka kario pareigas, gerai yra išmokę karinių dalykų ir atsargoje būdami moka bei stengiasi tas žinias perduoti mažiau žinantiems, tada visi eis prie karių, dirbs vieną darbą ir gyvens viena ir ta pačia idėja. Jei norime visos tautos pagelbos, tai mokėkime kartu eiti su visa tauta.

Gegužės 23 d. proga gerai pagalvokime, kuriuo dabar einame keliu. Ar gerai atliekame mums skirtas pareigas. Jei taip, tai galime tikėtis, kad pasieksime gerų darbo vaisių. Jau nekartą esame jau-

tę visos tautos nuoširdų pritarimą, užjautimą ir pagarbą kariams. Visuomenė mus džiaugsmingai išlydi į manevrus, seka ir domisi mūsų darbais. Grįžtantiems gėlėmis kelią nukloja. Taigi, jei būsime verti, ir toliau nuo mūsų toji visuomenė nenutols, bet dar labiau priartės ir padės pasirengti ateičiai.

Dabar parengties padėtis, tasai įtemptas laikotarpis, kada laukiame bet kurio netikėtumo. Nuo mūsų ir visos tautos budrumo priklauso ir tolimesnis mūsų gyvenimas. Mes, kariai, šiandien būdami tikroje tarnyboje, ginklu rankoje stovime tautos sargyboje ir saugome sienas. Tuo geriau išsaugosime, kuo daugiau bus sargybinių. Vadinasi, ir dabar mums reikalinga visų pagelba, visų parama. Mes, sujungę visas ginklo, mokslo ir dvasines pajėgas, pasieksime tikrą krašto galingumą. Mes drąsiai ir broliškai paduodami rankas kitas kitam, lengviau išeisime laisvuju keliu. Tik visi, kaip vienas, dirbdami bendram tikslui, tvirtai atsistosime tautos sargyboje ir be baimės lauksime dar šviesesnio rytojaus, nes visos tautos jėgomis garantuosime sau nepriklausomą gyvenimą, kurio niekas nebeįstengs iš mūsų išplėsti.

Gen. št. mjr. Jonaitis

Skautai telegrafistai dūminėj priedangoj įsirengia telegrafą P. Mikoliūno nuotr.

† MŪSU NARSIŲ VYRAI

Gusarai, prislinkę iki priešų, šaudė stati

Mūsų kavalerijos dalys dalyvavo Nepriklausomybės karuose kartu su kitų ginklų rūšių dalimis. Nors tinkamai ir neaprupintos, gerai neapmokytos, bet jos sugebėdavo priešams sukelti nemaža baimės. Daug narsių raitininkų yra apdovanoti Vyčio kryžiais už drąsą. Jų tarpe yra ir gusaras Stasys Adomaitis, gimęs 1896. XII. 28 d. Zapyškyje. Šeimoj 7 vaikų. Dirbo dvare, o per Didįjį karą Kaune, Šmito fabrike. Brolis, nenorėdamas tarnauti rusų kariuomenėj, pabėgo į Ameriką. Stasys Adomaitis buvo taip pat pasiryžęs nestoti svetimiams tarnauti ir ruošėsi bėgti į užsienį.

1919 m. sausio 29 d. atvyksta ir įsirašo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Patenka į gusarų II eskadroną. Arklių eskadronas neturėjo. Mokėsi be jų. Gusarai dėvėjo savo drabužius. Skyrėsi nuo pėstininkų karinėmis, pilkomis kepurėmis su baltu raikščiu. Ginkluoti buvo vokiškais karabinais.

Kovo mėn. eskadroną priskyrė prie Vilniaus bataliono. Eskadronui vadovavo kar. Mackevičius. Gusarai išvyko į kovos krikštą pėsti. Adomaitis atsimeina pirmąjį žygį į Žiezmarius. Eina gusarai, prie batų prikalti pentinai čerška. Jie atsikišę, ir jei tik užpakalinis užmina — visas pentinas su padu ir atšoka. Pėstininkai šaipėsi iš pėsčių raitininkų, o šie trumpai atšaudavo, kad kovoje žirgus įsigys.

Gusarus panaudojo artilerijos apsaugai, bet už poros dienų įsakė užimti Semeliškių miestelį. Vyko pirmasis būrys, kuriame ir Adomaitis buvo. Gusarų nuotaika auksinė. Jie ieškote ieško susirėmimų.

Į kaimą prie Semeliškių atvyko naktį. Gyventojai baimingai nurodė, kad vienam name bolševikai. Gusarai namą tuoj apsupo. Paskui rusiškai riktelėjo pasiduoti. Bolševikai palaikė savaisiais ir iš vidaus pasipiktino, kad draugai juokus krečia. Vienas gusaras įkišo pro langą šautuvą. Bolševikai tada šoko ant pečiaus, kiti pasislėpė po lova. Gusarai įsiveržė į kambarį ir suėmė 4 belaisvius. Kambarij buvo rasta apie 20 šautuvų, baltinių ir kt.

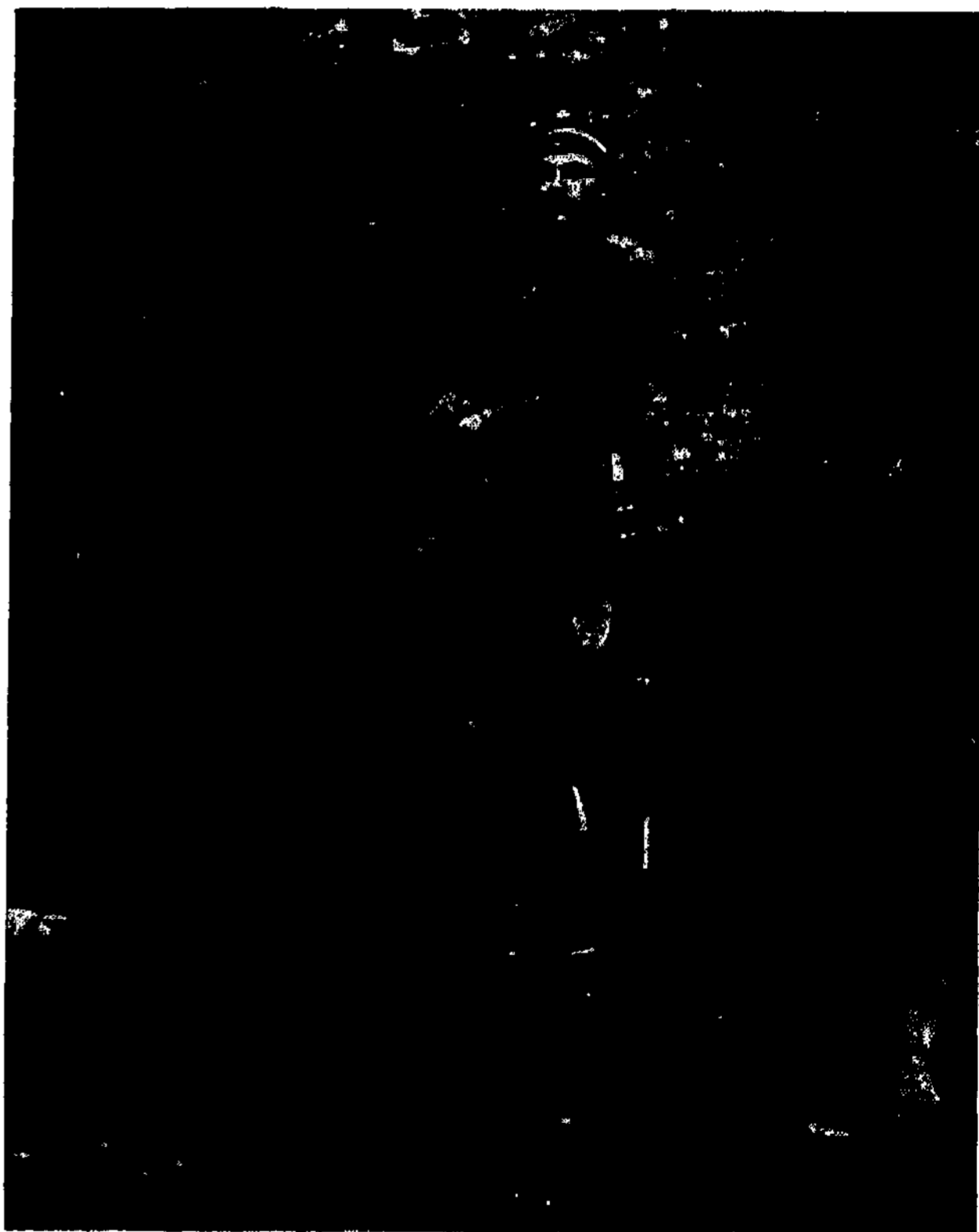
Balandžio mėn. eskadronas grįžo į Kauną. Gusarai gavo arklius ir buvo apmokomi raitininkų mokslo. Sekminių antrą dieną su daina vėl išvyko į bolševikų frontą.

Antalieptė. Už jos — 5 km buvo priešas. 11 val. naktį gusarai išjojo priešų ieškoti. Dvarelyj, netoli pozicijų, nusipėstinta. Graži naktis. Slinko laukais, turėdami iš dešinės pėstininkus. Norėjo prisiartinti kiek galima arčiau, bet pėstininkai pirmieji pradėjo šaudyti. Adomaitis pasakoja apie šias kautynes. Bolševikai atidengė stiprią ugnį. Be perstojo tamsoje žibėjo trys priešų kulkosvaidžiai. Gusarai be perstojo veržėsi. Jokio slėpimosi ar baimės. Pirmyn ir pirmyn. Prieš 8 val. ryto bolševikai pabėgo. Gyventojai pasakojo, kad išsivežė sužeistų ir nukautų.

Rugpiučio mėn. pabaigoje gusarai visu frontu, kartu su kitomis dalimis, ėjo Daugpilio link, stumdami priešus iš Lietuvos. Viename kaime bolševikai ypatin-

gai įsistiprino. Kautynės prasidėjo naktį ir tęsėsi iki 11 val. ryto. Dešiniam sparne lietuviai pradėjo supti. Bolševikai tvarkingai traukėsi. Gusarai raiti įpuolė į kaimą ir priešas visai pasitraukė.

Priešą vejant Adomaitis su draugais per 8 d. nužygiavo 50 km. Žvalgai pranešė, kad Navasolkų km. yra bolševikai. Gusarai priartėjo prie kaimo. Palikę arklius už kalnelio, slinkte slinko artyn. Buvo vidudienis. Adomaitis su trimis draugais buvo priskirtas

Gusaras St. Adomaitis

prie lengvojo kulkosvaidžio. Bolševikai atkakliai gynėsi, nemanydami užleisti pozicijų. Mūsiškiai su lengvuju kulkosvaidžiu prišliaužė iki kaimo tvoros. Tada gusarai atsistojo. Nebuvo jokios uždangos. Jie atsirėmė ant paprastos iš dviejų lygiagrečių tvorų karties. Iš tarpnamių šaudė bolševikai. Nebijodami kulku, stati, Adomaičiui prilaikant kulkosvaidį, gusarai labai sėkmingai atidengė ugnį į čia pat esančius priešus. Bolševikai apšaudė drąsius gusarus prie kulkosvaidžio, bet šie ugnies nesustabdė. Čia pat buvo ir eskadrono vadas, kuris nurodinėjo ir komandavo ugniai. Bolševikai arti prinešto kulkosvaidžio priversti pabėgo. Gusarams teko belaisvių. Gusarų nebuvo nei sužeistų, nei nukautų, tik kulkosvaidininkui peršovė skverną.

Priešas vejamas toliau. Prijojus iki 1 km nuo Kalkūnų, Adomaitis ir dar du gusarai buvo pasiūsti pirmyn. Priešas buvo Grivoje. Gusarai įlėkė į Kalkūnus. Tuo pačiu metu priešo artilerija atidengė pragariską ugnį į miestelį. Žvalgai prisiglaudė prie namų. Aplink sproginėjo sviediniai. Čerpiniai stogai skilo ir biro ant gusarų. Pusę valandos teko išbūti pasislėpus, nes negalėjo slinkti nei pirmyn, nei atgal.

Atgal grįžo sveiki. Adomaitis pasakoja, kad tuoj iš dešinės pradėjo lįsti lenkai ir grandinė išsitiesė prieš gusarus. Toj fronto vietoj lenkai taip pat kariavo prieš bolševikus. Eskadrono vadas paklausė, ko jie lenda pirmyn. Gavo atsakymą — taip jiems yra įsakyta. Vakare bolševikai puolė, stipria ugnimi išmušė lenkus ir tie pabėgo. Gusarai, antroje linijoje būdami, savo apkasus apgynė, atrėmė bolševikus ir laikėsi iki ryto. Šaudymui nutilus, pasirodė lenkai ir vėl įsistiprino mūsų priešakį.

Netrukus su būriu Adomaitis atvyko į Kauną, o iš čia nuvyko į Tauragę prieš bermontininkus. Neprijojus Tauragės, keturi gusarai, jų tarpe Adomaitis, buvo pasiūsti į miestą. Pačiame mieste išdygo 4 vokiečių žandarai ir griebėsi už kabūrų, bandydami ištraukti parabelius. Gusarai akimirksniu atstatė šautuvus ir nuginklavo. Pristatė vadui. Žandarai prižadėjo nieko nedaryti ir vadas juos paleido. Gusarai nuėjo. Užpakalyj ėjo pėstininkų kuopa. Žandarai suėjo į būstinę ir pėstininkus apšaudė. Vienas mūs karys buvo sužeistas. Žandarai vėl buvo paimti į nelaisvę. Atvykus Santarvės komisijai, jie buvo jai atiduoti.

Adomaitis apdovanotas Vyčio kryžiumi. Iš kariuomenės išėjo 1921 m. lapkričio 12 d. Dabar gyvena ir dirba artilerijos dirbtuvėse, Kaune.

J. Dovydaitis

Priešui nepalikdavo kovos draugų

Eilinis Juozas Pipiras gimė 1898 m. kovo 16 d. Šakių apskr., Kidulių valsč., Žilių km. Į kariuomenę stojo savanoriu, 1919 metų pradžioje. Pirmiausia stojo į Vilkaviškio komendantūrą, kur išėjęs jauno kareivio mokymą, tais pat metais buvo išsiųstas į 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulką.

Eil. Pipiras, tarnaudamas šiame pulke, įvykdė daug narsių žygių. Kovojo bemaž su visais Lietuvos priešais ir visur kautynėse savo šaltu veikimu ir drąsa kėlė kitų dvasią.

1919 metais kovojant su bolševikais prie Daugpilio, buvo pastebėti priešo būriai, kurie supo 6 kuopos kairįjį sparną. Tai matydamas kuopos vadas nutarė sulaukyti priešo supimą. Šį uždavinį galėjo atlikti tik narsūs ir su mirtimi nesiskaitą kariai, o toks buvo eil. Pipiras. Gavęs kuopos vado įsakymą, jis su keturiais savo draugais ištraukė prieš artėjantį priešą. Nors priešų buvo daug, o be to, aplink sužeistų ir nukautų karių, tačiau tai jų negąsdino. Sumaniai prislinkę arčiau priešo, taikliais šūviais jį sutiko. Priešų buvo kelis kartus daugiau, tačiau jų puolimas iš šono palūžo prieš atkaklų lietuvių pasiryžimą. Jie ne tik atmušė priešo puolimą iš šono, bet ir savo narsumu pakėlė kitų dvasią. Priešas nebebandė iš šono pulti. Eil. Pipiras už šį žygį apdovanotas Vyčio kryžiumi.

Tais pat metais ir tose pačiose vietose kovojant su bolševikais, eil. Pipiras pastebėjo, kad vienas lietuvių kareivis, kuris dar buvo kautynėse neprityręs, pateko į priešo nelaisvę. Tai matydamas eil. Pipiras nutarė gelbėti draugą. Radęs tinkamą momentą, iš pasalų puolė priešą. Priešas netikėto puolimo išgąsdintas pabėgo ir patekęs į jų nelaisvę lietuvis buvo išgelbėtas.

Eil. J. Pipiras

Kovojant su lenkais, eil. Pipiras buvo patekęs į jų nelaisvę. Tačiau pas lenkus neteko jam ilgai būti. Savo drąsumo ir sumanumo dėka pavyko pasprukti. Pasprukęs tuojau pat grįžo pas savo kovojančius brolius į frontą ir vėl tęsė kovas.

Kautynės su lenkais prie Cipliškių lietuviams buvo nuostolingos. Tose kautynėse teko dalyvauti ir eil. Pipirui. Kai lietuviai, negalėdami išlaikyti priešo spaudimo, traukėsi atgal, jis pastebėjo vieną savo kareivį, kuris buvo sunkiai sužeistas ir negalėjo paeiti. Sužeistajam gresė pavojus pakliūti į priešo nelaisvę. Bet tai pamatęs eil. Pipiras šoko jį gelbėti. Nežiūrėdamas į pavojų žūti ar patekti į priešo nelaisvę, paėmė į glėbį sužeistąjį ir jį išnešė į nepavojingą vietą. Kovojant su bermontininkais prie Radviliškio, eil. Pipiras buvo prieš kulkos sužeistas į dešinę ranką. Tačiau, nežiūrėdamas į tai, jis nesitraukė iš kautynių, bet kovojo iki tol, kol priešas buvo nugalėtas.

Be to, dar tenka paminėti, kad eil. Pipiras buvo ir geras žvalgas. Vadaži visuomet jam duodavo atlikti pavojingas žvalgybas, o jis visuomet jas sąžiningai atlikdavo. Jo laiku pranešti žvalgybos duomens žymiai palengvindavo dalinio veiksmus.

1921 metų pabaigoje išėjo į atsargą. Dabar jis gyvena Gelgaudiškio valsč., Papiškių kaime, kur eina miško sargo pareigas. Tenka paminėti, kad jis, kaip pirmiau buvo narsus ir tėvynei ištikimas karys, taip dabar yra sąžiningas ir viršininkų mylimas tarnautojas. Apylinkės žmonių gerbiamas kaip malonaus būdo ir taktiškas žmogus. Jis ir dabar yra jautrus valstybės reikaluose. Nežiūrint į tai, kad jau pagyvenęs, bet dar pasiryžęs, reikiant, vėl stoti į kovotojų eiles.

Eil. Aug. Aštrauskas

Jūrų karo ginklai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 20)

Artilerijos paskirstymas karo laivuose. Jūrų pabūklams tobulėjant ir sunkėjant, karo laivų konstruktoriams ir statytojams teko susidurti su nelengvai išsprendžiamu klausimu, kaip suderinti karo laivų apginklavimą, šarvavimą ir greitį, nes šių trijų ypatingai svarbių karo laivų ypatybių viename laive sutelkti nebuvo ir nėra galimumo. Kuo daugiau laivas sunkinamas ginklais ir šarvais, tuo mažiau jis gali būti judrus, nes dėl per didelio svorio negalima jame patalpinti stipresnių mašinų bei imti didesnę kiekį degamosios medžiagos. Kad įsivaizduotume, kokioje proporcijoje ir kiek kurie dalykai karo laivuose sveria, paduodu 1935 metais pradėtų statyti vokiečių naujųjų kovos kreiserių „Scharnhorst“ ir „Gneisenau“ charakteristikas (apytikriai, iš „Riv. Mar.“): laivai, kurie bus ginkluoti 9-iais 280 mm ir 12-ka 150 mm pabūklų ir su 150.000 arklių jėgų galingumo mašinomis — darys iki 32 jūrmylių (apie 58 km) per val., svers po 27.000 tonų (laivo kūnas — 7000 to, šarvai — 12.500 to, varikliai — 3000 to ir ginklai apie 2800 to). Derinant, kaip matome, minėtąsias tris karo laivų ypatybes, prieita prie pabūklų skaičiaus laivuose sumažinimo. Šiandien karo laivai turi nuo kelių iki keliolikos atitinkamo kalibro vienodų pabūklų, tuo tarpu kai seniau jų turėdavo nuo keliasdešimties iki kelių šimtų.

Senasis pabūklų laivuose paskirstymo būdas, stant juos laivų šonuose, sumažinus pabūklų skaičių, pradėjo ilgai taipgi neatitikti naujiems jūrų kovos reikalavimams. Viename laivo šone įtaisytų pabūklų ugnis būdavo jau persilpna ir negalėdavo priešui padaryti didesnių nuostolių; kito gi šono pabūklus panaudoti į tą patį taikinį nebūdavo galimumo. Po studijų ir bandymų prieita išvados, jog pagrindinį laivo apginklavimą sudarančius pabūklus (t. y. stambiausio kalibro pabūklus bet kurio dydžio laive) reikia statyti nebe laivų šonuose, o šiek tiek iškeltus laivų viduryje, ant išilginės laivo linijos (vad. kylio linijos), einančios nuo laivo priešakio į užpakalį. Taip suskirstyti svarbiausieji laivo pabūklai, tiek priešakiniai, tiek užpakaliniai, gali būti visai nukreipti į vieną ar kitą laivo pusę pagal reikalą. Dėl vietos ir ypač dėl šarvų geresnio išnaudojimo, didesniuose laivuose pradėta pabūklus

statyti po du, po tris ir net po keturis (pav. naujame prancūzų kovos laive „Dunquerque“) viename, daugiau ar mažiau šarvuotame, sukinėjamam bokšte.

Aiškiau visa tai matyti pridedamose vidutinio dydžio kreiserio ir naikintojo schemose.

Be jau minėto pagrindinio apginklavimo (koks jis bebūtų — 75 mm ar 406 mm pabūklai) visi karo laivai paprastai dar turi antros ir trečios eilės apginklavimą, t. y. dar dvi šaunamųjų ginklų rūšis.

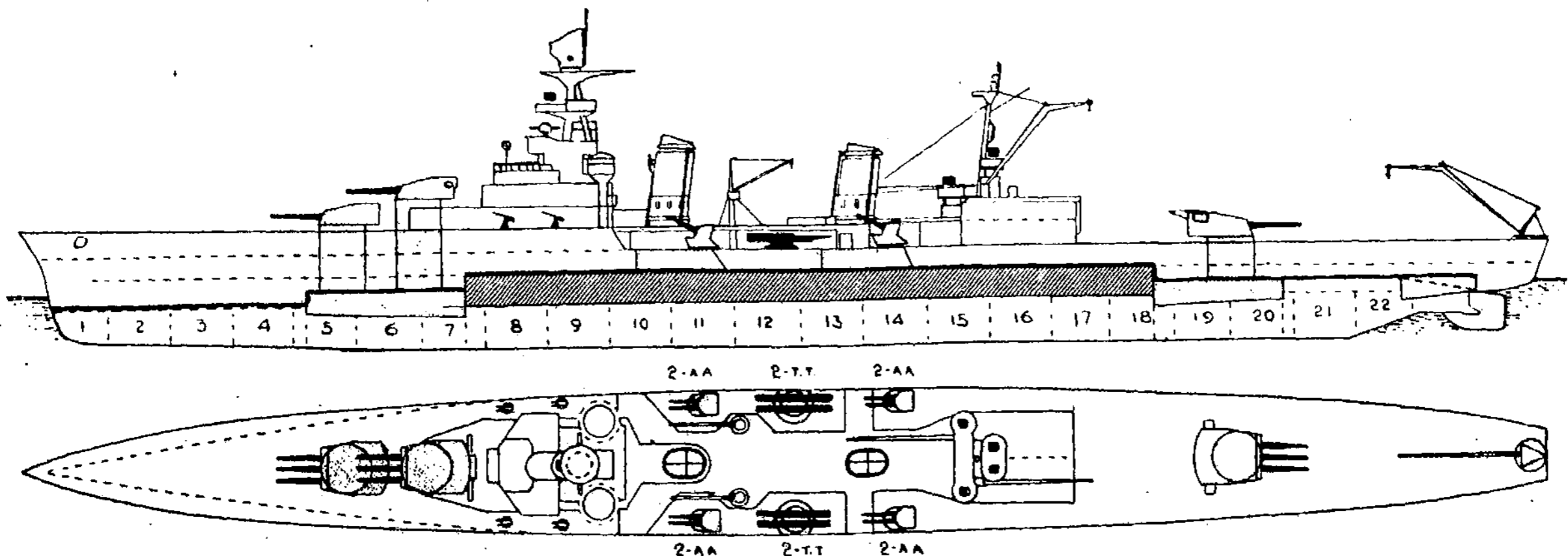
Pagrindinis laivo apginklavimas yra skirtas vesti kovai su tokio pat dydžio arba apginklavimo laivais didesnėse distancijose.

Antros eilės apginklavimą visų tipų karo laivuose sudaro dažniausiai pusiau mažesnio kalibro pabūklai, nei tuose laivuose vartojamieji pagrindiniai. Antros eilės apginklavimo pabūklų paskirtis yra atremti galimus mažesniųjų laivų (naikintojų, torpedinių katerių, nardom. laivų) arba lėktuvų atakų pavojus tuo metu, kai pagrindiniai pabūklai yra užimti susišaudymui su toliau esančiais didesniais priešo vienetais ir negali to susišaudymo nutraukti. Pagrindinė artilerija, be to, ypač didžiuosiuose laivuose, nėra ir pritaikinta šaudyti į greit judančius ir nešarvuotus mažuosius laivus bei lėktuvus. Antros eilės pabūklai laivuose yra statomi šonuose (dažnai taip pat bokšteliuose), kadangi dažnai pasitaiko, jog laivams tenka gintis prieš mažųjų laivų atakas drauge iš abiejų pusių, o antra — statyti juos kylio linijoje neužtenka vietos.

Trečios eilės apginklavimui įeina smulkiausio kalibro laivuose esantieji šaunamieji ginklai, skirti daugiausia vien priešlėktuvinei apsaugai (75—100 mm ir kt. pabūklai kovos laivuose, kulkosvaidžiai mažuosiuose laivuose).

Mažesniųjų karo laivų, kaip naikintojų, patrankinių laivų bei minininkų, nardomųjų laivų ir katerių pagrindinį apginklavimą sudaro nuo vieno iki šešių 75—138 mm pabūklai. Antros eilės apginklavimą jiems atstoja 20—57 mm automatiniai pabūklai, trečios gi eilės apginklavimą — įvairaus kalibro kulkosvaidžiai.

Taigi, visų tipų ir dydžių laivuose yra išlaikyta tam tikra šaunamųjų ginklų laipsniavimo ir išdėstymo analogija, priklausanti, kaip matėme, tiek nuo kon-

Prancūzų lengvojo kreiserio „La Galissonnière“ vaizdas iš šono ir iš viršaus. Kreiseris yra 1933 m. statybos, 7600 tonų, 184 m ilgio ir 17 m pločio. 88.000 a. j. varomas plaukia iki 35 jūrmylių (63 km) per val. Jo apginklavimą sudaro: pagrindinė artilerija — 9 pabūklai 152 mm, 50 kalibrų ilgio, antros eilės artil. — 8 priešlėktuviniai 90 mm pabūklai ir treč. eil. artil. — 8 priešlėktuv. 37 mm automatiniai pabūklai, 4 torpedoms leisti 533 mm aparatai ir 4 lėktuvai. Šarvai nuo 95 iki 140 mm storio. Jie schemoje pažymėti tamsiau. Laivo įgulą sudaro 608 žmonės

strukcinių laivų statybos, tiek nuo taktinių jūrų kovos reikalavimų.

Desantiniai, lengvai sudedami ir išardomi, pačių jūrininkų traukiami ir aptarnaujami lauko tipo pabūklai vartojami tik veikiant krante.

Šaudymas ir sekimas karo laivuose yra sukcentruotas šaudymo vadovietėse, kurios, paprastai, esti aukštai iškeltuose virš laivo denio, dažnai lengvai šarvuotuose, sukinėjamuose bokšteliuose (Didieji laivai kai kada sekimui naudojami ir laive turimais lėktuvais, prieš šaudymus išleisdami juos į orą). Šaudymo vadoviečių-bokštelių vidutiniame karo laive būna keturios arba šešios.

Svarbiausias bokštelis yra įrengiamas aukščiausioje laivo vietoje ir jame esti visų laivo ginklų rūšių ugniai vadovaujantis vyriausias (vad. 1-sis) artilerijos karininkas. Iš čia išeina visi šaudymą liečią įsakymai bei nurodymai, k. t.: taikinių paskirstymas ir nurodymas, ugnies sustabdymas, ugnies perkėlimas į kitus taikinius ir pan. Šis vyriausiojo artilerijos karininko bokštelis įvairiomis ryšių priemonėmis yra surištas su laivo komandavimo tilteliu (kuriame esti laivo komendantas ir navigacijos tarnyba) ir su visų laive turimų rūšių artilerijos vadovietėmis.

Kiek žemiau esti 2-ojo artilerijos karininko bokštelis didžiuosiuose laivuose, paprastai, taip pat šarvuotas. Iš čia komanduojama visa, pagrindinį laivo apginklavimą sudaranti, artilerija, pavyzd. didžiuosiuose laivuose — visi kylio linijos priešakiniai ir užpakaliniai didžiųjų kalibrų pabūklų bokštai. Šis bokštelis surištas su pagrindinės artilerijos atskirais pabūklais bei bokštais.

Dvi kitos vadovietės, 3-jo ir 4-jo artilerijos karininkų bokšteliai, yra taip pat aukštai iškelti, bet dažniausiai esti vienas iš kairės, o kitas iš dešinės pirmųjų dviejų. Iš jų yra valdoma laivo šonuose išdėstytų, antros eilės apginklavimą sudarančių, pabūklų ugnis į atakuojantį iš vienos arba kitos pusės priešą. Trečiajam ir ketvirtajam karininkui, arba dar dviem atskiriems karininkams, gali būti pavesta trečios eilės, t. y. priešlėktuvinės bei mažųjų kalibrų, artilerijos

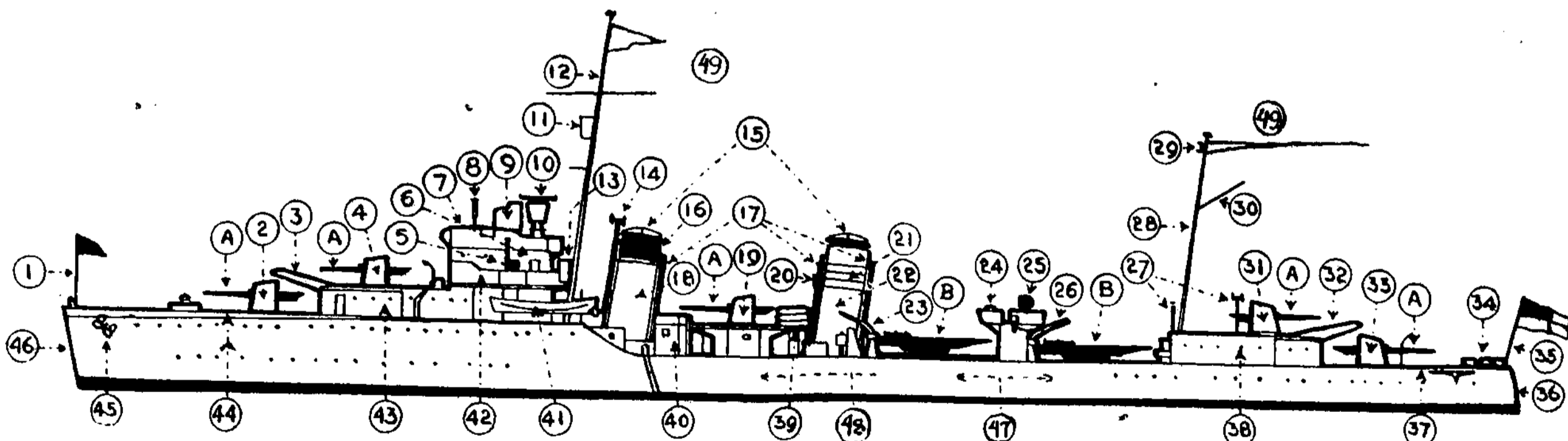
ugnies komandavimas vienoje ir kitoje laivo pusėje arba priešakyje ir užpakalyje, atsižvelgiant į tai, kaip suskirstyti šios rūšies pabūklai tame laive.

Ryšių tinklas ir ginklų tarnyba laivuose stengiamasi sutvarkyti taip, kad nutrūkus dėl bet kurios priežasties ryšiams su vadovietėmis, pabūklų bokštai bei atskiri pabūklai tęsia ugnį toliau patys savarankiškai. Suprantama, jog tam tikslui reikia įgudusio personalo ir nemažo pasiruošimo.

Mažesniuose karo laivuose, kurie, kaip matėme, turi kad ir nemažą, bet smulkesnių kalibrų artilerijos apginklavimą, bokštelių — vadoviečių sumažėja, nors šaudymo organizacijos sistema lieka ta pati. Tokiuose laivuose būna 1—3 artilerijos karininkai ir atitinkamas skaičius įgudusių atskirų ginklų grupių viršininkų — puskarininkų. Negalint tuose mažesniuose laivuose ginklų aptarnavimą ir ypač ugnies vedimą sumechanizuoti, šaudymas iš tokių laivų yra ypatingai sunkus.

Kaip paskirstyti ginklai, artilerijos ir paties laivo komandavimo vadovietės bei kiti įrengimai mažesnio tipo karo laivuose, matyti iš paduodamos 1935 metų statybos anglų kontrtorpedininko (naikintojo) „Faulknor“ schemas. „Faulknor“ yra 103 m ilgio, 10,4 m pločio ir 1460 tonų svorio laivas. (Daugelyje karo laivynų šiandien plačiai naudojami, iš vokiečių karo metu gauti, „M“ tipo minų gaudytojai, jų tarpe ir mūsų karo laivas „Prezidentas Smetona“, yra 550 tonų, 60 m ilgio ir 7,5 pločio). „Faulknor“ yra ginkluotas 5-iais 120 mm 50 kal. ilgio pabūklais, 7-iais kulkosvaidžiais ir 8-iais torpedoms leisti 533 mm aparatais. Turbinomis 38.000 a. j. pajėgumo varomas, daro iki 36 jūrmylių per val. Įgulos turi 175 žmonės. Minėti „M“ tipo minų gaudytojai dažniausiai ginkluoti dviem 105 mm arba trimis 86 mm priešlėktuviniais pabūklais, be to, vienu arba dviem 57—75 mm pabūklais, kulkosvaidžiais ir, reikale, minomis. Dviejų mašinų 1850 a. j. varomi, jie daro 17 jrm. per val.; įgulos turi iki 70 žm. (Duomens iš 1937 m.: Jane's Fighting Ships ir Taschenbuch der Kriegsmarine).

Anglų kontrtorpedininko „Faulknor“ schema:

A. Pabūklai, B. Torpedų aparatai.

1. Inkaro vėliava (džekas). 2. 1-as pabūklas. 3. Sprogimų skydas. 4. 2-as pabūklas. 5. Priešlėktuvinis mažo kalibro pabūklas. 6. Navigacinė (jūrlapių) patalpa. 7. Laivo komandavimo tiltelis. 8. Semaforas. 9. Artilerijos komandavimo bokštelis. 10. Šaudymo aparatai ir telemetras. 11. Žvalgo lizdas. 12. Priešakinis stiebas. 13. Vėliavų sandėlis. 14. Sirena ir švilpas. 15. Dūmtraukių sietai. 16. Dūmtraukio tamsioji juosta. 17. Garo atsargūnų vamzdžiai. 18. Priešakinis dūmtraukis. 19. 3-ias pabūklas. 20. Sirenos. 21. Spalvotos dūmtraukio juostos (flotilijos ženklai). 22. Užpakalinis

dūmtraukis. 23. Torpedų iškėlimo kranas. 24. Užpakalinis kompasas. 25. Prožektoriai. 26. Torpedų iškėlimo kranas. 27. Sirenos ir švilpai. 28. Užpakalinis stiebas. 29. Navigacinė lempa. 30. Gafelis vėliavai žygio metu. 31. 4-tas pabūklas. 32. Sprogimų skydas. 33. 5-tas pabūklas. 34. Gylio bombos. 35. Karo vėliava. 36. Sternas (laivo galas). 37. Karininkų gyvenamosios patalpos. 38. Štabas, raštinė, valgomasis ir reprezentacinė patalpa. 39. Gelbėjimo plūdės. 40. Mašinų skyr. raštinė. 41. Valtis. 42. Radio ir signalų st. 43. Puskarininkų patalp. 44. Jūreivių gyv. patalp. 45. Inkaras. 46. Laivo nosis. 47. Mašinos. 48. Kūryklos (katilinės). 49. Vado vėliava ir vimpilas. (B. d.) P. L.

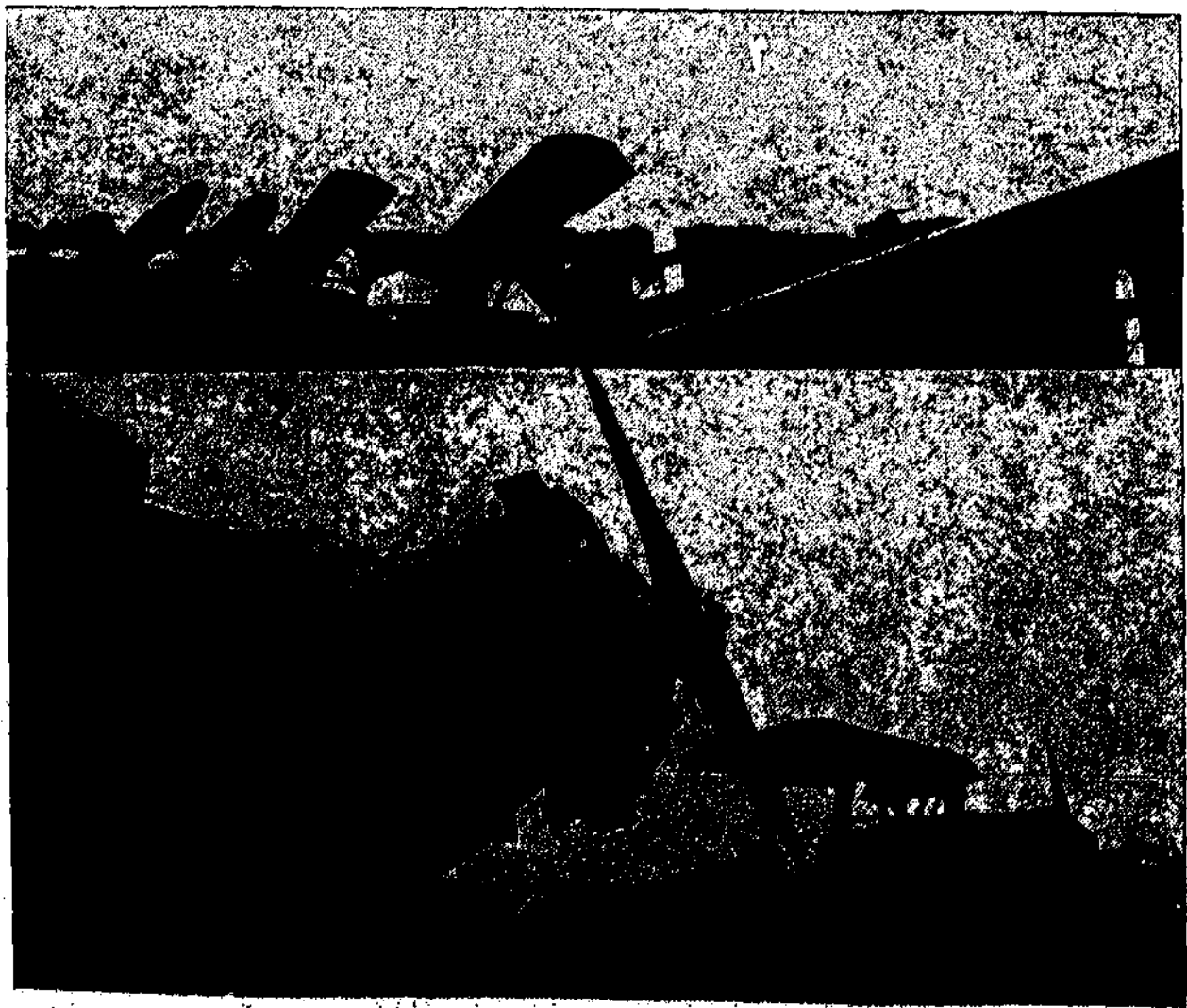
Kuo stipresnė aviacija — tuo pranašesnė tauta

Valstybės Prezidento Antano Smetonos kalba per Aeroklubo dešimtmečio sukakties šventę gegužės 16 d. (atpasakota)

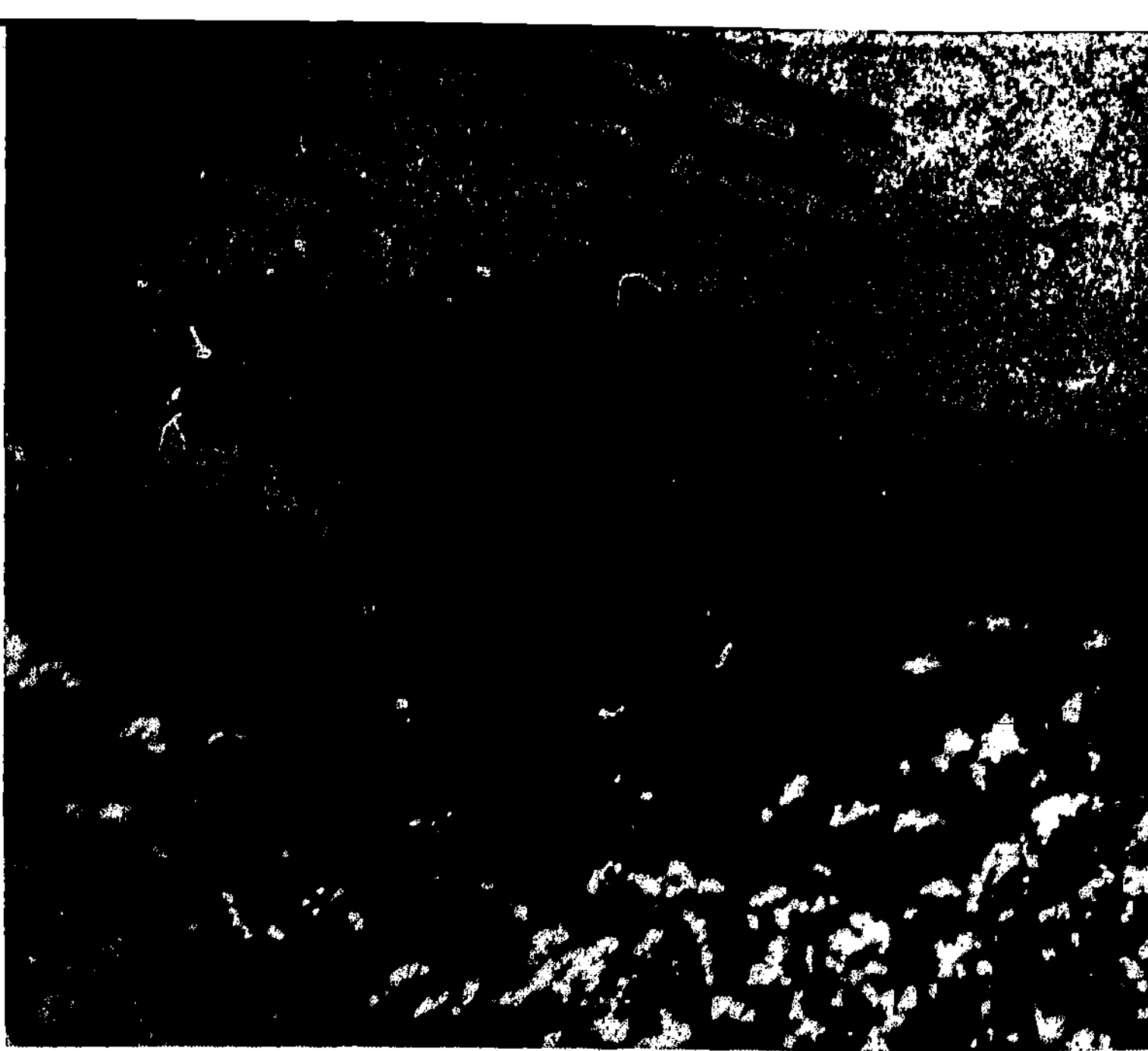
Kiekvienas kultūringas kraštas, gerbiamieji šios išskilmės šeimininkai, svečiai ir viešnios, gerai šiaudien supranta, kiek daug aviacija lemia kovose karo metu, kiek daug ji sveria kultūrinėje žmonijos pažangoje, kokia didi, pagaliau, jos vertė sportui ir jaunimo auklėjimui. Išėjusi iš mokslininkų tylaus kambario, galvočių, siekusių duoti žmonėms galios oru skraidyti, aviacija greitai pasireiškia visuose kraštuose savo nematytai apstingais laimėjimais. Parako išradimas, garo įkinkymas darban, žaibo - elektros pažabojimas ir pritaikymas visokiems reikalams — visa tai sudarė skirtingas, didžiausios reikšmės kultūrinio perversmo gadynes. Tą pat galima pasakyti apie radijo bei aviaciją: nūdien gyvename didingą aviacijos gadynę. *Kuo stipresnė kurios tautos aviacija, tuo pranašesnė tauta.*

Tačiau kaip šioks ar toks išradimas, taip ir aviacija yra tarytum abišalis kalavijas, kurs, kirsdamas į abi pusi, neša žmonėms laimę ir nelaimę. Ji, vienu atveju, tarnauja spartesniam tautų kultūros artėjimui, įveikdama kalnų ir vandenynų kliūtis, kitu atveju, ištikus karui, virsta griaunamąja pajėga jos pačios padedamai kurtis kultūrai. Nebeapsaugoja tautų nei augštieji kalnai nei platieji vandenynai.

Didžią aviacijos reikšmę permanė ir lietuviai. Šit prieš dešimtį metų mūsų keli karo lakūnai su kai kuriais mokslo žmonėmis ir šiaip technikais įkūrė Aeroklubą, tariant tokią draugiją, kad padarytų pradžia mūsų civilinei aviacijai. Tai buvo naujas sumanymas, kuriam stigo lėšų ir didesnės kieno paramos. Aeroklubas tikėjo, kad mūsų visuomenė išsijudins ir jam

Lietuvos Aero Klubu lėktuvų ir sklandytuvų eilės dešimtmečio šventėje
Iz. Girčio nuotr.

Civilinės aviacijos lėktuvai per žydinčią Lietuvą
Dmt. Čibo nuotr.

padės. Neapsiriko. Mokėjęs sužadinti jaunimo entuziazmą, jis išugdė mums dvi aviacijos šakas: skraidymo ir sklandymo. Jos dabar žymu ne tik Kaune, bet ir visame mūsų krašte. Šiaudien, per Aeroklubo dešimtmečio sukakties šventę, turime geros progos apžvelgti, ko jis yra pasiekęs, ir įvertinti jo didžius nuopelnus. Mes sveikiname šeimininkus ir esame jiems dėkingi už jų sėkmingus darbus. Jų laimėjimai džiugina visą mūsų tautą. Linkėdami Aeroklubui pasisekimo, mes turime pareikšti tuos linkėjimus savo veiksmais ir aukomis. Mes tikime, kad jo kūryba, kuri žinoma ir mūsų kaimynams, ne tik nesustos, bet dar spartesniu greičiu pasireikš.

Mes gailimės, kad mūsų proseniai nepermanė jūrų reikšmės Lietuvos laisvei. Šiaudien, tapę laisvi, norime atitaisyti tą klaidą, norime pamilti jūrą ir ja esame susirūpinę. Didžioji Britanija viešpatauja vandenynuose. Toji galybė jai teko ne be didžiųjų aukų. Drąsiausių Anglijos jūrininkų kūnais nukloti vandenynai. Dėl tų aukų šiaudien ji yra galinga imperija. Ir oro erdvių nukariavimas reikalingas aukų. Drąsieji lakūnai skraidė iš krašto kraštan, skynė padangėse takus, rodydami plačius kelius ateičiai. Daug jų žuvo ir laisvę žmonijai laimėjo. Ir Lietuva savo aviacijos istorijoje rodo eilę lakūnų, paaukojusių gyvybę. Mes jų liūdime ir labai vertiname jų aukas.

Oro erdvės reikšmę mes suprantame, dėl to rūpinamės savąja aviacija, nes suprantame jos vertę tautos laisvei. Oro erdvė mums ne tik grožėtis, bet ir tinkamai naudotis. Mokėsime ją naudotis ne tik pas save namie, bet ir lenktynėse bendraudami su kitomis tautomis. Mes norime būti laisvi, laisvai kvėpuoti savo oru ir jo erdve lakstyti. Per aspera ad astra — dygliuotais keliais į augštį! Nebijodami kilti į augštį, nebijokime ir galimų aukų. Jos mums, kaip ir kitiems, neišvengiamos, būtinos. Mes jų liūdime, bet tame liūdesyje randame ir džiaugsmo, kurs žada laisvę. Darius ir Girėnas yra pavyzdys, kaip reikia aukotis tėvynės garbei. Nestigsime ir toliau savo tautoje sūnų, norinčių žengti tų didvyrių praskintais keliais.

Kurkime jūrų ir oro laivynus

Krašto apsaugos ministerio brig. gen. Dirmanto kalba civilinės aviacijos šventėje — gegužės 16 d.

Lietuvių tauta, atstaciusi savo valstybę, greit įžengs į laisvo gyvenimo trečią dešimtmetį. Dabar jos galios yra pačiam brendimo laikotarpy.

Tautos gyvybinės ir kūrybinės jėgos visose srityse gaivališkai plečiasi, įgauna lietuvišką savaimingą formą ir bręsta ateities žygiams.

Kiek ligi šiol atsilikusioje sporto srityje paskiausiai ir atsiranda džiuginančių ne tik augimo, bet jau ir žydėjimo žymių. Argi ne puikiu nemirtingu, kad ir nelaiku nukirstu, žiedu buvo Dariaus ir Girėno žygis? Ar lakūnas Vaitkus neįpynė į mūsų Tautos ža-

Sklandytuvai kyla!

Orento nuotr.

liuojantį garbės vainiką gražaus lapo? Ar šį pavasarį Lietuvos miškams ir sodams taip gražiai žydint, mūsų jaunieji sportininkai nepražydo garbingos pergalės žiedu Rygoje, tarptautinėje arenoje? Ar nedavė jie mums progos pelnytai pasidžiaugti savo gražiu laimėjimu? Ar nepakėlė mūsų pasitikėjimo savo gabumais ir jėgomis? Ar neįkvėpė mums didesnio ryžtumo ir kitose srityse veržtis priekin ir pasiekti dar didesnių triumfų?

Praeito dešimtmečio mūsų sportinė aviacija, Lietuvos Aero Klubo asmeny, sėkminga veikla mums gražiai užsirekomendavo ir duoda vilties, kad ateity bus pasiekti dar svaresni rezultatai.

Prieš porą savaitių Karininkų Ramovės iškilmingame metiniame suvažiavime Tautos Vadas išsitarė: „Kariuomenė be ginklų ne kariuomenė, bet ir tauta be kariuomenės ne tauta“. Taikindamas šią mintį šiai dienai pridėsiu, kad kaip kariuomenė be oro pajėgų būtų šiais laikais vienpusė ir silpna, taip ir lietuviškas sportas be civilinės aviacijos nebūtų pilnas. O visa valstybė ir tauta be savo oro ir jūros laivyno būtų lyg ir kiek supančiota.

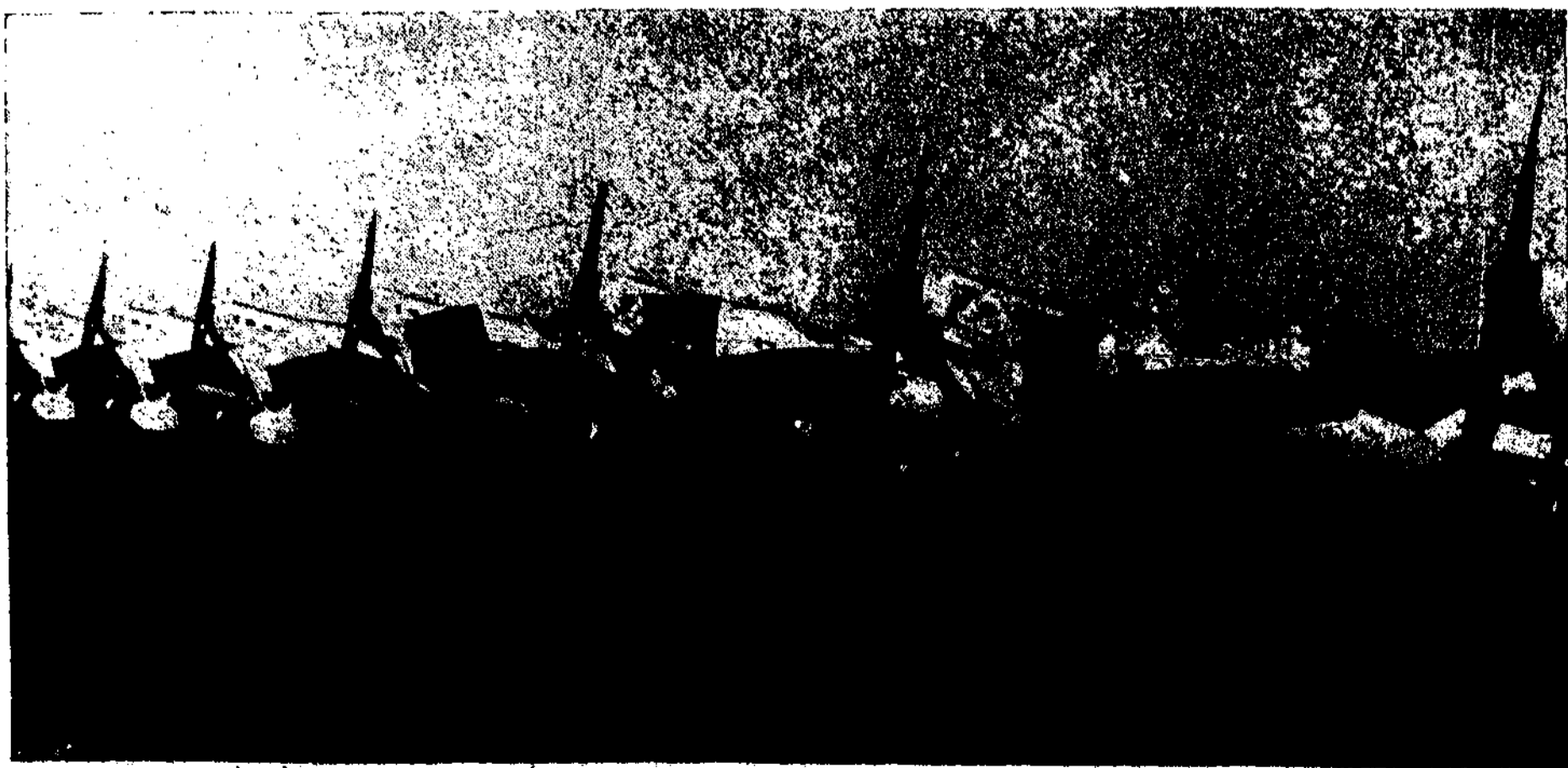
Šioje moderninėje nuo politinių aistrų spporto srityje, lygiai kaip ir nepriklausomybės kare, ypatingai džiuginančiai pasireiškė mūsų tautos vieningumas. Kilni atgijusios Tėvynės meilė ir jos labo troškimas magiškai vienija lietuviško kraujo žmones, o sportas tam ypač daug progų duoda.

Nežiūrint tūkstančių kilometrų, kurie mus skiria, Amerikos lietuviai mielai ir sėkmingai stoja tal-kon. Lietuvos Aero Klubu gabūs sklandytojai tuos ryšius šįmet dar sustiprins, nuvykę antrojon mūsų tėvynėn.

Iš visos eilės sportinių organizacijų LAK pelnytai užkariavo visuomenės sluoksnių simpatijas, todėl neabejoju, kad vyriausybė ir toliau aukštai vertins ir ištvėringai remis šią kilnaus sporto organizaciją, kuri ypatingai artima ir brangi yra Krašto Apsaugos Ministerijai. O klubo vadovybę ir narius kviečiu nepalaužiama energija ir lakūnišku tempu plėsti savo veiklą Tėvynės labui. Nes jos reikšmė ne tik sportui, bet per ją greičiau ir savo susisiekimo aviaciją sukursime.

Tautiečiai, atkariavome ne tik savo žemę, bet ir jūrą ir orą. Esame jų vieninteliai ir pilni šeiminkai. Skubėkime jas naudoti, kurkime jūrų ir oro laivynus, įsitvirtinkime visur ir pasiryžkime niekam savo turtų ir teisių neužleisti! Mums atviras kelias į jūrų platybes ir į oro aukštybes. Naudokim tą kelią. Kasdien auga mūsų jėgos, auga pasitikėjimas savim, auga ir stiprėja Tautos viltis! Todėl tegyvuoja ir teplečiasi mūsų karo ir civilinės orų pajėgos!

Sveikinu LAK vadovybę, ponus lakūnus, sklandytojus, o Jūsų Garbės Pirmininkui ir Šefui J. E. Respublikos Prezidentui kviečiu visus sušukti valio.

Krašto apsaugos ministeris
b. gen. Dirmantas mūsų karo
aviacijos aerodrome
J. Miežlaiškio nuotr.

Iškilmingas aktas Valst. Teatre Europos krepšinio nugalėtojams pagerbti

Gegužės 14 d., mūsų krepšininkams pagerbti, Valstybės Teatre įvyko iškilmingas aktas. Į šį aktą atsilankė švietimo ministeris prof. Tonkūnas, Kūno Kultūros Rūmų ir sporto sąjungų, kariuomenės ir sporto bei visuomenės organizacijų vadovybės bei atstovai. Gražiai papuoštoje scenoje sėdėjo mūsų krepšininkai ir iškilmingojo akto prezidiumas su švietimo ministru prof. Tonkūnu priešakyje.

Iškilmingas aktas prasidėjo Tautos Himnu. Atidarymo kalbą pasakė ir aktą atidarė Kūno Kultūros Rūmų direktorius V. Augustauskas, pabrėždamas mūsų šauniųjų krepšininkų nuopelnus Lietuvai, laimėjusiai Europos meisterio vardą. Toliau žodį tarė krepšinio komandos kapitonas Kraučiušas, pažymėdamas, kad mūsų sportininkai padarę, ką galėję. Baigdamas savo žodį, komandos kapitonas Kraučiušas laimėtąją Latvijos valstybės prezidento dovaną įteikė švietimo ministru prof. Tonkūnui. Priėmęs dovaną švietimo ministeris ją įteikė Kūno Kultūros Rūmų direktoriui ir tarė trumpą žodį, pažymėdamas, kad mūsų sportininkai Europos krepšinio pirmenybėse įrodė, ką gali padaryti nors ir maža, bet vieninga tauta. Mūsų krepšininkai sujungė visas pastangas, kad laimėtų, ir jie laimėjo, tik ne sau, bet Lietuvai. Baigdamas švietimo ministeris pranešė, kad Valstybės Prezidentas A. Smetona krepšinio rinktinės vyrus už nuopelnus Lietuvai apdovanojo ordinais bei medaliais: Kraučiušą ir šačkų — Vytauto Didžiojo ordinu IV laipsnio; Talzūną ir Žuką — Vytauto Didžiojo V. laipsnio, Baltrūną, Puzinauską ir Andriulį — Vytauto Didžiojo medaliu I laipsnio; Kepalą ir Mažeiką — Vytauto Didžiojo medaliu III laipsnio.

Po to švietimo ministeris prof. Tonkūnas apdovanojamiems įteikė ordinus ir apdovanojimo pažymėjimus. Švietimo ministru prof. Tonkūnui įteikus ordinus, Jaunosios Lietuvos s-gos vadas adv. B. Grebliauskas perskaitė Tauto Vado ir Jaunosios Lietuvos Šefo Valstybės

Kar. št. sp. ir švt. sk. viršininkas plk. Šarauskas iškilmingojo posėdžio metu krepšinio nugalėtojams įteikia laikrodžius

Kariuomenės sveikinimas Europos krepšinio nugalėtojams

ŠAUNŪS LIETUVOS SŪNŪS!

Prieš keletą dienų visa Lietuva, o su ja ir visi kariai, su dideliu susidomėjimu sekė puikią Jūsų kovą dėl Lietuvos garbės.

Jūs laimėjote ir apvainikavote Lietuvą Europos Nugalėtojo vainiku.

Mes, kariai, budėdami Tėvynės sargyboje su ginklu rankoje, nuoširdžiai sveikiname Jus, šaunieji sportinės kovos vyrai, ir linkime Jums asmeninės laimės.

Ponui Krašto Apsaugos Ministeriui pritarus, šiam Jūsų žygiui pažymėti Kariuomenės Štabas kiekvienam Jūsų aktyviam žaidėjui teikia specialų, ypatingai pasižymėjusiems (taikliams) kariams skiriamą, laikrodį.

Stiprus, užgrūdintas, išmokytas ir taiklus karys — geras Tėvynės gynėjas, o patvarus, miklus ir išlavintas sportininkas — geras Tėvynės vardo garsintojas.

Kariai linki mūsų sportininkams nuolat augti, stiprėti ir sėkmingai garsinti Lietuvos vardą.

Tegyvuoja mūsų sportininkai!

*Gen. št. pulkininkas Č e r n i u s
Kariuomenės Štabo Viršininkas*

Kaunas, 1937 m. gegužės mėn. 14 d.

Prezidento Antano Smetonos aktą, kuriuo: Kraučiušas, Talzūnas, Šačkus, Žukas, Baltrūnas ir Puzinauskas apdovanojami Trijų Liepsnų II ir III laipsnio žymeniais, ir čia pat s-gos vadas apdovanojamiems įteikė žymenius.

Apdovanojamųjų vardu tarė žodį komandos kapitonas Kraučiušas, dėkodamas Valstybės Prezidentui Antanui Smetonai ir švietimo ministru prof. Tonkūnui už jiems suteiktą tokią didelę garbę. Jis pažymėjo, kad ateityje savo darbuose pasistengs būti verti tų dovanų.

Toliau buvo sveikinimai ir dovanų įteikimas nugalėtojams. Pirmasis sveikino kariuomenės vardu Kar. Štabo Spaudos ir švietimo Skyr. viršininkas plk. Šarauskas, pažymėdamas, kad mūsų krepšininkai savo garbingomis kovomis plačiai išgarsino Lietuvos vardą, ir mūsų kariuomenė, kuri stovi su ginklu rankoje Lietuvos nepriklausomybės sargyboje, negali nesidžiaugti mūsų krepšininkų laimėjimu. Čia pat plk. Šarauskas perskaitė Kariuomenės Štabo viršininko gen. št. plk. Černiaus raštą, kuriuo Europos krepšinio nugalėtojo komandos dalyviai apdovanojami laikrodžiais, skirtais kariams už gerą šaudymą. Laikrodžius čia pat dalyviams ir įteikė.

Toliau nugalėtojus sveikino: Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius ir komandai įteikė dail. Šimonio paveikslą „Nugalėtojo vainikavimas“; JSO vadovas A. Butavičius — įteikė statulėlę; Vilniui Vaduoti Sąjungos atstovas dr. Kauza — nugalėtojams įteikė pažymėjimus apie jų įrašymą Geležinio Fondo kovotojais; LFLS inž. K. Bulota — įteikė medyje išdegintą paveikslą; Skautų Sąjungos atstovai — taip pat įteikė medyje išdegintą paveikslą; dir. Glemža — Pienocentro, Maisto, Lietūkio ir Lietuvos Cukraus b-vių vardu, pažymėdamas, kad dovanos negali būti įteikti, nes šios visos bendrovės įneš dideles sumas į krep-

Ginklų rūšių atstovų bendradarbiavimas, nagrinėjant pajūrio gynimo uždavinį

šininkų fondą (arti 10.000 lt.); studentijos vardu Boreiša — įteikė bareljefinį paveikslą; dr. Leimonas „Pavasario“ s-gos vardu — įteikė adresą; Makabi s-gos adv. Ganionskis — įteikė taurę ir Kauno Audinių vardu Šimukėnas — įteikė visiems dalyviams po vieną voką, kuriuose įdėti medžiagų pavyzdžiai, o medžiagos krepšininkai galės gauti fabrike. Be to, dar dovanas komandines ir asmenines atsiuntė Vandens Kelių Valdybos tarnautojai (taurę), „Dirvos“ b-vė (gintarinę statulą), „Spaudos Fondas“ (Žukui foto aparatą), Karvelio Prekybos Namai (foto aparatą Puzinauskui ir filmų kitiems) ir sportininkams pagerbti organizacinis komitetas po foto aparatą Kraučiuui ir Talzūnui.

Po sveikinimų ir dovanų įteikimo, dovanų krepšininkams komisijos pirmininkas ir organizacinio komiteto narys teisėjas Leonas pranešė, kad einamoje sąskaitoje esą per 7000 litų, ir aukos dar tebeplaukiančios. Tačiau dovanų komisija gavusi iš krepšininkų pareiškimą, kad jie, kaip krepšininkai mėgėjai, bet ne profesionalai, nuo tolimesnių, o ypačiai nuo piniginių dovanų atsisaką. Todėl esamus einamoje sąskaitoje suaukotus ir dar tebeaukojamus pinigus komisija nutarusi skirti *įsteigti krepšininkų tolimesniam mokslinimuisi ir lavinimuisi fondą*, kad šis laimėjimas paskatintų mūsų krepšininkus ir toliau siekti dar aukštesnio šios sporto šakos lygio.

Šis dovanų komisijos pareiškimas mūsų krepšininkų ir visų iškilmingojo akto dalyvių buvo sutiktas nuoširdžiu plojimu. Pagaliau išpūdinga giesmė „Lietuviais esame mes gimę“ buvo baigtas iškilmingasis mūsų sportininkams pagerbti aktas.

Reikia pažymėti, kad nuoširdus, visuotinis mūsų sportininkų pagerbimas ir gausios dovanos yra ryš-

Gegužės 15 šventė Latvijoje

Savo tautinę gegužės 15 d. šventę latviai pradėjo švęsti jau tos dienos išvakarėse. Gegužės 14 d. vakare naujojo Rygos aikštėje susirinko keli tūkstančiai mokinių. Jaunimo manifestacijos pasižiūrėti atvyko Latvijos vyriausybės nariai su karo ministru gen. Balodžiu ir vicepremjėru Skujenieku. Vyriausybei vieta buvo parengta Latvijos banko rūmų balkone.

Atvykusį valstybės prezidentą jaunimas sutiko triukšmingomis ovacijomis. Prezidentą pasveikino Rygos miesto burmistras Liepinis, pažymėdamas, kad aikštė, kuri gražiai sutvarkyta prezidento Ulmanio iniciatyva (prieš pusantrų metų ten dar buvusios lūšnos), miesto valdybos nutarimu pavadinta „Gegužės 15 d. aikštė“. Po to prezidentas Ulmanis paskelbė aikštės atidarymą, susirinkusiam jaunimui pasakydamas ilgesnę kalbą. Prezidentas Ulmanis jaunimą apibūdino kaip tautos ateitį, ir kad jaunimo aukščiausias tikslas — tarnauti tėvynei. Vėliau dar kalbėjo viešųjų reikalų ministeris Berzinis.

Ši manifestacija baigėsi tris kartus sugiedota „Laisvosios Latvijos“ giesmė.

Vakare tautos operoje įvyko iškilmingas aktas, kur valstybės prezidentas Ulmanis pasakė kalbą, pažymėdamas per trejus paskutinius metus Latvijos nuveiktus darbus ir pasiektus laimėjimus. Per tą laiką buvę karštai dirbta ne tik vyriausybės ar valdžios organų, bet ir visų Latvijos gyventojų. Per tą laiką užsibrėžta vietoje suskaldytos ir padrikusios tautos sukurti vieningą tautą. Tautos vienybė buvo laikoma svarbiausia vyriausybės darbų pasisekimo ir sėkmingo valstybės plėtojimosi sąlyga. Toliau vyriausybė stengėsi sukurti darnią ūkio ir kultūros politiką, kurios tikslas yra patikrinti ir sustiprinti valstybės ir jos gyventojų gerovę. Apskritai tariant, vyriausybė kovojo dėl tautinio, kultūrinio, ūkinio ir socialinio teisingumo.

Toliau, tarp kitko, prezidentas Ulmanis palietė ir naują „tėvynės premijų“ įstatymą, pažymėdamas, kad tuo būdu esąs sukurtas šaltinis, iš kurio bus patikrintas tėvynės pripažinimas visais laikais latvių atliekamų kultūrinių darbų ir kultūrinių darbininkų. Baigdamas savo kalbą Ulmanis pareiškė: „Šių trejų metų darbas nenuvargino vyriausybės. Kiekvienas atliktas darbas skatina mus pradėti kitą darbą. Mes dar ilgai dirbsime. Mes nuolat žengiame į priekį ir mūsų kelias yra ne tik darbo, bet ir laimėjimo kelias“.

Vėliau po prezidento Ulmanio kalbėjo švietimo ministeris prof. Tentelis. Ministeris pranešė, kad „Tėvynės premijos fondo“ taryba nutarė už ypatingą darbą ir nuopelnus apdovanoti tėvynės premijomis kompozitorių prof. V. Vitolį, latvių tautinės operos solistus Adolfą Kaktinį ir Mildą Brechman-Stengel, o taip pat rašytoją Akuraterį ir buvusį tautos teatro aktorių Mierlauką.

kus įrodymas, kad lietuviškoji visuomenė jau atitinkamai įvertina ir toliau įvertins garbingus laimėjimus sporto srityje, o Europos meisterio Rygoje įgytas vardas rodo, kad Lietuvos vardui ir garbei daug nudirbti galima įvairiose kultūrinio gyvenimo srityse, tik reikia nuoširdaus noro, valios, darbo ir pasiryžimo.

Sveika, kariuomenė šaunioji!!

Mes linkstam iš lėto prie žemės,
Jėga jūs alsuojate, vyrai!
Jau niekas tėvynę nežemins!
Ir džiaugsmas, ir ašaros byra...

Ir kaip mums iš džiaugsmo neverkti,
Bežiūrint į jūsų kolonas?
Tiek buvo kentėta ir vargta
Smūtkelių išvaikščiottuos kloniuos...

Dabar jūsų dainos galingos —
Kaip stygą, suvirpina širdį.
Ir keliasi galva palinkus
Gaudimą didingąjį girdint.

Kol būsime kaip broliai ir sesės,
Kol viską aukosime šaliai,
Netremps priešas pievas žaliąsias,
Neklaupsim prieš svetimą valią!

Mums ginklu kovot jau vėloka,
Bet litas prie lito — ir tankas!
Karys net gyvybę užmoka —
Jam ginklą paduoti mums tenka.

Baltai mūsų galvos pražyde,
Gyvenimo skruostai išarti,
Bet auka vieninga, mažytė
Mums pergale didžią priartins!

*

Kaip narcizai, dienos skečias.
Sveiki, ginklo sakalai!
Eikš, kary, būk mielas svečias,
Gimęs Lietuvai brangiai.

Mes nuo plūgo čia ateinam,
Jūs nuo ginklo, lyg arai!
Uždainuokim skambią dainą,
Broliai, sesės ir kariai!

Linksma drauge padainuoti,
Gera broliškai pašvest.
Eisim vėl darbais sparnuoti
Saulėn Lietuvą išvest!

Kai į kovą, vyrai, trauksit,
Daugelis ir mūsų eis.
Kad tėvynei sėtų auksą
Laisvės saulė spinduliais!

Kad nebūtų tuščios rankos,
Pirksim šautuvus, kardus!
Mūsų dirvos, mūsų lankos —
Skriaust lietuvis jų neduos!

Neveltui mūs aukos plaukia
Fondui žvilgančių ginklų. —
Dar tėvyne žygių laukia,
Laukia pergalių gilių.

*
Sveiki, šaunūs vyrai,
Mylimi kariai!
Jūsų darbo garbę
Žinome gerai.

Mes jauni dar esam —
Šautuvus sunkus.
Ąžuolais suaugę
Būsime pulkuos.

Jūsų dainos gražios,
Pareiga graži.
Neveltui didžiuojas
Seniai ir maži.

Jūsų eiles tvirtas —
Mato Lietuva.
Rengiatės ją ginti
Krūtine sava.

Nieko nēr kilnesnio,
Nebus niekadės,
Kaip kovot dėl laisvės,
Mirt dėl Lietuvos.

Mūsų Vilniaus žemės,
Mūsų Vakarai!
Sveiki, šaunūs vyrai,
Mylimi kariai!

Jonas Docius

Mūsų padangių budėtojai

J. Miežlaiškio nuotr.

Mūsų civilinės aviacijos laimėjimai

Neseniai suėjo 10 metų, kai mūsų krašte pradėjo veikti civilinė aviacija. Jos tikslas yra populiarinti aviaciją ir piliečius mokyti skraidyti. Drauge civilinė aviacija rūpinasi ir krašto saugumo reikalais, keleivių ir pašto transportu, oreivybės technika ir mokslu ir oro sportu. Pas mus ligi šiol civilinė aviacija išimtinai rūpinosi Lietuvos Aero klubas. Jis, bendradarbiaudamas su karo aviacija ir, reikalui esant, patiriamas jos specialistų, šiandien savo veikimą yra išplėtęs visame krašte. Dešimtmečio proga mums ne pro šalį dirštelti į Aero klubo veiklos sritis, ypatingai kreipiant dėmesį į klausimus, kurie surišti su klubo veikla krašto saugumo srityje.

Lietuvos Aero klubo pirmininkas prof. Z. Žemaitis paskutiniame „Lietuvos Sparnų“ numeryje šias veiklos sritis kiek plačiau nagrinėja. Liesdamas klubo veikimą krašto saugumo darbe, jis nurodo, kad dabartinais neramiais laikais vyriausioji visų problema yra kuo energingiausiai stiprinti mūsų karo aviaciją. Ji turėtų būti turtinama visa kuo, kad galimame, gal net neišvengiamame, būsimame kare pajėgtų sykiu su mūsų sąjungininkais, be kurių, žinoma, mes neliksime, kuo sėkmingiausiai ginti kraštą ir nuo geriau pasiruošusio priešo. Savaimė suprantama, kad tokį uždavinį tegali spręsti ir sprendžia mūsų vyriausybė ir pati karo aviacija. Bet lieka plati dirva ir kiekvienam piliečiui stoti stoti talkon šiame darbe — remti morališkai ir materialiai mūsų oro erdvių gynėjus.

Aero klubas čia yra pasiryžęs kiek galėdamas patarnauti ir karo aviacijai ir piliečiui. Juk, vis dėlto, svarbiausias veiksnys aviacijoje yra lakūnai. Jų pakankamos atsargos neturėdamas, kraštas nepajėgs pasinaudoti tais lėktuvais, kurių ekstra įsigys karo metu, kada anksčiau paruoštųjų priemonių skaičius pasirodys per mažas arba neišvengiamai sumažės. Todėl aero klubas jaučiasi atliekantis svarbią valstybinę funkciją, ruošdamas ir palaikydamas reikiamoje kvalifikacijų aukštumoje vis didesnę kadrą žmonių, kurie prireikus gali būti greitai panaudojami svarbesniems gynimo uždaviniams spręsti, nes yra žinoma, kad išmokę ir prityrę skraidyti moderniškai mokomaisiais ir sportiniais lėktuvais per keletą mėnesių, bet valandų, gali išmokyti tinkamai valdyti ir kovos lėktuvus. Tam uždaviniui spręsti Aero klubas yra įgijęs prityrimo ir pasiruošęs. Jis turi įvairių mašinų, pradedant senesniojo tipo ne tiek greitomis, bet saugesnėmis neprityrusiems mokyti, baigiant visai moderniškais — pakankamai pramokusiems lakūnams toliau treniruoti ir tobulinti. Aero klubas tobulina ir žymiai pigina lakūnų ruošimo

darbą, darydamas kandidatų atranką iš jaunuolių, išėjusių sklandymo kursą, kuriame aktingai pasireiškia mokinių tinkamumas arba netinkamumas aviacijai. Ta prasme Aero klubo sukurtasis ir toliau energingai ugdomas sklandymo sportas yra svarbi priemonė mūsų jaunimui avionizuoti, ištraukti į oreivybės interesų sritį, tapti pusėtinai paruošta žaliava ir pačiai aviacijai.

Valstybės Prezidentas A. Smetona
civilinės aviacijos šventėje — karo aerodrome

Visų tų darbų vyriausias tikslas — palaipsniui sistematingai stiprinti mūsų oro pajėgas ir padėti jų šaknims kuo plačiausiai ir giliausiai įsitvirtinti visame krašte, visoje tautoje. Tam darbui nepaprastą moralinę paramą suteikė šiais metais vyriausybė ir karo aviacija, sutikusios garantuoti valstybės globą ir paramą tiems gerai pasiruošusiems civiliniams lakūnams, kurie liko priimti į Aero klubo sportinę eskadrilę ir geru noru pasidavė jos griežtai drausmei. Dėl to kiekvienas susipratęs pilietis gali ir, manoma, turi savo moralinę ir materialinę pareigą padėti klubui jo plačiai užsimotame, planingai paruoštame ir energingai varomame darbe, kurį, be to, kiekvienas rėmėjas gali laisvai kontroliuoti ir kai kada savo išmintingais patarimais net ir paveikti. Tuo jis padės ugdyti mūsų oro pajėgas.

Per savo pirmąjį dešimtmetį Aero klubas įsigijo 11 lėktuvų, išleido 34 civilinius lakūnus, kurie atliko kelis tūkstančius skridimų. Be to, Aero klubas įvairiose krašto vietose per tą laiką suruošė 16 aviacijos dienų, per kurias varė nemažą aviacinę propagandą. Sklandymo srityje Aero klubas

irgi yra nemaža nuveikęs. Nidoje jau kelinti metai veikia sklandymo mokykla, kuri ruošia būsimus civilinius lakūnus. Sklandymo srityje, Aero klubo pastangomis, Lietuva yra laimėjusi ketvirtą vietą pasaulyje, nes su sklandytuvu ore mūsų sklandytojas J. Pyragius išsilaukė 24 valandas. Atskirai dar rei-

Biržiečių dovana Aero klubui

Mūsų jaunieji modelistai LAK dešimtmečio šventėje

J. Miežlaiškio nuotr.

čia pažymėti Aero klubo lakūnų perskridimus: 1935 m. dviviečiu malūnsparniu Anglija — Kaunas, tais pčiais metais ekipa su sklandytuvu, malūnsparniu ir lėktuvu Kaunas — Ryga — Talinas — Helsinkiai ir atgal, o pereiniais metais Paryžius — Kaunas.

Šioms savo reikšmingoms sukaktuvėms paminėti, gegužės 16 d. Aero klubas Kaune suruošė jubiliejinę aviacijos dieną, kuri sutraukė kelias dešimtis tūkstančių žiūrovų. Aviacijos dieną savo atsilankymu pagerbė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, krašto apsaugos ministeris brig. gen. Dirmantas, kiti vyriausybės nariai, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, aukštieji karininkai, žymūs visuomenės veikėjai ir organizacijų atstovai. Respublikos Prezidentas, krašto apsaugos ministeris, karo aviacijos viršininkas ir Aero klubo pirmininkas šventės pradžioje pasakė

kalbas, kuriose įvertino didelius klubo darbus ir jam linkėjo tolimesnio sėkmingo veikimo.

Nuskambėjus Tautos himnui ir „pakrikštijus“ biržiečių, geležinkelininkų, miškininkų, matininkų ir kultūrtechnikų klubui padovanotus sklandytuvus, prasidėjo pati įdomi aviacijos šventės programa. Gausiai susirinkusiems žiūrovams buvo pademonstruoti aviomodeliai, sklandytuvų išvilikimas su automobiliu, jų išvilikimas su lėktuvu, pūslių gaudymas ore, aukštasis pilotažas su lėktuvais ir sklandytuvu, figūrinis skraidymas, pavienis ir masinis šokimas su parašutais. Be to, per šią šventę buvo parodyta „Lituanika II“, kuria av. kpt. Vaičius paskraidino aukštuosius svečius. Visa aviacijos šventės programa žiūrovams padarė gilaus įspūdžio.

Kaip bus švenčiama kariuomenės ir visuomenės diena Kaune

Šventės išvakarėse — gegužės 22 d. 19 val. 30 min. Nepriklausomybės aikštėje bus vakarinis patikrinimas, kuriame dalyvaus kariuomenės daliniai, jūrininkų būrys ir šaulių kuopa. Be to, toks pat patikrinimas bus Šančiuose, A. Panemunėje ir A. Fredoje, kur dalyvaus tu įgulų daliniai. Vakarinį patikrinimą iš Nepriklausomybės aikštės transliuos per radio.

20 val. kariuomenės daliniai žygiuos per miestą su dainomis ir orkestrais, o 21 val. bus laivelių karnavalas Nemune.

Šventės dieną — gegužės 23 d. 10 val. 30 min. minint žuvusius karius, bus pamaldos šiose bažnyčiose: Kauno archikatedros bazilikoje, Kauno įgulos, Vytauto, Karmelitų, Šančių, Aleksoto, Prisikėlimo, A. Panemunės ir kitose bažnyčiose, kuriose dalyvaus ir kariuomenės daliniai, šaulių būriai ir t. t.

12 val. bus iškilmės prie Karo Muziejaus, kurias ir per radio transliuos. Po iškilmių kariuomenės rinktinė ir organizacijos praeis iškilmės maršu pro paminklą žuvusiems ir žygiuos per miestą Duonelaičio — Ožėškienės — Lukšio — Seimo — Prezidento gatvėmis ir Laisvės alėja. Nuo įgulos bažnyčios kariuomenės daliniai vyks į savo kareivines.

Visuomenės supažindinimas su karine aplinkuma

bus 17 val. karo aviacijos aerodrome. Dalyvaus: artilerija, karo aviacija, priešlėktuvine apsauga, raitininkai ir ryšininkai.

Visuomenei susipažinti su kariuomenės vidaus gyvenimu nuo 16 iki 17 val. bus leidžiama lankytis šiose dalyse: 1 gusarų pulke, 2 pėst. pulke ir priešlėktuvinės apsaugos rinktinėje.

Mūsų akademikės karo aviacijoje

J. Miežlaiškio nuotr.

Metai ir širdys

Auksinis saulės kamuolys blizgėjo, lyg didžiulis brangakmenis. Vidurdienio šešėliai pavirto trumpomis, juodomis dėmėmis. Žydinčios alyvos sviro puokštėmis į kaimo gatvę. Kaitra ir šviesa apakino žemę. Ūkininkas išėjo iš sodybos, raumeninga darbo ir įrankio užgrūdinta ranka perbraukė bronzinį veidą. Prakaito lašas vijo lašą...

Paukščiai nutilo. Mėlynė virš kaimo buvo begaliniai žydri. Tolimas griaudėjimas staiga suardo rimtį. Ūkininkas klauso. — Bus audra, — sprendė jis, žvalgydamasis dusinančiame ore. — Ar ne perkūnas atūžauja medžių viršūnėmis?

Griaudimas minkštas, lyg tolimos klajūno dejonės, artėja, darosi piktas ir grasus. Dar du vyrai pasirodo kieme. Neramumas suima sodiečius.

Ūžimas iš miško auga sekundėmis. Aiškiai girdi, kaip tarp medžių klajoja aidas.

Sodyba prie pat miško. Milžinai medžiai, o šalia vagos jau davė gyvybę. Žaluma tviska dirbamas laukas. Artėjanti nežinomybė atrodo ateinanti viską nušluoti.

— Šventas Juozapai! Kas čia per Liucipierius?

Užsisukime, tarpeglėje išskyla baisenybė. Ji — tikras smakas. Ūždama išsiriti, artėja vis didėdama, tiesiai artyn. Raina, kaip užjūrinis grobuonis, pasišiaušusia ketera, priešakin ištiesti nasrai.

Ūkininkas atatūpstas pažengia atgal. Vamzdžių, šaunamų ginklų, kiaurymės žiūri į jį. Žvelgia šaltai, artėdamos, keldamos baimę. Apkaustyta, šarvuota pi-

lis sužia čia pat. Trumpa tylos ir dar didesnės baimės minutė.

Užpakalyj jo sūnus šaulys sušniokščia:

— Šarvuotis! Siena čia netoli... Iš kur gi jis dabar?

Šarvuotas automobilis dar urzgia storu balsu gėmėj. Kažkas subarška. Metalinės durys prasiveria.

Odiniu švarku ir blizgančiu veidu vyras iššoka. Į šlaunį plakasi milžiniškas revolveris.

— Jūragiai?

Į trumpą klausimą — skubus atsakymas. Šis balsas pirma giedros prošvaistė baimės juodume. Ūkininkai nejučiomis pasvyra pirmyn, akys paklysta nematytame padare.

Atvykėlis žiūri į planšetę.

— Viršila! — šaukia jis. — Eikite čia!

Antrasis išsiriti iš mašinos vidaus. Jie abu palinksta prie žemėlapių. Kaimiečiai nebyliu šventumu dairosi į šarvuotį, akimis ryja geležinio padaro valdovus. Atviros durys rodo metalo storį, tviskančius vidaus mechanizmus, ginklų galūnes. Dar du tamsūs veidai viduje.

Savieji... Tokie greiti, netikėti, nepaprasti, bet — savi. Ir baimės ir nerimasčio nebėra. Kaimiečiai žino, kad turi būti visai kiti žmonės, daug daugiau gali ir sugebą, bet vis dėlto jie neįsivaizduoja esant čia neperžengiamos sienos.

Kariai pakelia angas. Ir atokiau stovint jaučiasi, kaip svilinančiai slenka kaitra iš vidaus šravų.

Po oro krikšto

J. Miežlaiškio nuotr.

— Puskarininki!... Duokite radiogramą. Jūragių punktas pasiektas. Pusės valandos postovis. Darysim žvalgybą toliau...

Jis dar kartą su žiūronais atidžiai apžiūri priešakį. Tada atsisega, nusviedžia mundurą. O Dieve...

Visiškai permerktas, šlapias, lyg būtų iš tvenkinio išlipęs. Pasirodo lauke ir kiti. Pajuodę, prakaitė išmirkę, bet baltus dantis rodą.

Šarvuotas automobilis dar kiek pavažiuoja, sustoja prie alyvų. Žydinčios puokštės apkabina vamzdžius.

Vyras (jo visi klausė) prieina prie sodiečių. Šie jaučia, kad turį ką nors padėti, pasiūlyti, bet dar šiuo metu savęs nesugriebia.

— Ar neturite šakų? Gal kokį medį nukirtot? Apdengsime...

To tik ir reikia. Mielu noru. Vakar sode nuleido iškaršusią obole. Šio gero kiek nori.

— Priešo lėktuvai gali nepaslėptą pastebėti, — prideda raudonas viršila.

Ūkininkas Raudis keistai pasižiūri. Priešas? Jie bėgte nubėgo sodan, atgal. Šaka ant šakos.

— Ačiū, užteks... Užteks... Sulūš po tąja krūva, — juokiasi karininkas. Net dukte su motina velka po šaką. Vietoje šarvuoto automobilio pasidaro ištisa žalia kupeta.

Bernas ištraukia kapšelį su tabaku ir būtinai siūlo kulkosvaidininkui tuoj dūmą sudaryti. Visi šiuo metu pasidaro artimi ir savi. Akimis neregima. Bet širdimis jaučiama dvasia kieme.

Ūkininkas Raudis pakraipo galva. Tikra gudrybė tos margos dėmės ant šonų. Nuo šulinio jau nebe matyti pro plyšius šarvuočio. Žalia ir gana... Bet gaišt negalima. Jis trukteli kelnų juosmenį ir pasuka pas vadą.

— Bet dabar prašau į vidų. Atvėsite, pasilsėsite. Motina gal šio to turi. Retai tokių malonių svečių būna. — Kalba ir baukščiai žiūri. Ar nepasipuikuos? — Kitados ir čia būta kovų...

— Jūragiai?! — šarvuočio karininkas kažką prisimena. Jo veide senas gilus randas, kuriame blizga prakaito srovė. Tamsus raumeningas veidas ir blizgančios akys smeigiamai žiūri. — Ar girdėjote čia apie Raudį. Yra toks? Gyvena?

Senis pajunta virpančias kojas.

— Raudis?... — sulimena, — Raudis... Tai aš būsiu...

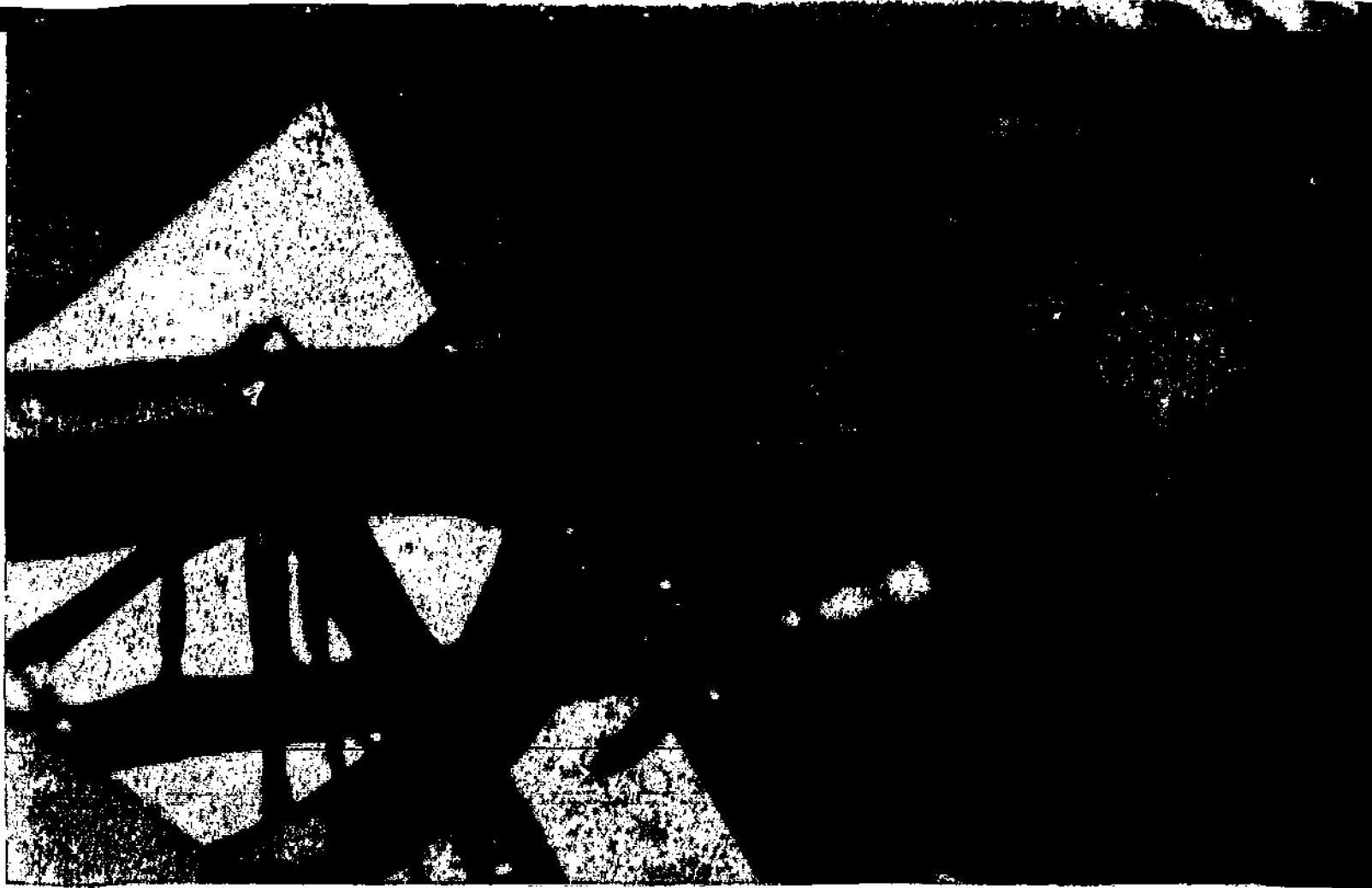
Nesuprasdamas žiūri į atvykusį. Jo pavardė to kario lūpose? Ką reiškia toks netikėtumas?

Juodviejų akys susitinka. Tolima migla virsta stiprėjančiais vaizdais, kažkur kažkas daro uždangą, širdys ima mušti vienu ritmu.

Žydinčios, svaigios alyvos kvepia už sodo. Pro žydrius žiedus kyšo šarvuoto automobilio kulkosvaidžio vamzdis. Karys pakelia akis, mato ginklą, regi žiedų gyvybę. Sulinkęs darbo vyras stovi priešais, jo akys taip pat sugauna šį vaizdą. Alyvos ir ginklai. Parako kvapas ir gegužės svaigulys. Metai, atgal metai! Kur buvo šis reginys jau kartą?

Diena, naktis ir vėl diena. Kančia, rūpestis, vargas ir vėl kančia. Tokia buvo tada Raudžio dalia. Tokia ji buvo visų, kurie tik Lietuvos žemę arė, su ilgais laukdami nuosavos varpos.

Raiti, su šunimis ir guminiiais botagais atjodavo žandarai duoklės rinkti. Naktimis, kaip amarai, slinkdavo per sodžius, šovinių juostomis persikryžiuo

O. Milaševičiaus nuotr.

perėjūnai, belaisviai, banditai. Ko vieni nepagrobė — tą atėmė kiti. Nepakeliamas likimas nusileido į šalį. Gyveno žmogus tam, kad prigimtis reikalavo gyventi. Nieko kita nebuvo likę.

1919 m. viena gegužės mėn. diena buvo svaigi žiedais, auksinius spindulius bešvaistančia saule, pavarario giesmėmis kupina. Ir tokį nuostabų rytą Raudis pamatė kieme vyrus.

— Jėzau Marija! Užpuolimas!

Vyrai su ginklais rankose. Kai kurie basi, bet už perjuosto pančio granatas užsikišę. Sudilusiom rudinėm apsilvilkę, bet kariniais diržais susiveržę. Visas būrys sugarmėjo į kiemą.

Girdėjo, kad raudonieji artėjo į šias vietas. Turėjo ir šie būti tais pačiais, tapusiais nauju siaubu gyventojams.

Vyras, nukleiptais batais ir šviesia garbana ruodoje kaktoje, jaunas — lyg tik karvelius į orą palei-dęs — striukai pasakė:

— Čia mes lauksime priešo.

Keisti žmonės. Nelindo ir nereikalavo maisto. Nekalbėjo tuščiai, bet tuoj sulindo į sodą. Alyvos tada žydėjo. Taip pat puikiai, gražiai, kaip dabar.

Matė Raudis blizgančius ginklus. Matė, kaip jie pasistatė kulkosvaidį pačiame alyvyne, po mažą kuokštelę žiedų užkišo už kepurių, lūkuriavo.

Girdėjo ūkininkas. Žinojo šį tą ir kiti apie savo kariuomenę, bet gandas ir paliko gandu. Tie, kurie vaikščiojo už arklo ir nešė priespaudą — nebesivaikė paskui kiekvieną žinutę. Niekuo jau nebetikėjo. Negalėjo manyti, kad tikrai atsiguls ir į savo parapijos kapinyną. Ėjo dienos be šviesos.

Kariuomenės ir visuomenės dieną mūsų karo laive

Mūsų šaunieji pėstininkai poilsyje

Kar. k. Maželio nuotr.

Piktas, baisus buvo tom dienom Raudis. Vakar kažkokie vagys išėjo su paskutiniu arkliu, o darbai priešais. Nėra gyvenimo — gana ir gyventi. Vos pamatė svetimuosius, nuklydo prie svirno. Griebis kokį įnagį — smogs, tegul ir jį čia pat nuduria. Jis tačiau parodys, kad jis vis dėlto ne toks iki akių užmerkimo ujamas, šuns nevertas.

Vėjas nešė iš sodo alyvų kvapą. Vyrai tylėjo, o saulė lipo vis aukšty. Vidurdienyj, nuo bažnytkaimio, kaip ežere rudenio banga, pradėjo risti kiti. Rudom eilėm slinko artyn, prie vienkiemio. Vaikščiojo Raudis nebesuprasdamas, kas turėjo būti. Tyla ir kaitra juk audrą lėmė.

Raudonuosius sutiko. Kulkosvaidis iš alyvų užmirkčiojo liepsna. Vyrai šaudė nuo tvoros, iš sodžėkos pusės, iš pamiškės. Vidurdienio ramybė pavirto perkūnijos karalyste.

Raudis matė, kaip jam suprantama kalba apsimainydavo vyrai, kaip jie, lyg suakmenėję, šaudė, kaip viens kitam riktelėdavo:

— Sustabdėme!... Iki vakaro sulaikysime — bus paspirtis!

Iš pakraigės Raudis pažiūrėjo anon pusėn. Juodoją laukai... Tvino ir tvino anie — jų pusės ugnis žibėjo, kaip žaibai naktėje. Sode spragėjo šakos ir lapai, kulų nukertami. Šiaudinis jo stogas draikėsi. Matė, kaip subyrėjo kaminas, traškėjo ir poškėjo peršaunamos sienos, staugdamos kulkos draskėsi kieme. Vyrai, jauni, beveik vaikesai, kietais veidais, gynėsi prie sodybos kaip vilkai.

Ūkininkas pamatė, kad alyvose sugriuvo mėlynų akių vyrukas, kitas mažas, juodaplaukis sukniubo prie svirties. Kraujo klanas tekėjo į Raudžio kiemo žemę.

Šaudosi, ginasi ir krinta. Miršta vyrai tik gyvent pradėję. Kas juos čia atvarė, už ką? Juk ir dabar kiekvienas laisvas, gali tuoj nematomas pabėgti į mišką, palikti šią pražūtį vietą.

Senas ūkininkas išblyško. Matė auką. Didžiausią ir brangiausią auką, o apie jos prasmę niekas jo iki šiol nemokė.

Priešo kareiviai rėkė urra, kėlėsi, griuvo, vėl bėgo. Tvirtas žiedas artėjo į sodybą. Raudis išvydo, kaip apskritu veidu netoli sukniubo vyrukas. Žandai sudrebėjo skausmu. Ūkininkas atsirado čia pat. Drebbėjo, kaip drebulė:

— Kas jums?

— Pataikė... Duokite skudurą.

Raudis negalvojo. Tvirtu mostu perplėšė savuosius marškinius. Drobės skiautą ištiesė. Vyruui padėjo apvynioti sužeistą koją. Savanoris vėl pagriebė šautuvą ir nušliauzė pirmyn. Nevaldomą koją vilkdamas užsiglaudė už tvoros ir ginklą vėl pakėlė į priešą. Raudis stovėjo savęs nesuprasdamas. Tokie jie! Štai kokie! O priešas vis artėja.

— Motina! — ūkininkas įbėgo svirnan pas moteris. — Turėjo dar medaus... Ir lašinių yra skiautelė. Duokš visa. Trauk iš aruodo kampo. Nešk tuoj lauk. Vyrams reik duot pasistiprinti. Bet greičiau, greičiau! Gal dar ką nors? Duokš mūsų brangiausiems!

Jis atbėgo su skanėstais, kuriuos slėpė ligoms ir šventei. Prie rūkstančio kulkosvaidžio gulėjo tik du. Trečiasis mėlynakis nebekrutėjo, tik ranka dar vis nepaleido žemės. Žemę gynė, su žeme ir miręs nesiskiria.

Ginklas sustojo. Šaudęs vyras, juodas ir blizgančiomis akimis, pasižiūrėjęs karčiai ištarė:

— Plunksna nulūžo. Duokš paskutinę.

Kitas sukąstais dantimis atsakė:

— Ir plunksna ir juosta paskutinė.

Raudis tiesė užkandį. Bet vyras karštai riktelėjo:

— Vandens, vandens atnešk!

Ūkininkas šoko iš alyvų. Kulkosvaidis tylėjo, bet už tai taip ryškiai buvo girdėtis atakuojantis priešas.

Kelios kulkos spragtelėjo į svirtį. Tekinas Raudis atbėgo su kibiru. Šaltą vandenį supylė į aušintuvą. Kliūtis buvo pašalinta ir vyrukas švilptelėjo prisi- lenkdamas. Sutratojo kulkosvaidis. Ūkininkas čia pat. Širdis daužėsi laime. Ausys užkurto nuo trenksmo, bet kaip mielas buvo šūvių garsas. Į tuos, kurie blo-

ga nori — atsuktas. Savųjų rankose... Iš užgrūdinto žemdirbio akių išsiriti ašaros ir nukrito į alyvas.

Staiga nutilo mirtį svaidanti mašina. Raudžio širdin lyg kas dūrė. Jis pats palinko pirmyn.

— Vėl spyna lūžo, — pasakė vienas. — Nebėra ginklo...

Mažasis, leidęs kaspiną, atsiklaupė:

— O jo vis dėlto neatiduosime!

Jo rankoj atsirado granata. Alyvų žiedai minkštai sudavė į veidą. Pro prakaito garą jautėsi tirštas žydinčio sodo kvapas.

Priešas buvo jau prie kluonų. Greit šaudą velniškai prietaisai jų rankose supleškėjo skersai kiemą.

— Kulkosvaidį apginsim, — dusliai ištarė šviesia garbana vyras. — Ginklas viskas, o ir tokių dar neturime. — Jis suko granatos kotelį.

Surūdijęs, aprūkęs, tarnaut atsisakęs pabūklas tysojo prieš. Raudis nieko nebematė Jis išbėgo iš alyvų, išnyko, paliko žiedus, sugedusį kulkosvaidį, prie ginklo mirti pasilikusius vyrus. Už minutės jis buvo vėl čia. Vos alsuodamas, uždusęs įsivertė į krūmą:

— Apginsime! — stipriai šūktelėjo jis. — Neatiduosime!

Vienmarškinis, išplėstomis akimis, pasviręs, su blizgančiu dalgiu jis stovėjo šalia karių. Petys prie peties, širdis šalia širdies. Nesvyruodamas su savuoju padargu jis atėjo kovos talkon.

Karininkas kratė Raudžio ranką.

— Tai mes! Tada su dalgiu pagelbon tamsta atėjai... Laimėjome! Po tiek metų susitinkam. Puiki šiandien diena!

Diena buvo nepaprasta. Tiek metų praėjo, bet širdys pasiliko artimos, viena kitą surandančios.

Už keliolikos minučių kariai turėjo viešnagę palikti. Jie sulipo į šarvuotą automobilį.

— Manevrus vykdom... — karininkas kratė ranką laimingai besišypsančiam ūkininkui.

Merginos kišo į šarvus alyvų puokštes. Jos žibėjo, skaidrindamos kario dalią.

— Ar kaitra, ar rudens darganos, — mes visada pasiruošę... Atsimenate praeitį ir sugedusį kulkosvaidį? Jūs padedate — štai kokių ginklų dabar turime!

Vyrai galutinai pasislepia pliene. Šarvuotos durys trinktelėjo. Vėl styri negailestingi vamzdžiai. Žiūri nepergalimai ten, kur priešas gali būt.

Dundėdamas kovos vežimas nudarda pirmyn, nusiveždamas visų likusiųjų mintis. Šie vyrai budi už tuos, kurie javą iš žemės traukia. Tie vyrai nemiega, kai kiti jokio rūpesčio neturi. Vyrai kovoja ir miršta, kad likę neperstojamai atliktų savo pareigas žemei ir šaliai.

Perpietyj pro sodžių prabėgo ir kiti savos kariuomenės daliniai. Kaip aitvarai dangumi nuskrido susiglaudusios eskadrilės. Motorizuoti ešelonai praėjo drebindami žemę. Sunkvežimiuose, po plieno kepurėmis, kareiviai, su ginklais neatsiskirdami gaudė gėles ir šypsenas, džiaugsmą ir jausmą iš šalikelių.

Nors seniai buvo praėjusios dalys, bet Raudis ilgai stovėjo kelyje, žiūrėdamas į tolį.

Žeme ir oru praėjo suglaustos eilės pasiryžusių kiekvieną sutiktą nedraugą sutriuškinti ilgiems amžiams.

Raudis tvirtai stovėjo prie sodybos, pakelta galva ir išversta krūtine. Jautė ir matė. Metai nubėgo, metai pasikeitė. Ginklai kiti. Bet nenuveikiamos širdys buvo ir pasiliko.

J. Dovydaitis

Mūsų laikų gyvenimas iškelia uždavinių, kuriuos tegali išspręsti visos tautos suderintos ir koncentruotos pastangos. Kariuomenė, kaip tautos avangardas, turi būti gerbiama, mylima ir remiama, — tik tai tuomet ji galės atlikti savo didžiulę pareigą, o tauta jos apsaugoje ramiai plėsti savo kūrybines pajėgas. Šiame kariuomenės su visuomene bendradarbiavime ir glūdi mūsų ateitis.

Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai linki susiartinimo kariuomenės su visuomene idėjai greičiau pasiekti kiekvieno lietuvių sąmonę ir širdį ir tuomi sujungti visą tautą į vieną sveiką, gyvą ir veiklų organizmą.

V. KURKAUSKAS, Pirmininkas

Kariuomenės ir visuomenės dienos proga

sveikiname

garbingąją mūsų kariuomenę.

Mūsų nuoširdūs linkėjimai, kad mes visi šią šventę kuo greičiausiai galėtumėm švęsti mūsų sostinėje Vilniuje.

Akc. „Lietuvos Cukraus“ B-vė

Lietuvos ūkininkų ir jaunųjų ūkininkų vardu kariuomenės ir visuomenės šventės proga

sveikiname savo Nepriklausomybės sargybą — kariuomenę.

Tegyvuoją mūsų narsieji vyrai!

Žemės Ūkio Rūmai

Viskas kildavo tik iš nuoširdžios meilės

(Atsiminimų žiupsnelis)

Jau treči metai švenčiame kariuomenės ir visuomenės dieną, atgaivintas Ginklų Fondas, kuris materialiai, o dar daugiau moraliai stiprina mūsų ginkluotąsias pajėgas. Bet ar visa tai nauja, tik paskiausiai pradėta vykdyti? Ne! Juk atgaivinta tik tai, kas nuoširdžios ir tyrios lietuviškos sielos buvo sukurta prieš 19—17 metų. Tuomet tai buvo sukurta be raginimų, be propagandos, neorganizuotai, tik tyliai lietuviškos sielos glūdumoj dungsenant užsidegusiai patriotinei ir karinei nuotaikai, juntant gyvybinį krašto saugumo reikalą. Todėl visos tos kariuomenės ir visuomenės dienos, Ginklų Fondas, nėra oficialūs padarai, sukurti vien proto. Juos sukūrė lietuviškas jausmas, ir tai pradėjo kurti nejučiomis dar pirmomis nepriklausomybės kovų dienomis.

Reikšmę, jų idėjinę pusę, tikiuos, šiame numery apibrėš kiti autoriai. O aš, kaip vienas nepriklausomybės kovų dalyvis, čia apsibrėšiu tik vien maloniais 1918—1920 metų atsiminimais.

1918 m. gruodžio 11 d. šaltą rytą rengiuos tarti sudieu savo senai motinai, kilniam žilagalviui tėvui, kuris pasididžiuodamas į mane žiūri, kad jo sūnus pirmas iš šios apylinkės išvyksta į Vilniuje atgaivinamąją Lietuvos kariuomenę. Iš lėto prasiveria trobos durys ir įeina sulinkęs apie 80 metų amžiaus senelis Kazys Nomeika. Gerai jis man pažįstamas iš pat kūdikystės dienų, nes anksčiau pas mus yra gyvenęs. Dar prieš Didįjį karą netekęs dviejų savo sūnų, kaip ažuolų, paskiausiai ėjo per žmones elgetaudamas. Aišku, su pinigų sunku būdavo.

Štai, drebančiomis nuo senatvės rankomis išsitraukia iš rudinės skudurą, atsiriša jį ir išėmęs 10 popierinių markių duoda jas man, savo begėstančiomis akimis žiūrėdamas į mane ir ranka glostydamas per petį.

— Vaikeli, mes jau seni, nebegalime eiti ten, kur jūs einate. Mūsų rankos nebenuvaldys ginklo, jos jau dreba. Nors tiek ir aš noriu prisidėti. Imk šią mano nors menką dovanėlę, pravers jį jums Vilniuje, —

tuos žodžius taręs įspaudė savo dešimtmarke, gal paskutinę iš savo vargšo kišeniaus. Juk tai jaudinanti buvo auka to vargšo elgetos senelio, buvusio 1863 metų sukilėlio.

1919 m. pradžioje ar tai savanoriams vykstant į kariuomenę, arba jau žygiuojant į frontą, būdavo neretas reiškinys, kada kaimietis ištraukdavo iš Didžiojo karo laikų slėptą ginklą ar šovinius ir juos atiduodavo savanoriams.

— Imkit, vaikeliai, jie jums pravers. Tiek dar maža jų turite, — sakydavo. Aš pats, vykdamas į Vilnių, prisirankiojau iš žmonių per 70 slėptų šovinių.

1919 m. balandžio pradžioje Žaslių apylinkėje užėmėme keletą kaimų. Žmonės karų ir priešų buvo nuterioti, nedaug kas valgomo tebuvo likę. Mes tai jautėme ir žinojome. Nors buvome alkani, bet nieko neprašėme. Anksti rytą grandinėje įtraukėme į vieną kaimą. Gyventojai apsupa mus, maloniai kalbina, džiaugiasi. Pagaliau pradeda klausinėti, gal mes alkani esame.

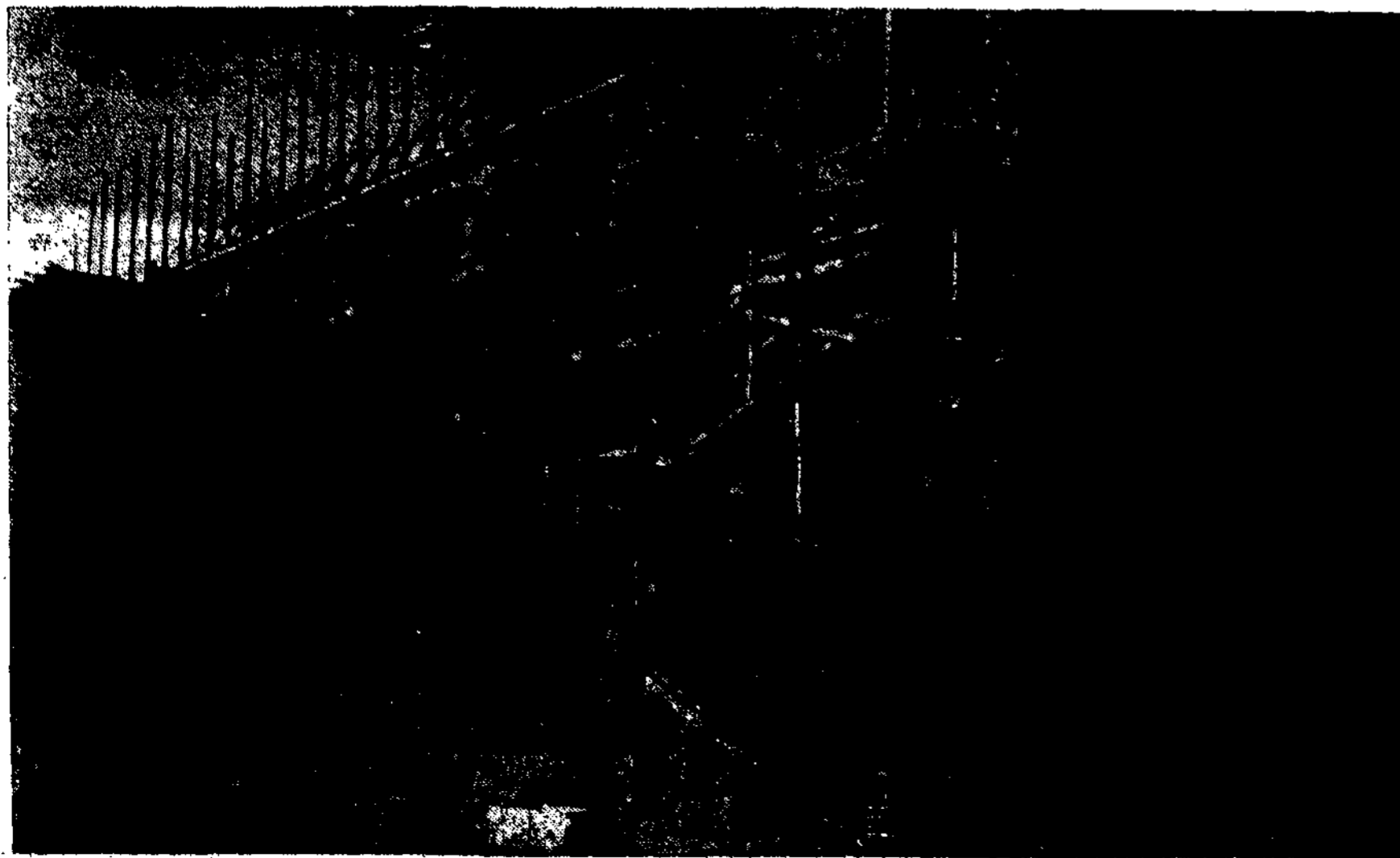
— Kažin ar ką beturite, gal priešai viską iš jūs išplėšė? — abejodami atsakome jiems.

— Nors priešai ir atiminėjo, bet dar dėl jūs, vaikeliai, šiek tiek liko. Išslapstėme! — Ir netrukus iš trobų pasipylė gerosios mamos su pieno puodynėmis ir duonos riekėmis. Nė prašyti nereikėjo saviesiems kariams. Pati visuomenė jautė meilę ir užuojautą savo gynėjams. Paskutiniu kėsniu dalinosi. Kaimas nedidelis, neturtingas, o mūsų apie 80 karių buvome. Taigi, tą dieną, aišku, patys be pieno liko, bet buvo linksmi ir patenkinti, kad savo alkanus gynėjus papenėjo.

1919 m. rudenį, kovų metu su bermontininkais Šiaulėnų apylinkėje, mūsų būrys stovėjo viename kaimo. Po poros dienų su gyventojais pasijutome kaip viena šeima. Nors visur su gyventojais būdavo kuo geriausi santykiai, lyg vieną šeimą sudarydavome, bet šis kaimas ypač paliko gražiausių įspūdžių. Nė vieno išvirto bei iškepto geresnio kėsnio šeiminkai nesu-

valgydavo, nepasidalinę su mumis. Žiūrėk, ir ateina pas mus su pilnu bliūdu valgio. Tokių atsiminimų paliko 1919—1920 m. ir iš žemaičių, dzūkų ir aukštaičių kraštų. Visur buvo ta pati lietuviška dvasia ir savo kariuomenės užjautimo nuotaika. Arba 1920 m. lapkričio mėn. kovų metu su lenkais traukėme per Ukmergės apskritį. Diena buvo šalta ir žygiuojant per kaimą užbėgome į vieną trobą tik sušilti. Nieko neprašėme. Tačiau malonūs šeiminkai tuoj pasodino prie stalo, padėjo duonos ir lašinių ir net po porą tauriukių pripylė sušilimui „užmerkto ant žolių“.

O kokių malonių atsiminimų paliko 1919—1920 metų kovų vasaros, kada žygiuodami į frontą ar išvadavę lietuviškas so-

Mūsų tautos paminklas — statomoji Prisikėlimo bažnyčia

P. Mikoliūno nuotr.

Ginklų Fondo vėjus

Kariuomenės ir visuomenės šventės proga, gegužės 20—31 d., visame krašte yra paskelbtas ginklų fondo vėjus. Tai yra visiškai naujas dalykas, nes ligi šiol ginklų fondo lėšos viešomis rinkliavomis nebuvo didinamos. Jos plaukė pačios kiekvieno piliečio, organizacijos, įstaigos ar įmonės laisva iniciatyva. Tuo keliu per dvejus metus į ginklų fondą įplaukė arti pusantro milijono litų. Ginklų fondui nuoširdžiai aukojama visą laiką, nes nėra dienos, kad į fondą neįplauktų didesnė ar mažesnė pinigų suma. Reikia manyti, kad per šį vėjų ginklų fondo lėšos smarkiai pagausės, nes pagal savo išgalę jį galės paremti ne tik pramonininkas, valdininkas, artojas, bet ir kiekvienas mūsų krašto sūnus, kuriam rūpi mūsų valstybės saugumas ir nepriklausomybė.

Ginklų fondą remia visi mūsų krašto gyventojų sluoksniai. Ypatingai tenka pasidžiaugti, kad mūsų ūkininkai nemaža prisideda savo aukomis prie šio fondo lėšų sudarymo. Jie jau įnešė nemaža ir stambių aukų. Tvirtai tikima, kad ūkininkai ir toliau kuo gali remis Ginklų fondą, nes aukos priimamos ne tik pinigais, vertybės popieriais, brangenybėmis, bet ir grūdais, pašaru, maisto produktais, audiniais, gyvuliais ir kt. Iš visų organizacijų daugiausia aukų surinko sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti centras ir skyriai. Taip pat nemaža aukų surinko ir šaulių būriai. Atskirai reikia pažymėti, kad Ginklų fondui aukas renka ir tautinių mažumų organizacijos, kurios ligi šiol parodė nemaža aktyvumo. Ginklų fondo vėjus metu organizacijos galėtų suruošti loterijų, koncertų, spektaklių ir kitokių pramogų, kurių pelną paskirtų fondo reikalams. Tai būtų gražus ir viso krašto piliečių pavyzdingas darbas, kuris džiugintų tiek pačių organizacijų narius, tiek ir karius, kurie visados džiaugėsi ir džiaugiasi kiekviena nuoširdžia auka tėvynės gynimo reikalams.

Paskutiniu metu vis dažniau ir dažniau įvairios organizacijos, įstaigos ir įmonės atskiroms kariuomenės dalims įteikia ginklų. Pernai metais pirmieji ginklus karo mokyklai įteikė jaunieji ūkininkai. Jų pavyzdžiu pasekė kitos organizacijos ir įmonės. Ligi šiol ginklais stambiausias aukas davė žemės ūkio ministeri-

jos šauliai, akc. „Maisto“ bendrovė, „Skubos“ bendrovė, „GerMaPo“ ir cilė kitų įtaigų. Šiomis aukomis ypatingai džiaugiasi ir kariuomenės vadovybė, kuri tiki, kad lietuvių tautos entuziazmas savo ginkluotai pajėgai neišsėks, bet kas kartas vis didės. Būtų pageidautina, kad įvairios ekonominės organizacijos savo metinio pelno dalį visados paskirtų ginklų fondui. Joms tai padaryti yra visiškai nesunku, nes pelnas, paprastai, paskirstomas įvairiems reikalams, tarp kurių ginklų fondas galėtų užimti vieną pirmųjų vietų.

Ginklų fondu domisi ir jį remia ir mūsų tautiečiai, gyvenantieji įvairiuose pasaulio kraštuose. Į fondą įplaukė aukų iš Italijos, Anglijos, Amerikos ir kitų kraštų lietuvių kolonijų. Visa tai rodo mūsų tautos didelį susipratimą, gilų patriotizmą ir nuoširdų rūpinimąsi tikrosios tėvynės reikalais. Žinoma, Ginklų fondui aukų banga dar nepalietė visų užsienio lietuvių kolonijų. Reikia laukti ypatingo dėmesio iš Š. Amerikos lietuvių, kurie visados buvo duosnūs opiesiems tėvynės reikalams. Atitinkama propaganda užsienio lietuvių kolonijose galėtų išjudinti jų veikimą ir šioje srityje. Jau yra pastebėta, kad užsienio lietuviai labai gyvai ir nuoširdžiai domisi mūsų krašto ginkluotomis pajėgomis, džiaugiasi jų stiprėjimu ir nuveiktais darbais. Tad suprantama, kad ir Ginklų fondo akcija juose rastų didelio pritarimo ir realios paramos. Šia kryptimi vertėtų daugiau padirbėti toms organizacijoms, kurios rūpinasi Ginklų fondo ugdymu ir kurios turi savo dalinius užsienio lietuvių kolonijose. Žinoma, užsienio lietuvių tarpe Ginklų fondo akcija turėtų būti vedama nemažesniu mastu, kaip kad ji varoma mūsų krašte. Ši akcija ten būtų visai naujas dalykas, nes ligi šiol mūsų kariškųjų pajėgų ugdymo reikalais į užsienio lietuvius dar niekad nebuvo kreipiamasi. Vadinasi, po energingos propagandos iš užsienio lietuvių Ginklų fondas galėtų susilaukti gražių ir vertingų vaisių, nes užsienio lietuviai niekad neatsisakydavo aukoti rimtiems ir gyviems savo senosios tėvynės reikalams. Ginklų fondo vėjus metu atitinkamoms mūsų organizacijoms šia kryptimi vertėtų žymiai daugiau padirbėti ir fondo akciją plačiau išplėsti visame žemės rutulyje.

Ginklų fondo lėšos ir toliau turėtų plaukti tuo pa-

dybas įžengdavome į kaimus. Būdavo daug atsitikimų, kada pajusdavai prie krūtinės mergelių prisegtas lietuviškas gėles. Vieną tokių — rūtų šakelę, dar ir šiandien tebeturiu atsiminimui, nors ji jau sudžiūvusi, pajuodavusi. Bet ji daug ką malonaus iš kovų meto primena. Primena visuomenės ir kariuomenės tarpusavę meilę ir vieningumą, kovojant dėl bendrų idealų — visos tautos laisvės.

Arba 1920 m. rudenį, kovų metu su lenkais, mūsų karinis ešelonas per Alytaus apskritį skubėjo į Suvalkijos laukus. Žiūrime, stovi mergelė su didele gėlių puokšte ir seka greitai dundantį traukinį. Štai švyst gėlių puokštė iš mergelės rankų ir atsiduria mūsų vagone. Tarp gėlių randame ilgą ir nuoširdų mergelės laišką savo kariams, kupiną gilaus patriotizmo ir kario dvasią keliančių minčių. Pasirašytas vien vardas. Šiandien jis būtų labai įdomus, kaip anų laikų dokumentas, ir buvau jį pasiryžęs parsivežti namon, bet, gaila, kautynių aplinkybės vertė jį prarasti.

Iš daugelio savo pergyventų, tik kelius pavyzdėlius čia pabrėžiau, kurie labiau iki šiol išsilaikė atminty. O, žinoma, labiau išsilaiko tie, kada toji gyventojų meilė bei parama buvo labiausiai reikalinga.

Lietuvos gyventojas kuo mokėdamas ir kaip sugebėdamas stengdavosi savajam gynėjui padėti.

Šiandien, kada kariuomenės ir visuomenės dienomis drauge iškilmingai žygiuoja kariuomenė ir visuomenė, visad prisimenu malonius 1918—1920 m. gyventojus, sutiktus frontuose. Jie buvo pirmieji pionieriai mūsų kariuomenės ir visuomenės vienybės, pirmieji tai parodė, kas turi būti išlaikoma visiems amžiams, norint išlaikyti savo laisvę ir nepriklausomybę, norint stiprėti ir žengti į šviesesnę ateitį. Atgijus mūsų kariuomenei, kartu atgijo ir mūsų visuomenės meilė jai. Tik tą meilę turime nuolat stiprinti, kaip stipriname ir savo nepriklausomybę ir ginkluotą pajėgumą. Kuo toliau, tuo vis stipriau ženkime jau pramintais keliais.

St. Širvy

čiu, gal net didesniu mastu, kaip jos plaukė per pirmuosius dvejus metus. Krašto gynimo reikalams mūsų piliečiai per metus gali paaukoti nemažiau, kaip vieną milijoną litų. Tai yra pati kukliausia suma. Juk, rodos, visai nesunkus dalykas tokią sumą surinkti. Tegul tik kiekvienas mūsų krašto gyventojas Ginklų fondo reikalams per metus paaukvoja po pusę lito ir tai jau susidarys daugiau, kaip vienas milijonas. Šį tikslą lengvai galima atsiekti, jei visos mūsų organizacijos ir toliau bus uolios Ginklų fondo rėmėjos ir nuoširdžios talkininkės, o visuomenė ir įmonės bus tokios pat duosnios, kokios buvo ir pirmaisiais fondo veikimo metais. Reikia pageidauti, kad visos mūsų organizacijos, ypačingai šio vajaus metu, pravestų gyvesnę propagandą, visus visuomenės sluoksnius daugiau supažindintų su Ginklų fondo uždaviniais, jo paskirtimi ir augimu. Vajaus metu fondo idėja turėtų kuo plačiausia reikštis visuose krašto kampeliuose, ji turėtų būti gyva ir turtingesniųjų rūmuose ir vargšų lūšnelėse, nes krašto saugumo reikalai verti rimto dėmesio ir darbo, kurį turėtų parodyti visi krašto piliečiai. Pagaliau, dar yra ir tokių žmonių, kurie nedaug ką težino apie Ginklų fondą. Jiems reikia nušviesti visus neaiškumus, išdėstyti Ginklų fondo siekimus ir paskatinti juos pačius savo aukomis fondą daugiau paremti. Tai bus vieningas, sutartinis ir gražus visų piliečių darbas, paskirtas ginkluotoms savo krašto pajėgoms ugdyti.

Jau ne kartą buvo keliamas vienas rimtas, bet kartu ir paprastas, klausimas Ginklų fondo lėšoms padidinti. Tai tam tikras, lyg ir pagalvės mokestis, kurį gera valia, niekieno neverčiami, galėtų paskirti visi krašto gyventojai. Mokestis būtų lygus vienos dienos uždarbiui. Per metus iš jo susidarytų stambi pinigų suma. Vienos dienos uždarbį paaukoti Ginklų fondui niekam nebūtų sunku, o šių aukų vaisiai būtų nepaprastai gražūs ir skatintinas mūsų tikrojo patriotizmo pasireiškimas. Pagaliau, tokio mokesčio įvedimas taip pat nereikalingas jokių galvosūkių, nes jis plauktų pats savaime, jei tik visi parodytų geros valios ir tikro susirūpinimo Ginklų fondo reikalais.

Paskelbtas Ginklų fondo vėjus, tvirtai tikima, suburs visas mūsų organizuotas jėgas, sukels visų krašto gyventojų dėmesį ir realią paramą krašto saugumo reikalams. Reikia manyti, kad tai bus vienas gražiausių ir didžiausių lietuvių tautos entuziazmo, tikro darbo ir gyvo susirūpinimo savo ateitimi reiškinis. Juo džiaugsis ir kariai, kurie matys, kad jų sunkų ir atsakingą darbą remia visa tauta. Tiesa, šiuo atžvilgiu pas mus niekados dviejų nuomonių nebuvo. Visados viešpatavo visų vieningas nusistatymas ir parama krašto gynimo reikalams. Ginklų fondas yra irgi viena kariuomenės aprūpinimo sričių. Jo lėšos gali būti panaudotos mūsų kariuomenei ginklams pirkti tik valstybės gynimo tarybai nutarus. Vadinasi, piliečių aukos krašto gynimo reikalams naudojamos visu rimtumu. Dėl to Ginklų fondui duodamos aukos turi kelti mūsų tautos pasiryžimą ir entuziazmą, kurie abu didžiu aidu ir gražiausiais vaisiais turėtų pasireikšti gegužės 20—31 d. Ginklų fondo vėjus šiais metais yra viena pirmųjų progų pareikšti mūsų džiaugsmui ir duosnumui. Jo metu kiekvienas mūsų turėtų galvoti ir veikti, kad vėjus nepraeitų mūsų aukomis nepažymėtas. Tegul tos aukos ir nebus didelės, svarbu, kad jos būtų nuoširdžios, tikros ir sudžiaugsmu atiduotos.

V. Zm.

Išpūdinga pedagoginio instituto studentų skautiškų studijų draugijų pavasario šventė

Gegužės 16—17 d. Klaipėdoje buvo nepaprasta šventė: Respublikos Pedagoginio Instituto studentai skautai minėjo savo veikimo sukaktuves. Ta proga surengta iškilminga pavasario šventė ir įžodis. Šventė pradėta gegužės 16 d. rytą Rymo katalikų bažnyčioje pamaldomis, kuriose dalyvavo organizuoti studentai skautai, šiaip abiejų institutų studentų, visuomenės ir įvairių lietuviškų organizacijų atstovų.

Iškilmingiausioji dalis buvo tą dieną 14 val. Pedagoginio Instituto auloje. Į iškilmingą posėdį susirinko beveik visas mokomasis personalas, žymių visuomenės ir organizacijų atstovų ir pilnutėlė salė studentų. Posėdį pradėjo studentų draugovės vadas psktn. Romualdas Medelis-Medelinskas. Studentų choras drauge su svečiais, muzikui St. Sodeikai diriguojant, sugiedojo Tautos himną. Į iškilmingojo posėdžio garbės prezidiumą pakviesti: specialiai iš Kauno atvykęs Lietuvos skautų brolijos vadas vyr. skautininkas plk. Šarauskas, Klaipėdos skautų rajono vadas gen. št. plk. Lanskoronskis, Klaipėdos skautiųjų tuntininkė skaut. Žemgulienė, Respublikos Pedagoginio Instituto inspektorius ir stud. skautų globėjas M. Mačernis, Klaipėdos krašto lietuviškų organizacijų komiteto pirmininkas dir. Kybrancas, Klaipėdos skautų tuntininkas ltn. Lesniauskas. Psktn. R. Medelis vaizdžiai apibrėžė studentų skautiškų draugovių įsikūrimą, tikslą, pasiektus darbo vaisius ir ateities perspektyvas.

Per iškilmingą posėdį perskaitytas Lietuvos skautų brolijos Šefo Tautos Vado Antano Smetonos aktas, kuriuo keli stud. skautai pakeliami į paskautininkio laipsnius.

Vyr. skautininkas plk. Šarauskas pasakė sveikinimo kalbą, apibrėžė mūsų skautų vadų darbo sąlygas bei uždavinius, ir palinkėjo stud. skautams ateityje taip pat energingai, ryžtingai rengtis atsakingoms skautų vadų pareigoms, o baigusiems imtis atsakingo vadovavimo darbo. Jo kalba palydėta griausmingais plojimais. Klaipėdos skautų rajono vadas gen. št. plk. Lanskoronskis sveikinimo kalboje akcentavo didžius auklėjimo uždavinius, kurie tenka pradinių mokyklų mokytojams ir kariuomenei. Savo sveikinimo kalboje konkrečiai nurodė pavyzdžių, kurie rodo, kiek dar reikalinga pasiaukojimo ir triūso, kad mūsų tauta būtų tikrai šviesi ir gerai išauklėta. Ped. Instit. inspektorius M. Mačernis sveikindamas pabrėžė žmogaus proto, valios ir jausmų darnumo jėgą ir palinkėjo stud. skautams būti aktyviems šviesios Lietuvos ateities kūrėjams. Liet. organiz. komiteto pirmininkas dir. Kybrancas pasidžiaugė stud. skautų darbais ir linkėjo su tikra lietuviška širdimi ir toliau skleisti tautoje lietuviško pajūrio meilę.

Po kalbų prasidėjo sveikinimai. Sveikino „Santaros“ vado vardu generalinis sekretorius L. Lukšys, Vyt. Didžiojo un-to stud. Neo-Lithuanios korporacijos vardu senjor. V. Jurevičius, Klaipėdos skyr. Dariaus-Girėno vardu muz. Mikulskis, be to, dar sveikino daug lietuviškų organizacijų atstovų. Po visų sveikinimų buvo duotas skautų iškilmingas įžodis-priesaika. Į visus sveikinimus atsakė stud. skaut. A. Baliulis. Iškilmingas posėdis, užtrukęs apie 3 val., baigtas Gaudeamus.

Visi svečiai ir studentai tuoj po posėdžio specialiu traukiniu išvyko į Girulius, kur stud. bendrabučio didžiojoje salėje buvo skautiškas pasilinksminimas ir kava. Svečiai buvo palinksminti įvairiomis skautiškomis dainomis, o be to, stud. skautų choras, muz. St. Sodeikos vadovaujamas, padainavo keletą gražių dainų. Po to vyr. skaut. plk. Šarauskas muz. St. Sodeikai už triūsą ir prielankumą skautams iškilmingai įteikė skautų ženklelį, o stud. skaut. kaip dėkingumo ženklą raudoną rožę. Apie 2 val. prie jūros per 70 stud. davė skautų-vyčių ir vyresn. skautų įžodį.

Šis pasilinksminimas, užtrukęs iki 24 val., labai gražiai nuiteikė visus svečius ir suartinė visus su stud. skautais.

Kitą dieną, gegužės 17, anksti rytą studentai skautai su svečiais išvyko laivu į Juodkrantę, kur vietos žmonėms pakoncertavo, padainavo, palinksmino ir su jais jaukiai praleido visą dieną. Be to, visi dalyviai turėjo nepaprastos progos: išklause gražaus ir ilgo pranešimo apie Vilnių, Vilniaus krašto lietuvių ir jų gyvenimą, nes su plk. Šarausku iš Kauno atvyko iš Vilniaus ištremtas liet. skautas stud. Kanopka.

Ši Pedagoginio Instituto stud. skautiškų studijų draugovių surengta pavasario šventė buvo labai gražiai surengta ir įvykdyta. Per ją visuomenė turėjo progos arčiau pažinti mūsų stud. skautišką nuotaiką, draugiškumą, nuoširdumą ir pamatyti, pajusti, kaip jie nuoširdžiai myli lietuviškąjį pajūrį ir kaip jie yra pasirengę skleisti to krašto meilę visoje Lietuvoje, visų lietuvių širdyse.

Ant. Mušantas

Lietuvos kariui

Dainuokit, gatvės, atbudimą,
Dainuokit, vėjai, po laukus.
Pavasariu kvepėti ima
Aukštasis mėlynas dangus.

Pasvirę žydi ievų šakos
Žaliuos laukuose ir širdy.
Ir ką žiedai tau šiandien sako,
Brangus ir mylimas kary?

Žinau, tau sako margos gėlės,
Kai glaudžias tau prie kojų jos:
Brangi tėvynė džiaugsmui kėlės
Iš juodo rūko, iš tamsos.

Švieson ją nešė tavo rankos
Ir tavo kraujas, ir širdis.
Kvatojo gausdamos patrankos,
Kvepėjo paraku šalis.

Už tai ir šypsos margos gėlės,
Kai krinta tau po kojų jos.
Tu jas žydėjimui prikėlei,
Puošimui tėviškės laisvos.

Rausva aušra klevų viršūnėj.
Padangėj — mėlyni skliautai.
Ir mes, tautos dėkingi sūnūs,
Tau ranką spaudžiame tvirtai.

Ir žinom mes — laisva tėvynė.
Ir tikim mes — laisva ji bus.
Nes ją visuomet gins kaip gynė
Narsumas tavo nuostabus.

Ir tu atmink, kary narsusis,
Ir jausk drąsia, ramia širdim:
Jei kils audra ir pušys supsis —
Visa tauta bus su tavim.

Ir šiandien, einant tau sargybą
Ir saugant laisvę atkakliai,
Te ginklo plienas skaisčiai žiba,
Te skamba džiūgesiu laukai.

Tau gėles mes po kojų klojam,
Baltas alyvas metam tau.
Ir Ginklų Fondui mes aukojam,
Kad kraštas ginti būt lengviau.

Dainuokit, gatvės, laisvės dainą,
Dainuok, šalis, didi, laisva.
Karys tautos sargybą eina —
Laisva liks amžiais Lietuva.

Atakon!

Kar. k. Maželio nuotr.

Lietuvos delegacija Anglijos karaliaus vainikavimo iškilmėse

Gegužės 12 d. Lietuvos užsienių reikalų ministeris Lozoraitis kartu su kariuomenės vadu gen. št. plk. Raštikiu ir užsienių reikalų ministerijos protokolo direktorium įgaliotu ministru Girdvainiu nuvyko į šv. Jokūbo rūmus, iš kur su vainikavimo procesija atvyko į Westminsterio Abatiją dalyvauti vainikavimo iškilmėse. Abatijoje į vainikavimo iškilmės susirinko visa Lietuvos delegacija. Po vainikavimo iškilmė užsienių reikalų ministeris Lozoraitis su gen. št. plk. Raštikiu ir įgaliotu ministru Girdvainiu dalyvavo priėmimo lordų rūmuose.

Tarp Lietuvos ir Estijos panaikina- mos vizos

Nuo gegužės 24 d., remiantis savitarpio principu, tarp Lietuvos ir Estijos panaikinamos vizos.

Kolektyvinės vizos bus duodamos nemokamai, pasiremiant sąrašu, atstojančiu pasą, išduotu vienos iš dviejų valstybių kompetentingos įstaigos ir vizuotų kitos valstybės diplomatinės ar konsularinės atstovybės. Tačiau kolektyviniai sąrašai negali būti panaudoti darbininkų transportams.

Vokiečių nepasitenkinimas lenkų Silezijos reformomis

Žiniomis iš Katovicų, visai neseniai ten įvyko svarbus pasitarimas Aukštosios Silezijos vaivadijos autonomijos klausimais. Pasitarime dalyvavo Silezijos seimelio maršalka, Varšuvos seimo vicemaršalka, Silezijos vaivada ir 150 savivaldybių atstovų. Po ilgų diskusijų buvo priimta rezoliucija, kurioje buvo pasisakyta prieš Silezijos autonomijos ir seimelio panaikinimą, nes tai galėtų pakenkti vaivadijos padėčiai. Su-

J. Palionis

Pamoka lauke

Kar. asp. Daugėlos nuotr.

sirinkime buvo pritarta minčiai — prie Silezijos vaivadijos prijungti kai kurias Krokuvos ir Kielcų vaivadijos dalis, tačiau tik jei nuo to nenukentėtų Silezijos ekonominės savybės.

Be to, buvo nutarta organišką Silezijos statutą sulygtinti su nauja Lenkijos konstitucija, paliekant vaivadijai autonominę santvarką.

Sąryšyje su lenkų aukštosios Silezijos reformomis vokiečių politiniuose sluoksniuose reiškiamas didelis nepasitenkinimas. Vokiečiai nurodo, kad, padidinus Lenkų Sileziją naujomis lenkiškomis sritimis, vokiškasis elementas toje vaivadijoje bus visiškai nustelbtas.

Prancūzų spauda apie Italijos Vokietijos politinius siekimus

Gegužės 13 d. ryto prancūzų spauda plačiai rašė apie Italijos Vokietijos politinius siekimus.

Laikraštis „Echo de Paris“ klausia ar šiuo metu Italija nori pasiekti į akį krintančiu, ar esminių vaisių, jei krašto viduje pradeda daryti tam tikrą spaudimą, kurį net geriausieji stebėtojai laiko menkai patenkinamu. Laikraštis mano, kad Mussolinui visvien, ar jis galvotų apie politines derybas, paremtas grasinimu, ar dar apie ką blogesnio, jam energinga Vokietijos parama yra būtina. Toliau laikraštis pažymi, kad jei Mussolinis Vienoje ir Bukarešte stengėsi Vokietijos labui, tai jis dar, vis dėlto, nėra išgavęs iš Vokietijos sutikimą Italijai padėti karo rizikuose. Toliau laikraštis klausia, ar Mussolinui labiau pasiseks tariantis su pačiu Hitleriu, negu pasisekė kalbant su Goeringu ir Neurathu.

Laikraštis „Ordre“ spėja, kad netrukus gali tecti pamatyti sensacingų mostų iš Berlyno Romos ašies pusės. Esą, visa ta diplomatinė veikla siekianti įbauginti. Londonui ir Paryžiui nesą ko jaudintis, ir Didžiąjai Britanijai ir Prancūzijai belieka tik ir toliau būti vieningoms, tvirtoms.

Šia proga laikraštis „Jour“ pabrėžia, kad Didžioji Britanija nėra pasirengusi abejingai žiūrėti į joki klausimą. Šiuo metu Edenui kaip tik yra gera proga pasitarti su svetimų valstybių diplomatais, atvykusiais į karūnavimo iškilmes.

Ta pačia proga prancūzų spauda plačiai rašo apie karaliaus Jurgio VI karūnavimo iškilmes, ypatingai pabrėždama, kad tai dar labiau sujungė ir sustiprino Didžiosios Britanijos imperiją.

Maršalas Jegorovas - Sovietų krašto apsaugos komisaro pavaduotojas. Vyr. štabo viršininkas - Šapošnikovas

„Taso“ pranešimu, Sovietų Sąjungos vyriausybė nutarė sudaryti karo apygardose karo tarybas, o kariuomenės dalyse, jų vadovybėse ir raudonosios armijos organuose — karo komisarų institutą.

Vyriausybės nutarimu, pirmuoju krašto apsaugos komisaro pavaduotoju paskirtas maršalas Jegorovas, kuris tuo pačiu iš vyriausiojo štabo viršininko pareigų pasitraukia. Vyriausiojo štabo viršininku paskirtas pirmos eilės kariuomenės vadas Šapošnikovas. Pirmos eilės kariuomenės vadas Jakiras paskirtas Leningrado karo apygardos kariuomenės vadu, o maršalas Tuchačevskis — Pavolgio karo apygardos kariuomenės vadu.

Ciano apie Europos suskilimo pavojų

Gegužės 13 d. italų užsienių ministeris Ciano parlamente pasakė kalbą apie svarbiausias užsienių politikos problemas ir jų plėtojimąsi, nutraukus sankcijų taikymą Italijai. Ciano nurodė pavojų, kad Europa galinti suskilti į dvi priešingas stovyklas. Pasak ministerio, Mussolinis nuo pat pradžių stengėsis tokiam pavojui priešintis. Italija visą metų eilę stengėsi palengvinti susitarimo ir bendradarbiavimo politiką tarp tų valstybių, kurias išskyrė karas. Italija pakartotinai kreipusi Europos dėmesį į reikalą atsižvelgti į Vokietijos materialius ir moralius reikalavimus. Italų politika niekuomet nesiekusi kelti pavojingus skilimus. Ne vieną kartą fašistinės Italijos ir nacionalsocialistinės Vokietijos politika plėtojusi gretimomis kryptimis. Tai pasireiškia, visų pirma, ypatingai aiškiai pastangose Vakarų paktui sudaryti ir Belgijos saugumo klausime. lygiai kaip Austrijos ir, apskritai, Paduonojo klausimuose. „Mes nesudarėme jokio bloko, — pareiškė Ciano. — Romą su Berlynu jungianti politinė sistema yra ašis, o ne skiriamoji siena“. Pasak Ciano, tokia italų vokiečių politika vadovaujasi nuoširdžiu noru, kad visos tautos bendradarbiautų. Joje nesama jokio paslaptinumo ar nepermatomumo. Ciano pareiškė, kad italų vokiečių bendradarbiavimas tokia dvasia bus varomas ir toliau.

MAISTAS SKIRIA 50.000 LITŲ GINKLAVIMUI

Akcine „Maisto“ b-vė nutarė paskirti 50.000 lt. „Maisto“ šaulių būriui apginkluoti. Už skirtą sumą bus nupirkti šaulių būriui šautuvai ir kulkosvaidžiai.

„VAGOS“ ARTELĖS NARIŲ AUKA GINKLŲ FONDUI

Metinio susirinkimo proga „Vagos“ artelės nariai paaukojo: Ginklų Fondui 500 litų, aero klubui 500 lt., savanorių šaulių būriui 300 lt., Europos krepšinio nugalėtojams 200 lt. Tuo būdu iš viso ginklavimo ir visuomeniniams reikalams „Vagos“ artelės nariai šia proga paaukojo 1500 lt. grynais pinigais.

DIENOS IR NAKTIES ORINIO PUOLIMO PRATIMAI KAUNE

Gegužės 12 d. Kaune buvo du orinio puolimo pratimai. Dienos metu puolimas prasidėjo apie 10 v. 30 min. ir tęsėsi apie pusvalandį. Vakare orinis puolimas prasidėjo apie 20 val. 30 min. ir tęsėsi taip pat apie pusvalandį.

Priešlėktuvinės apsaugos vadovybė abu pratimus laiko pavykusiais. Lyginant juos su anksčiau buvusiais pratimais — pažanga matyti. Tačiau dienos pratimo metu, vis dėlto, gana daug kauniečių vaikščiojo gatvėmis. Ypačiai Senamiesty, Vilniaus ir kitose gatvėse. Vakariniam pratime kauniečiai šviesas gesino gana greitai, tačiau patys gyventojai laikėsi nepakankamai drausmingai. Vienur kitur buvo likę neužgesintų šviesų, ypačiai parduotuvėse reklamai. Tokiais atvejais parduotuvės ar įmonės turėtų turėti šviesos išjungėjus iš gatvės pusės.

Kai kuriose vietose, ypačiai ten, kur didelis judėjimas bei triukšmas — sirenos turėtų būti garsesnės. Tokiose vietose dabartinių sirenų beveik negirdėti.

Šiais oriniais puolimo pratimais buvo norėta patikrinti ir orinio puolimo sekėjų būrelius bei degazuotojų būrelių veikimą. Todėl keliose vietose buvęs inscenizuotas ploto užnuodijimas, gaisrai.

Pažymėtina, kad orinio puolimo pratimas dieną Kaune buvo darytas dar tik pirmą kartą.

PER 20.000 ŽMONIŲ CIVILINĖS AVIACIJOS ŠVENTĖJE

Lietuvos Aero Klubas apskaičiuoja, kad gegužės 16 d. civilinės aviacijos šventėje dalyvavo su bilietais per 20.000 žiūrėtojų. Dar keli tūkstančiai buvo ir be bilietų. Tai žmonių minios stovėjusios už aerodromo ribų.

ŠAULIAI PLATINS PRISIKĖLIMO BAŽNYČIOS ŽENKLUS

Prisikėlimo bažnyčios statybos komitetas kreipėsi į šaulių Sąjungos vadą, prašydamas sutikti paraginti šaules ir šaulius platinti Prisikėlimo bažnyčios ženklus — „plytas“. Šaulių Sąjungos vadas savo aplinkraščiais paragino šaulių dalinių vadus pasirūpinti, kad ir šauliai aktyviai prie šio darbo prisidėtų. Šaulių daliniams išsiuntinėti atitinkami Prisikėlimo bažnyčios ženklų skaičiai, kurie turės būti išplatinti iki rugpjūčio 1 d.

TELŠIAI JAU ATŠVENTĖ KARIUOMENĖS IR VISUOMENĖS DIENĄ

Kariuomenės ir visuomenės diena šiauliuose buvo iškilmingai atšventė sekmadieny, gegužės 16 d. Į šventę buvo pakviesti stud. ats. karininkų korpl. „Ramovės“ nariai. Be to, tą pačią dieną Telšiuose buvo suvažiavę ir savanoriai kūrėjai. Pamokdos vyko katedroje. Mišias atlaikė pats vyskupas Staugaitis, o pamokslą pasakė kun. Maželis.

Didžiulei moksleivių ir organizacijų eisenai į kapus pagerbti žuvusius karius vadovavo šaulių rinktinės vado padėjėjas kpt. Rauba. Šventės dieną labai įvairino stud. ats. karininkų choras. Vakare gimnazijos rūmuose buvo atlikta meniškoji dalis.

Jauniems kareiviams, išsirošantiems „Kari“ sau arba namiškiams, nuo gegužės 1 d. iki metų galo kainuoja tik 3 lt. 50 ct.

Manevrai

Šaltis dingo. Sniegas žuvo.
Vakar mūs manevrai buvo.

Dar ir šiandien džiaugsmas ima,
Kaip mes braidėm tarp arimų.

Išsisklaidėm po rugienas.
Buvo mielas ginklo plienas.

O įsakymas kiekvienas
širdy skamba dar šiandieną.

Slinko voros, žvalgai ėjo.
Priešas pamiškėj gulėjo.

O paskui svyravo pušys,
Kai pakilo smarkus mūšis.

Priešas šaudė. Šaudėm mes.
Lėkė gaudesys žeme.

O paskui, namo kai ėjom,
Dainomis laukai skambėjo.

Buvo gera mums krūtinėj,
Kad gint mokomės tėvynę.

J. Palionis

Būsimasis jūrininkas

J. Vagusevičiaus pieš.

Duona, gėlės ir kareiviai

Buvo 1920 metų pavasaris.

Mes žaidėme miestelyje. Buvo pats vidurdienis. Gatvėje tesimatė keli žaidžią vaikai, vienur kitur praeidavo gatvę sulinkusi moteris, nešdama ant peties persisvėrusi vandens naščius. Pradardėdavo ūkininko vežimas, keldamas užpakalyje mažus dulkių kamuoliukus, kuriuos mes basomis kojomis stengdavomės padidinti, spardydami šiltą smėlį. Miestelis buvo lyg apmiręs. Jei ne mūsų riksmas, ne pasipūtusi pakelėje drebulė, nuolat vėjo šiurenama, miestelyje nebūtų girdėti kitų balsų.

Ir mums tyla greitai įgrisdavo. Petras, stipriausias mūsų būrio berniukas, amžinai sugalvodavo naujienybių. Ir šį kartą jis pasiūlė išbėgti iš miestelio tolyn, ten, kur matėsi mėlynuojantis pušynas, kur šalia jo, lyg sidabrinė gyvatė, vingiavo mažas upeliukas. Pasiūlymas, toks viliojantis ir naujas, džiaugsmingai mus pavergė.

— Tai ko laukiam? — nerimau. — Bėkim greičiau. Ir pats pirmas pasilcidau šilelio linkui.

Draugai, lenktyniuodami su manimi, spardydami smėlį, šaukdami gal tik mums suprantamas melodijas, veržte veržėsi į tolį.

Tik išbėgus iš miestelio, susitinkame mano tėvą.

— Kur bėgate? — paklausė.

— Į šilą! — visi atsakome.

— Galvoje negerai, — pradėjo bartis tėvas, — norite, kad jus bolševikas nušautų! Grįžkite atgal.

Ši kliūtis mums buvo nežinoma. Tiesa, mes dažnai girdėdavome griaudžiant patrankas, papliūpdavo kartais šautuvų salvės, o jų garsas atsimušdavo šventoriuje, net medžiai imdavo gūdžiai dejuoti, bet ar mums tas rūpėdavo. Vakaraus susirinkę pirkiose žmonės tyliai, lyg prislėgti nežinomos ateities, kalbėdavo apie frontus, apie žuvusius pažįstamus, gimines. Moterys skarelės kampu nubraukdavo ašarą ir giliai atsidūsavo:

— Amžiną atilsį...

Tačiau mes buvome per daug jauni, kad suprastume juoda skraiste užgulų pavasarišką gyvenimą. Nuolatiniai šūviai mums buvo paprasti, jie neviliojo, ir mes negalvojome apie mirtį nešančias kulkas. Mūsų akyse tebuvo pavasaris, jo papuoštos žiedais pievos, tūkstančiai padangėse vyturių.

Bet tėvas nenusileido. Pagrašinęs visiems po diržą, privertė grįžti atgal.

Grįžome. Tą dieną nesinorėjo nė žaisti, ir Petras nesugalvojo naujo užsiėmimo. Nejučiomis visi išsiskirstėme namo.

Namie pajutau neapsakomą alkį. Greitai atsidarčiau stalčių, radau kampą duonos ir ją medaus vietoje suvalgiau. Dar mamą paprašiau daugiau.

— Kur aš imsiu? — paprieštaravo mama. — Va, šiandien paskutinį kepalą prapjoviau.

— Nors trupčiuką, tik tiek,
— rodžiau ant piršto, kiek man
reikia.

Mama nuėjo į kamara ir netru-
kus atnešė riekutę duonos.

Bevalgant man kilo keistos
mintys.

— Mama, kam slepi duoną? —
paklausiau.

— Atimti gali...

— Kas? Ar kareiviai?

— Žinoma kareiviai... Sveti-
mi kareiviai.

— Mama, kam jie šaudo?

— Karas, vaikelai.

Man pasidarė taip pikta ant
svetimų kareivių, kad jie mūsų
duoną ima, kad nuolat šaudo ir
mums neleidžia į šilę nubėgti.
Spaudžiau savo kumščius, grasi-
nau.

— Mama, ar aš greit būsiu didelis?

— Užaugsi, sūneli. Tu būsi tvirtas, kaip ažuolas,
apginsi mus, neduosi skriausti.

Ažuolas man nepatiko. Kas iš to, kad jis tvirtas
ir didelis, bet negali vaikščioti!

— Mama, aš noriu būti toks, kaip Giedrimų Pra-
nas.

Mamytė glostė mano padrikusius plaukus, bučia-
vo. Man prie jos buvo taip gera, jauku, kad aš pamir-
šau nevykusią kelionę. Dabar norėjau ko greičiausiai
užaugti didelis, išvyti visus skriaudėjus. Mano vaiz-
duotėje išaugo milžiniškas Pranas. Jis šypsojosi ir
kvietė mane kariauti. Žinojau, kad vieną naktį Pranas
su keliais vyrais išbėgo į miškus, o žmonės sakė, kad
jie pasidarė partizanais, vaikė priešų kareivius.

— Kada grįš Pranas? — vėl paklausiau mamą.

— Nežinau. Dievas žino...

Ir mamytės akys pasidarydavo liūdnos, kažko
ieškančios. Ji nutildavo, susimąstydavo. Aš vos išgirs-
davau jos graudų atodūsi ir tylus žodžius:

— Dieve, jiems padėk...

Slinko dienos. Išeidavome į gatvę, pildavome
smėlio pilis, kartais bėgdavome į šventorių, kur di-
delių klevų pavėsyje sugalvodavome įvairiausių žai-
dimų. Bet netrukus ir ten mums uždraudė bėgti —
tėvai bijojo. Kartą į baltą bažnyčios bokštą kliuvo pat-

Ir mes mėginame taiklumą

Dmt. Čibo nuotr.

Praeitis ir jauniausias lietuvis

Dmt. Čibo nuotr.

rankos sviedinys, apgriovė mūrą. Laimei sviedinys
nesprogo, o mūsų šventoriuje nebuvo.

Žmonės kalbėjo, kad lietuviai tuojau ateis. Smar-
kūs susirėmimai buvę. Miestelis vėl atgijo. Linksmes-
ni pasidarė gyventojų veidai, drąsiau žvalgėsi pietų
pusėn. Neapsirikio. Vieną rytą užgirdau orkestro gar-
sus! Ligi šiol dar nebuvo girdėjęs. Veržte išsiver-
žiau į gatvę. Čia rinkosi žmonių minia, o keliu jau
matėsi žvilgančios dūdos. Toliau žygiavo kareiviai,
važiavo daugybė vežimų - gurguolių.

Kareiviai sustojo miestelio viduryje. Išrikiavo
šautuvų gubas. Žmonės puldinėjo prie kareivių, bu-
čiavosi, klausinėjo. Vienas karys sakė ilgą kalbą. Apie
laisvą tėvynę, apie pasiryžėlius savanorius. Merginos
puošė kareivių kepures pavasario gėlėmis, o mes, vai-
kai, net nebežinojome, ką daryti. Atsargiai slinkome
pro šautuvų gubas, nedrąsiai palytėdavome kareivių
milines. Bet kareiviai nebuvo pikti. Šypsojosi. Vie-
nas mane pakylėjo. Aš džiaugiausi. Įsidrąsinęs net
paklausiau, kur yra Pranas, ar ir jis turi šautuvą ir
tokią geležinę kepurę.

— Kas tas Pranas? — paklausė kareivis.

— Senio Giedrimo sūnus, partizanas.

Kareivis šypsojos.

— Oo, jis kovoja ten toliau, — atsakė, matyti,
Prano visai nepažino.

Mano tėvas kelis kareivius paprašė užėti pas
mus ir užkasti. Stebėjausi, kad mama ištraukė iš kaž-
kur kumpio, rado džiovinto sūrio. Aš tik žiūrėjau,
kaip kareiviai valgė ir pasakojo išgyventas kautynes...

Miestelyje viešpatavo džiaugsminga šventė.

Vakare kareiviai išžygiavo toliau. Juos palydėjo
ta pati minia, šaukdama išvaduotojams valio, ir dar
ilgai ilgai matėsi plevėsuojanči trispalvė vėliava. Ji
išnyko drauge su kareiviais vakaro prieblandoje ir
tolimų medžių šešėliuose.

**

*

Praėjo daug laiko. Apgriuvo šilėlyje iškasti ap-
kasai, užtaisė žmonės bažnyčioje išardytą bokštą. Šil-
kiniai pavasariai nešė naujas viltis, krykštavo su ge-
gutėmis, šniokštė lengvais vėjais.

Anų kovotojų vieton atsistojo nauji žmonės, am-
žinai pasiryžę tęsti kovas ir gyvenimo istoriją, mylėti
savo kraštą, aukoti jam jėgas. Plakančios gyvenimu
širdys kūrė jaunatvei himnus, vertė juodus dirvonus,
kilo aukštyn, dėkojo Visagalinčiam.

Dabar malonu prisiminti mūsų savanorių žygius, jų neįkainojamas aukas, nepalaužiamą lietuvišką vėliavą. Jie gyvena mumyse, skelia gaivališkas ugnis krūtinėms. Jų krauju rašytieji testamentai spindi amžiams, kartų kartoms, nuolat skaitiną, nuolat šaukia budėti.

Ak, tuomet mažai supratau aną džiūgesio šventę miestelyje, jau mažai prisimenu tvirtų žvilgsnių akis, skrodžiančias galingais prožektoriais tėvynės suteimas.

Šviečia galingi tėvynei laikai, pergales himnai viešpatauja...

Kas metai pasigirsta triukšmingi garsai, didingomis voromis žygiuoja kariuomenė, ją lydi tautos žmonės, gėlėmis barsto kelius, laisvės varpui gaudžiant, medžiams linguojant, padangėse vyturiui giedant.

Žengia tėvynė didinga, amžiams pasiryžusi gyventi ir kurti!

J. Ašmenskas

Įvadas į aviaciją

Per paskutinę pertrauką, kaip dieną ant delno, matėsi visas šeštokų personalas. Personalas, — sakyčiau, — svarbiausios šeštosios klasės galvos svarstė kiekvieną gyvenimo reiškinį ir bandė jį įstatyti filosofiskon plotmėn.

Imkite iš eilės: Kručkas, primerkęs vieną akį, tartum viliodamas saulės gana skaistų veidelį, galvojo, kaip būtų galima užkonservuoti saulės spindulius tiems laikams, kada saulė bus pasenusi ir jokio spinduliuko į žemę nesiteiks pasiųsti. Greta Kručko, atsirėmęs į beržą Linas, pamiršo visą triukšmingą aplinką, ir bato galu smėlyje bandė nupiešti kažkokią egzotišką gėlę, kurios viduryje, jo giliu įsitikinimu, turėjo būtina stovėti riestas, lyg voverės uodega, klausukas (Klaustuko prasmę čia būtų sunku išaiškinti — ar tai reiškė Lino tolimą ir nežinomą ateitį, ar trečiojo trimestro pabaigą — tik pats Linas tegalėtų pasakyti). Netoli Lino, lyg aukštaičių beržas svyruonėlis, lingavo Račkus. Jis visus savo žvilgsnius skandino (jei taip galima sakyti) viename pasivėlavusio išsprogti beržo pumpure, ir net nesidomėjo, kad čia pat susipešė du žvirbliai ir kad du antrokai, begaudydami sviedinį, kaip pat raičiojosi, kaip žvirbliai.

Visai kas kita buvo šeštokų šulas, visų galvojimų centras — Petras Kanopa, kuris visus metus savo autoritetingu žvilgsniu ir žodžiu beveik nulemdavo kritiškiausią klasės padėtį ir galėdavo bent pusvalandį kalbėti įvairaus sporto klausimais. Ir dabar, kada Kanopa jau pajėgė matomus reiškinius filosofiskai gromuluoti, Kanopa vis dar svarstė vieną labai rimtą klausimą. Klausimas, tiesa, kilo iš didelio menkniekio — iš skrendančios varnos, bet ji Kanopos galvoje suraizgė visokių minčių kamuolį, kad net ir galo nesimatė. Piktas ir nepatenkintas jis paspyrė akmeniuką ir prisiartino prie draugų.

— Aviacija, vyrai, — vos ištarė.

Draugai, matyti nesupratę, pakėlė galvas ir ėmė žvalgytis, kur ir kiek lėktuvų skrenda.

— Aviacija nulems mūsų ateitį, — jau ryškiau prabilo Kanopa.

Mūsų mažasis dirbasi šautuvo modelį

Palinausko nuotr.

Draugai šį kartą suprato, ir jau ne į pavasariškas dangaus mėlynes, bet į Kanopą pasižiūrėjo.

— Kokia aviacija — karinė ar civilinė? — pasiteiravo vienas.

— Visos, — atrėžė Petras. — Net ir moksleiviška.

— Moksleiviška? — kraipė galvas draugai, o Linas, kuris spejo sukaupti išblaškytas mintis, kažką švilptelėjo ir sukdamas pirštu parodė Kanopos kaktą.

— Tau, matyti čia skraido... — pridūrė.

Dabar Kanopa visu ryškumu parodė savo iškalbą.

— Matot, vyrai, skrenda varna; jos motoras neturi nė pusės arklio jėgos, o neria, kaip naikintuvas su 400 jėgų. Viščiukus pakelia!!

Draugai viską pradėjo dėtis į širdį, o Kanopa tęsė toliau:

— Mes galime pasistatyti bent eskadrilę, suorganizuoti būrį aviatorių ir skraidyti plačiais laukais.

Dar Kanopa plačiai palietė organizacinę pusę, išrinko vykdomąjį komitetą, sudarė laikinį slandymui remti fondą. Tuo laiku suskambino, ir visi, pasisėmę naujų minčių, žengė į klasę.

Manau, neverta klausti, kadėl šeštokų nesimatė vaikščiojant palaukais, kodėl ties Kanopos kambariu, lyg lentių vėntės piame, stovėjo prikrautos krūvos lentų.

Tvartelyje girdėjusi reikšmingi plaktukų smūgiai. Geras pranašas iš jų garsų galėjo spręsti, kad pilkame gimnazijos gyvenime netrukus atsiras nemaža sensacijų...

Tačiau laikas slinko, o sensacijų nesigirdėjo. Ir Kanopa su kompanija kažkodėl paniūro. Tiesiog audringi debesys pasidarė.

Tik vėliau visai neoficialiai Kanopa pareiškė, kad šiemet vykdomasis komitetas darbo nebaigs, nes pačios lentos į orą nekyla, o pirmininkas Kanopa vasarą išvažiuos į sklandymo mokyklą...

Daugirdėlių svečias

Ekskursija kareivinėse

Sveiks broli kary!

Kaip patranka atrodo?

Reikia visko patirti

Škanūs kareiviški pietūs

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

NAUJOJI KARININKŲ RAMOVĖS VALDYBA

Balandžio 24 d. Lietuvos Karininkų Ramovės metinio karininkų atstovų suvažiavimo išrinkta Seniūnų Taryba gegužės 11 d. buvo susirinkusi Ramovėje pirmojo posėdžio, kurio dienotvarkėje buvo naujųjų Ramovės valdomųjų organų rinkimai. Posėdyje dalyvavo visi nariai, be div. gen. Adamkavičiaus ir gen. št. plk. Karvelio.

Seniūnų Taryba išrinko Ramovės Seniūnų Tarybos ir Valdybos pirmininku buvusį iki šiol šiose pareigose brig. generolą Vl. Nagevičių, o valdybos nariais brig. gen. Navaką, brig. gen. Vitkauską, plk. inž. Barzdą-Bradauską ir plk. L. Butkevičių.

Valdybos nariai pareigomis pasiskirstė taip: brig. gen. Navakas ir brig. gen. Vitkauskas — vicepirmininkai, plk. inž. Barzda — sekretorius ir plk. Butkevičius — išdininkas.

1 PĖST. PULKO MOKOMOS KUOPOS IŠLEISTUVĖS

1 p. p. mokomosios kuopos XXXIV laida gegužės 1 d. pradėjo egzaminus. Nors šios laidos tarnybos laikas buvo sutrumpintas, tačiau egzaminų darbas ėjo gana sklandžiai.

Po egzaminų gegužės 6 d. 11 val. pulko aikštėje buvo iškilmingas akto skaitymas. Įžangos žodį pasakė pulko vadas, pabrėždamas būsimojo kadro pareigas ir palinkėjo būti griežtais, bet teisingais ir tėviškais viršininkais. Taip pat pastebėjo, kad reikia ir tuoliau nuolat gilinti žinias, nes mokomoji kuopa duoda tik pradus.

Mokomąją kuopą baigė pirmaisiais Stasys Kuzmickas ir mok. Vilgelmas Markelis. Jie gavo dovanų laikrodžius. 17% baigė gerai ir 75% patenkinamai.

Po akto buvo dovanų įteikimas ir pulko sode, orkestrui griežiant, buvo bendri pietūs.

Po pietų buvo suruošta kuopos linksmoji dalis: akrobatika, kupletai ir t. t.

Alf. Noreika

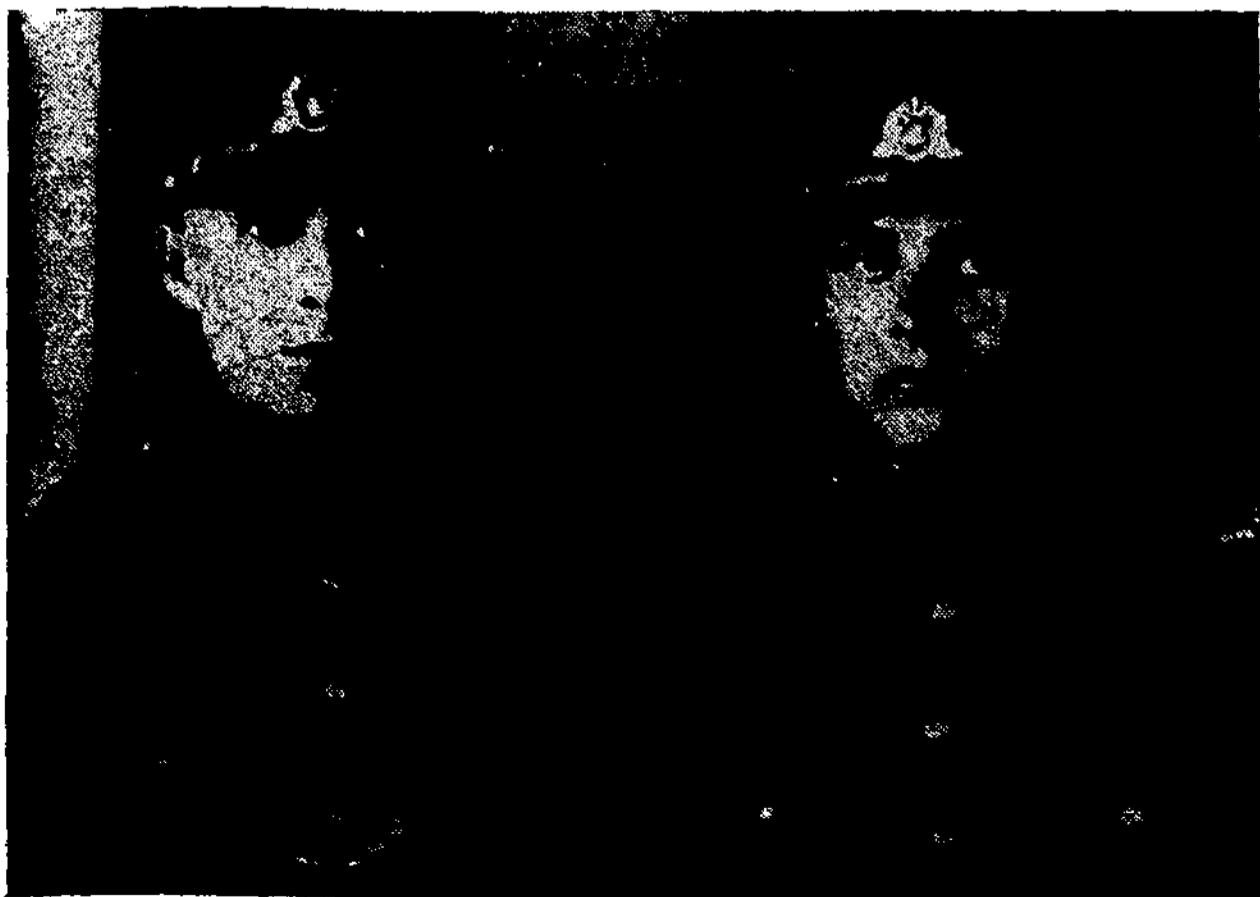
POLIGONAS PRADEDA ATGYTI

Gegužės 11 d. į Gaižiūnų poligoną traukia įvairių ginklų rūšių kulkosvaidininkai. Visą dieną Jonavos — Ruklos keliu traukia kariai, gurguolės, dviračiai, motociklai, sunkvežimiai. Pro dulkių debesis prasiverža karių sutartinės.

Stovyklose verda gyvas gyvenimas. Praėjusių metų palikę palapinių griaučiai apsitraukia nauju drabužiu. Apie palapines dygsta pagražinimai, suoliukai ir keliai. Ir po poros dienų stovyklos virsta vėl moderniškais palapinių miestais.

Karių veiduose išnyksta niūri šypsena ir virsta linksma poligoniška.

Al. Sicila

Geriausiai baigę 4 p. p. mokomosios kuopos XXXI laidos kursą: kairėje — gr. Puzinas Povilas, baigęs pirmuoju, dešinėje — gr. Frankinas Stasys — baigęs antruoju

PUSKARININKIS BAIGIA RUOŠT SPAUDAI NOVELIŲ RINKINĮ

Pusk. Kuzma yra ne tik gabus dramaturgas, bet kartu ir šiaip vikrus plunksnos darbininkas. Be trijų dramų, turi išleides mažą eilėraščių rinkinį. Paskiausiai baigia spaudai ruošti novelių rinkinį iš karinio ir bendro gyvenimo temų.

J. N.

VILKAVIŠKIO ĮGULA

Vos pavasariui išaušus kuopos pradėjo tvarkyti ir puošti savo rajonus. Šalia takelių gražiai eilėmis prisodino medelių. Buvusią rajone čiuožyklą apsoodino eglaitėmis, kad žiemą šiaurys netrukdytų ramiai čiuožti. Gražiausia, tur būt, papuošė savo rajoną 7 kuopa. Labai gražioj vietoj, prieš kareivinių langus ir prie plento, supylė gana didelį Gedimino kalną. Ant kalno viršaus pastatė pusk. Sakalausko meniškai padarytą Geležinį Vilką. Ant kalno viršūnės staugia vilkas, tuo tarpu visą kalną laiko apsupęs didžiulis smauglys su lenkų aro galva ir taikosi įgelti vilkui į krūtinę. Viskas gražiai sutvarkyta, todėl kiekvieno praeivio traukia dėmesį ir nuolat matyti stovinčių praeivių. Kas pavargsta, ten pat gali ir pailsėti, nes aplinkui padaryta iš velėnų suoliukai.

Vilkaviškietis

SEREDŽIAUS ĮGULA

Pagaliau pasibaigė karininkų ir likt. puskarininkų sportinis šaudymas iš pistoletų ir šautuvų. Iš viso atlikta keli pratimai iš įvairių padėčių. Pagal taškų skaičių pirmąsias vietas užėmė šie karininkai ir likt. puskarininkiai. Iš pistoletų: 1. ltn. Dailidonis — 293 t., 2. jaun. ltn. Griauzde — 280 t., 3. jaun. ltn. Ilgūnas 273 t.

Iš šautuvų: 1. jaun. ltn. Puskunigis. — 603 t. 2 jaun. ltn. Petrulis — 554 t. ir 3. jaun. ltn. Paradnikas — 548 t.

Likt. puskarininkiai iš pistoletų: 1. virš. Oleškevičius — 266 t., 2. pusk. Čibirka — 257 t. ir 3. pusk. Judickas — 238 t. Iš šautuvų: 1. virš. Oleškevičius — 632 lt., 2. j. pusk. Kavaliauskas — 608 t. ir 3. pusk. Čibirka — 592 t.

Sanit. p. Grigoras

Gegužės 11 d. pulke lankėsi Ž. Panemunės, Kriūkų, Leoniškių ir kitų apylinkės pradžios mokyklų mokinių ekskursija, apie 250 žmonių. Ekskursininkai susipažino su pabūklais, jų veikimu, apžiūrėjo ryšių šunes, sunkiuosius ir lengvuosius kulkosvaidžius ir t. t. Ekskursininkams viskas smulkiai išaiškinta.

J. k. A. Titlius

PASIŽADĖJO IR IŠTESĖJO

3 artilerijos pulko liktiniai puskarininkiai ir civiliai tarnautojai buvo nutarę iš savo algų po tam tikrą litų sumą paaukoti Ginklų Fondui. Iš balandžio mėn. algų buvo baigta išlaikyti ir šiomis dienomis įneštą Ginklų Fondan viso 386 lt.

Pr. S.

1 P. P. RYŠININKAMS EGZAMINAI

Gegužės 7—10 d. 1 p. D. L. K. Gedimino pulko V laidos ryšių kursų mokiniams buvo egzaminai. Paskutiniąją egzaminų dieną komisija su mokiniais ir ryšių priemonėmis išvyko į laukus praktiškai patikrinti ryšininkų parengimą lauko sąlygose. Duotas komisijos pirmininko uždavinys buvo kuo geriausiai įvykdytas, todėl komisijos pirmininkas ir nariai tokiu ryšininkų sąmoningu darbu buvo pilnai patenkinti ir palinkėjo ryšininkams nemulstamai ir toliau dirbti. Egzaminus išlaikė ir įgijo kvalifikuotų ryšių tarnybos telefonistų vardą 95% buvusių kursantų.

Pusk. Žaltauskas

ATVYKĖ VYRAI YRA SVEIKI IR DARBŠTŪS

Gegužės 5 d. buvo patikrinta visos Seredžiaus įgulos jaunųjų, ką tik atvykusių kareivių, sveikata. Pasirodo, kad karių sveikatingumas geras, nes daugelis karių yra visai sveiki, neskaitant mažų trūkumų. Be to, jaunieji kareiviai labai retai lanko ambulatoriją ir nesistengia nuo tarnybos išsisukinėti.

J. kar. A. Titlius

IŠLEIDO NAUJĄ VETERINARIJOS PUSKARININKIŲ MOKYKLOS LAIDĄ

Gegužės 35 d. karo veterinarijos puskarininkių mokykla išleido VI veterinarijos puskarininkių laidą. Šią laidą 3% baigė labai gerai, 40,4% gerai ir 56,6% patenkinamai. Visi labai gerai, gerai ir patenkinamai baigusieji mokyklą pakelti į jaunesniojo veterinarijos puskarininkio laipsnį ir gražinti į savo dalis.

Be to, tą pačią dieną dar keturi kareiviai buvo prisiųsti iš įvairių kariuomenės dalių, kaip baigę Aukštesniąją Gruzdžių gyvulininkystės mokyklą, laikyti egzaminus veterinarijos puskarininkio laipsniui įgyti. Jų visų žinias egzaminų komisija įvertino gerai.

Ant. Va.

Savi šiltadaržiai Gaižiūnų poligone

L. Skučo nuotr.

KELIOS PASTABOS DĖL RYTINĖS MANKŠTOS

Rytinė mankštą su kareiviais, daugumoje, praveda liktiniai puskarininkiai, bet kažin kodėl ne visi vienodai laikosi fizinio lavinimo plane nustatytos tam tikslui programos, todėl dažnai matyti vienas kitas netikslumas. Programoje gana smulkiai ir aiškiai nustatyta, ką, kaip ir kiek laiko dirbti. Manau, čia, greičiausiai, neįsigilinimas į programoje duotus nurodymus.

Rytinės mankštos tikslas kaip galima greičiau ir geriau išmankštinti ką tik iš ryto atsikėlusį kareivį. Labai klystu manydami per rytinę mankštą paruošti bėgimų - rungtynių dalyvius. Visai nesąmoninga visą mankštą skirtą laikotarpį be perstojo vaikyti ką tik atsikėlusį kareivį. Be to, galima pastebėti ir žaidimuose klaidų. Instruktorius, išsivedęs mankštai kareivius, visą laiką liepia jiems žaisti vieną ar kitą žaidimą. Žaidimas visai netinka rytinei mankštai. Tiesa, programoje numatyta, kad ten žaidimai priskirti prie raminančių veiksmų. Tai visai kitas reikalas, o visą pusvalandį skirti vien žaidimams, būtų visai netikslu. Nėra nė vieno žaidimo, kuriame vienu laiku galėtų visi, be išimties, judėti, kas rytinėje mankštoje būtina. Visai tiksliai atliksim rytinę mankštą gerai įsigilindami ir prisilaikydami mums duotos programos.

Pagal programą pirmiausia eina apšilimas, kuris susideda iš bėginėjimo, šokinėjimo ir greito vaikščiojimo su įvairiais pritūpimais ir rankų bei kojų judesiais. Taigi, per tas 5—6 minutes nereikia stengtis nubėgti kiek galima didesnę kelio galą, bet reikia žiūrėti, kad kuo greičiausiai kareiviai apšiltų. Tik saugoti, kad nesuprakaituotų, nes tuomet greitai peršaltų. Apšilimą pravedant reikia kuo dažniausiai keisti anksčiau minėtus veiksmus, nes tuo dalyviai apsaugojami nuo nuvargimo, kuris neigiamai atsiliepia į tolimesnę mankštos pravedimą — išplėtimą.

Dėl pagrindinės mankštos dalies daug ko negalima pasakyti, nes čia įeina įvairūs judesiai, kurie gali kuo daugiausia duoti mankštos įvairioms kūno dalims. Tik tiek galima priminti, kad ir čia kiek galima reikia vengti didesnio vienodumo ir bet kokio varginimo, kurie dažnai pasireiškia per ilgai dirbant vieną bet kurį veiksmą, o kartais net visai neleistinai varginant, pav., įvairūs pritūpimai. Instruktorius, pasistatęs mokinius varginančioje padėtyje, eina vieną, negerai padariusį, tai-

syti, arba, dar blogiau, liepia visiems pailsėti. Šitokie veiksmai tik vargina ir jokios naudos neduoda. Čia, kaip ir apšilime, kiek galima reikia veiksmus įvairinti ir juos dirbti kuo trumpiausiai. Tą patį veiksmą galima kelis kartus pakartoti, bet tik ne iš karto. Jei kuris mokinių nesugeba, geriausiai jį pavesti atskiram instruktoriui ir vieną atskirai pamokyti, bet jokia būdu dėl vieno nevarginti visų.

Toliau eina raminamieji pratimai, kurie pagal programą susideda iš įvairių žaidimų, pasivaikščiojimų ir t. t. Žinoma, visus programoje minimus veiksmus vieną dieną neatliksi. Galima pasirinkti vieną dalyką vienai, kitą — kitai dienai. Taip pravedant mankštą bus išvengta vienodumo.

Keletas žodžių dėl rytinės mankštos aprangos. Kaip mes nežiūrėsime į rytinę mankštą, bet jokia būdu negalima sutikti, kad kareiviai būtų vedami mankštai kailinukais ar milinėmis aprenkti, nes jie taip apsirengę daugiau išekvos jėgų aprangos pasipriešinimui nugalėti, negu savo kūno mankštymui. Tiesa, kai kas pasakys, kad kareiviai gali nušalti. Deja, būtų visai nereikalinga baimė, nes, jei praves mankštą, kaip anksčiau sakytą, niekuomet nenušals, visai nėra kada nušalti. Žinoma, gali pasitaikyti išimčių: kada stipriai šala ar blogas oras, bet tuomet mažą einama į mankštą. Jei ir einama, tai tuomet daugiau bus pasivaikščiojimas, bet ne mankšta; tuomet galima ir šilčiau apsirengti. Rytinės mankštos apranga turi būti kuo lengviausia ir kiek galima laisvesnė, kad leistų kuo laisviausiai visą kūną mankštinti. Žiemos metu pilniausiai pakaktų mundurų, vasaros metu — vienmarškiniai — be palaidinių.

Taip, bendrais bruožais suglaudus, turėtų būti pravedama rytinė mankšta. Tuomet tikrai atsiektumėm jos tikslą ir mokiniai suprastų, ką reiškia daugiau ar mažiau mankštintis. Kad visa tai, kas čia pasakyta, atliktumėm, pilniausiai pakaktų gerai įsigilinti į fizinio lavinimo programą ir jos laikytis.

A. B-as

Sekmadienio popietę

DŽIAUGIUOS, KAD ATsirADO PASEKĖJŲ

Iki 1936 m. P.L.P. Karo Mokyklos liktinių ir civil. tarnautojų tarpe buvo tik vienas asmuo, išsirašęs „Kari“ 1935 m. pabaigoje (tada mokykloje tarnavau) pradėjau jų tarpe platinti „Kari“. Turiu pasakyti, kad šis darbas neblogai pasisekė, nes 1936 metams išsirašė „Kari“ net 63 liktiniai ir civil. tarnautojai.

Skaitydama š. m. „Kario“ 10 nr. radau, kad jau atsirado asmenų, kurie šį pradėtą darbą tęsia toliau. Džiaugiuos, kad ir jiems šis kilnus darbas gerai sekasi nes 1937 metams išsirašiusių „Kari“ yra beveik tiek pat, kiek buvo ir 1936 metais.

Būtų gera, kad Karo Mokyklos liktinių ir civil. tarnautojų tarpe šis kilnus darbas nesustotų ir ateityje.

Ats. virš. Venckūnas

Jūs Šaulių gyvenime

ATSARGOS KARIAI — KARINIŲ DAINŲ SKLEIDĖJAI

Merkinės apylinkėje: Kampų, Ilgininkų, Raitininkų kaimuose šiltais pavasario vakarais, o ypač sekmadieniais, skambėte skamba karinės dainos. Imi net kartais abejoti, ar ne karių kuopa, kur nors žygiuodama, sutartinę traukia. Ir karinės tarnybos vaizdas praslenka pro akis. Šiame Dzūkijos kampelyje, kur dar taip neseniai skambėjo dainos „Volga, Volga“... motyvais, mūsų atsargos karių nuopelnu šiandieną apylinkę žavi karinių dainų posmai.

Tai gražus ir girtinas jūsų darbas, atsargos kariai! Telpasklinda jūsų karinė daina ir per taip artimą demarkliniją ir teuzdega pavergtus brolius dar karštesne tėvynės meile.

L. G.

BŪRYS LABAI IŠKILMINGAI ŠVENTINŲ SAVO NAMUS

Gegužės 9 d. Žaslių šaulių būrys šventino namus, pastatytus Žaslių miestelyje, Vytauto Didž. gatvė Nr. 46.

Jau iš pat ryto visas miestelis pasipuošė tautinėmis vėliavomis, o 10 val. būrys pakėlė ant aukšto stiebo prie Nepriklausomybės paminklo vėliavą.

Vėliau, dalyvaujant kaimyniniams būriams, ugniagesiams, JŪR ir kt. organizacijoms, būrys nuvyko į bažnyčią, o čia atvyko ir L. Š. S. vadas plk. Saladžius, Trakų rinktinės vadas plk. lt. Žutautas, Trakų apskrities policijos vadas Mačinskas, kiti gretimų batalionų vadai, kuopų vadai, būriai su vėliavomis, jų atstovai ir daugybė žmonių. Bažnyčioje labai gražų pamokslą pasakė vietos klebonas kan. Cijūnaitis.

Iš bažnyčios išėjus, išsirikiavus šauliams, vietos organizacijoms ir daugybei žmonių, šaulių vadas pasveikino šaulius, kitas organizacijas ir visuomenę. Po to, dūdų orkestrui griežiant, priėmė parada, o vėliau visi nuvyko į naujutėlius namus, kuriuos kan. Cijūnaitis pašventino ir vėl tarė labai gražų žodį, pabrėždamas, kad jis šauliais labai patenkintas ir džiaugėsi, kaip padoriausiais parapijiečiais.

Per iškilmingų posėdį buvo iššaukti daugiau pasidarbavę šauliai: Žaslių kuopos vadas ats. j. lt. Baumilas, būrio vadas Gerbutavičius, būrio tarybos nariai: J. Saikevičius, J. Sli-

Kuopos sandėlyje

Kar. k. Maželio nuotr.

binskas ir kt. Čia sąjungos vadui pasiūlius rankų plojimu išreiškiamą padėką.

Toliau buvo sveikinimai žodžiais ir raštu, o dar kiek vėliau būdingai pasveikino Žaslių senutės moterys — knygnešės savo senovės dainomis. Tai įspūdinga, būdinga ir gražu, kada senutės su ašaromis iš džiaugsmo sudainavo savo jauniems sūnams šauliams senovės iš vargo nupintas giesmes-dainas. Papasakojo jos ir savo buvusius vargus dėl lietuviško žodžio ir spaudos. Joms atsakėme žodžiais, o paskui sumetėme ir keliasdešimt litų.

Po iškilmių buvo bendri pietūs ir šokių vakaras.

J. Saikelis

Kurie laikraščiai skaitytojams labiausiai patinka

„Bibliografijos Žinių“ š. m. 2 nr. Kauno miesto savivaldybės V. Kudirkos bibliotekos vedėjas V. Ruzgas paskelbė įdomius skaitytojų anketos atsakymus. Be kitų klausimų, bibliotekos skaitytojai buvo prašomi nurodyti laikraščius, kurie jiems labiausiai patinka. Į anketą atsakė 691 skaitytojas. Parduodame laikraščių sąrašą: 1) Lietuvos Aidas — 336 skait., 2) Lietuvos Žinios — 292 skait., 3) Skautų Aidas — 121 skait., 4) Karys — 118 skait., 5) Naujoji Romuva — 81 skait., 6) Rytas (dabar XX Amžius) — 79 skait., 7) Trimitas — 67 skait., 8) Kultūra — 59 skait., 9) Jaunoji Karta — 55 skait., 10) Vairas — 49 skait., 11) Židinys — 49 skait., kiti laikraščiai mažiau.

Būdinga bibliotekos vedėjo, seno ir prityrusio bibliotekoriaus, pastaba: „Daugiausia skaitomi iliustruoti žurnalai. Pavyzdžiui, vaikai net „Policijoje“ įdėtus paveikslukus stropiai žiūrinėja, nekalbant apie „KARI“, „SKAUTŲ AIDĄ“ ir kitus iliustruotus žurnalus, kurie iš rankų graibstomi“.

Ta proga tenka priminti, kad tai jau antroji anketa. Pirmoji buvo paskelbta 1928 m. „Bibliografijos Žinių“ 4 n-ryje. Ten žurnalų sąrašė rasime daug tokių vardų, kurie jau antroje anketoje neminimi: 1) Lietuvos Aidas — 331 skait., 2) Lietuvos Žinios — 281 skait., 3) Lietuvis — 146 skait., 4) Trimitas — 140 skait., 5) Sportas — 96 skait., 6) Socialdemokratas — 43 skait., 7) Mūsų Rytojus — 33 skait., 8) Ateitis — 35 skait., 9) Pavasaris — 28 skait., 10) Jaunimas — 27 skait., 11) Karys — 11 skait., kiti mažiau.

Malonu pažymėti mūsų „Kario“ laimėjimą. Per 9 metus jis iš 11 vietos prasimušė į 4-ą.

R. Al.

SOVIETŲ PESTINIŲ PULKAS

Pagal lenkų dienraščio „Polska Zbrojna“ žinias, sovietų kariuomenės pestininko pulką sudaro pulko vadas su štabu (vadovavimo skyrius ir štabo būrys), 3 batalionai, ryšių kuopa, raitųjų žvalgų būrys, priešlėktuvinių sunkiųjų kulkosvaidžių būrys, priešlėktuvinių patrankėlių būrys (2 pabūklai), maskavimo būrys, chemijos būrys, pulko orkestras, sanitarijos tarnyba, veterinarijos tarnyba, politikos tarnyba, ūkio tarnyba (su gurguole).

Pulko štabo priešakyje stovi štabo viršininkas, jo priklauso ryšių viršininkas, kurio žinioje yra ryšių kuopa, raitųjų žvalgų būrys ir pulko orkestras.

Batalioną sudaro vadas, vadovavimo grandis ir ryšių skyrius, 3 šaulių kuopos, sunk. kulkosvaidžių kuopa, bataliono artilerijos būrys.

Šaulių kuopą sudaro vadas, vadovavimo būrys (ryšių grandis, šaudmenų grandis, sanitarijos grandis, kovos gurguolė), 3 šaulių būriai (po 3 skyrius, kiekviename vadas ir 11 šaulių su 1 lengvu kulkosvaidžiu), sunk. kulkosvaidžių būrys (2 kulkosv.) ir granatininkų skyrius (vadas ir 6 žm.).

Sunk. kulkosvaidžių kuopa: vadas, vadovavimo būrys, 3 būriai po 4 sunk. kulkosvaidžius.

Bataliono artilerijos būrys yra apginkluotas 2 patrankėlėmis (37 mm kalibro, „Rosenberg'o“ sistemos arba automatinės „Maklen'o“ patrankėlės). Kai kuriuose pulkuose bataliono artilerijos būriai ginkluoti 1 patrankėle ir 1 minosvaidžiu (58 mm kalibro).

Pulko artilerijos rinktinė (divizionas): vadas, vadovavimo grandis, ryšių skyrius, 2 baterijos (po 3 patrankas 76,2 mm kalibro). Baterijos priskiriamos pirmojo skaidinio batalionams.

Klaidos atitaisymas

„Kario“ Nr. 20 pusl. 553 sporto kronikoje, žinutėje „Australai jau nebebaisūs“, įsibrovė korektūros klaida. Vietoj „Nors rungtynės baigėsi 3:2 rinktinės nenaudai“, turi būti „rinktinės naudai“.

(Feljetonas)

Trečios kuopos antro būrio eilinis Kinka įbedė sustingusį žvilgsnį į sūrokus statuto paragrafus, o akys matė Marytę ir apkrautą Sekminių stalą, o ausyse dūzgė traukinys. Šiaip, sakykim paprasto žmogelio akimis žiūrint, nieko nereikia darbui nei traukinys, nei stalas, tačiau Kinkai visa tai atnešė tokią laimę, prieš kurią niekai, kaip jisai manė, visoki statutų paragrafai.

Sakysim, kiekvienas turim širdį ir žinom, kad ji svarbiausia žmogaus organizmo dalis, todėl ją ypatingai ir saugoti reikia, tačiau niekam į galvą, tur būt, neateina mintis, kad jai susirgus kartais nei gydytojo nereikia arba nei gydytojas nepajėgia pagydyti. Kinka, nors nei į ambulatoriją nėjo, nei šiaip skundėsi, tačiau jautė kažkokį nesuprantamą skausmą.

Dažnai, gavęs moteriško rašto laišką, imdavo prie spintelės arba palangėje pirštus dėliodamas burti:

— Myli — nemyli, myli — nemyli... Tą pat darydavo ir su sandėlio prižiūrėtoju šeštadienį skaičiuodamas savo būriui marškinius — ir kiekvieną dieną gaudavo kitokius rezultatus. Būdavo nusivylęs išsiima veidrodėlį, dar pasiskolina kitą ir ima iš visų pusių krapštinėti savo fizionomiją. Nusprendavo:

— Kas čia yra? Ir galva nenuplikus, ir veidas nesuvytęs, ir akys žvalios — ne, turi mylėti! — ir lengviau atsitusęs nužingsniuodavo pas draugus. Tačiau atsidūrus vienumoj, vėl tos pačios mintys užklupdavo.

Ne paslaptis, kad Kinkai buvo ko rūpintis Marytė — juk prieš kariuomenę jį nelabai kreipė dėmesį.

Atostogų

paslaptis

— Et. — sakydavo. — Nėra ko pradėti su pusberniu...

Ir sielojosi vargšelis iki Sekminių, o atostogose visi neaiškumai išnyko. Ne viena mergina bažnyčioje šnairomis į Kinką žvelgė ir negirdėjo pamokslų, ne viena norėjo būti Sudargų Marytė. Kinka tik stovi ir sau galvoja:

— Paimkit dabar mane!

Sekminių vakare — tai buvo paskutinė atostogų valandose — Kinka džiaugėsi iš vakarėlio Marytę lydėdamas ir čiulbėjo:

— Žinai, Maryt, nežmoniškai buvau tavęs išsiilgęs.

— Ir aš... — kaip sviestu Marytė patepė jo širdį.

— Myliu tave, Maryt, tik vieną tave, — dar arčiau glausdamasis tarė.

— Apie tai, kai sugrįši.

— Ne, nei Noriu žinoti ar nors kiek myli mane...

— Gali būt, — vos ištardama atsakė, o šie žodžiai Kinkos gyvenimą visai pakeitė. — Vadinasi, Marytė jau mano!

Ir grįžo rajonon, tartum iš vamzdžio iššautas sviedinys: pasiryžęs dirbti, kupinas naujų jėgų.

Kinka staiga pasikeitė ir niekas pasikeitimo paslapties nebūtų gal sužinojęs, jei ne budrusis kuopos budėtojas.

Kaip visuomet, taip ir pirmą poatostoginę naktį, vieni knarkė, kiti tyliai sapnavo, o treči kažką nesuprantamą pasakojo. Tik vienas Kinka ėmė aiškiai ir garsiai kalbėti.

Prie lovos priėjo budėtojas. Nusisypsojo ir ėmė kvosti.

— Sakau, kad ji mane myli!

— Kas tokia ji?

— Marytė! Atostogose įsitikinau.

— Pirmą nežinojai?

— Žinoma, ir kam būčiau žinodamas būręs. Dabar nebėra myli — nemyli, bet tik — myli! — kalbėjo toliau, o budėtojas atsirėmė į sieną ir, kad garsiai nesusijuoktų, užsiėmė burną.

— Ne, nebėra be tavęs gyventi — niekai prieš tave visas pasaulis! — ištaręs apsvirtė ant kito šono ir kaip traukinys sustodamas stotį, pukšėdamas nutilo.

Rytą po pusryčių visa kuopa ėmė kalbėti apie Kinkos laimę, o jis, tartum šventasis Petras, iš širdies gynėsi. Tačiau visiems buvo aišku, kodėl jis pirštais burdavo ir veidrodėlį skolindavo.

Čia dar nebūtų nieko blogo, bet kitą dieną, kai būrio vadas ėmė klausinėti statutų, Kinkos akys sustingo ir apsiplė žiežirbomis. Negalint atsakyti į klausimą, sužė visa klasė, rodos, kiekvienas norėjo gelbėti iš bėdos. Bet ėmė kažin kas ir pasakė:

— Jis tik šiandien toks. Jis į Marytės klausimus visuomet atsako.

Per pertrauką eilinis Pilka nupiešė piešinį: atskleistas statutas, o vietoj paragrafų — moters paveikslas. Viršuj užrašė: „Eilinio Kinkos prapultis“.

Nebeapsikėsdamas draugais, paėmė popierio lapą ir parašė Marytei ilgą laišką, pabraukdamas vieną sakinį:

— Sutirku. Nebekalbėkim apie meilę dabar, kada eina pats darbas. Kai sugrįšiu — tada pakalbėsime. Darbas turi būti darbu, o meilė turi tą darbą gairinti ir duoti dar daugiau jėgų, o ne tinginio ligą.

Br. Mastaitis

GRYBAUJANT

Miške grybaudamos dvi moterėlės kalbasi:

Pirmoji: — Žinai, kaimynėle, mano Jurgiukas iš kariuomenės laiške rašė, kad ten su „raplanais“ jis ore kažkokias kilpas dirba.

Antroji: — Šū, tyliau kūma, nekalkė apie kilpas taip garsiai, dar cigulis gali išgirsti. Žinai, kad už kilpų vartojimą jis labai baudžia. Mk.

JAM ĮPRASTA

— Man atrodo, kad šis vyras iš karto pertoli užsimojo pasiekti.

— Ė, čia nieko nuostabaus, tas jam įprasta, nes kariuomenėje būdamas jis buvo pabūklo taikytojas. Mk.

MISLĖ

— Rūksta, garuoja, kartais važiuoja, bet niekam pikto nedaro.

— Virtuvė. Mk.

Kaip kartais bandoma „artintis“

KAIP NEREIKIA MASKUOTIS

Artilerininkų lauko pratimai, per kuriuos kariai mokomi užsimaskuoti.

— Eilini Marcinkau, tamsta ši kartą visai netikusiai užsimaskavai: visa galva, kaip ant delno matyti, — bara viršila eil. Marcinkų.

— Kitą kartą pasistengsiu geriau, tamsta viršila, — pažadėjo eil. Marcinkus.

Tos pačios dienos vakarinis patikrinimas. Šaukiamas eil. Marcinkus neatšiliepia, vadinasi, jo kareivinėse nėra. Kitą rytą viršila teiraujasi pas eil. Marcinkų, kur jis buvo dingęs per vakarykštį patikrinimą.

— Buvau užsimaskavęs, tamsta viršila, — pasiaiškino eil. Marcinkus

J. Lebionka

LAIKRAŠČIŲ KIOSKE

— Prašau man duoti vieną „Kuprinių Pabirų“ egzempliorių, — kreipiasi septynerių metų Juozukas pas laikraščių pardavėją.

— Pas mane nėra ir, apskritai, aš apie tokį daiktą pirmą kartą girdžiu, — aiškina Juozukui kioskininkas.

— Vadinasi, tamsta neskaitote „Kario“, — nustebo Juozukas.

J. Lebionka

KARŠČIŲ PRIEŽASTIS

— Pasakyk, sūnau, kodėl gegužės mėnesį prasidėjo tokie karščiai?

— Matai, mūsų artilerininkai poligone pradėjo iš pabūklų šaudyti ir įkaitino orą. Mk.

PASIKALBĖJIMAS

— Prieš tokį tanką tu nieko negalėtum padaryti.

— Aš šaudyčiau į jį.

— Tankas irgi šaudytų.

— Aš bėgčiau šalin.

— Tankas bėgtų paskui.

— Aš plaukčiau per upę.

— Tankas irgi plaukia.

— Aš pasislėpčiau.

— Tankas taip pat pasislėptų.

Vand. J.

BE BAIMĖS

— Tai sakai, kad pirmą kartą tau lėktuvu skrendant nei vienas plaukas nepasišiaušė.

— Na, taip. Aš tada buvau plikai nusikirpęs. Mk.

GINČAS

Ant siauro tako susitikę du kaimynai ginčijasi:

— Aš, kvailam iš tako niekados nesitraukiu, — sako vienas.

— O aš visada su noru pasitraukiu, sako antrasis, pasukdamąjį šalį. Mk.

MALONUS SAPNAS

(Pagal liaudies pasaką)

Kartą čigonas susapnavo, kad pravažiuojančios kariškos lauko virtuvės virėjas davė jam labai skanios košės, tik visa nelaimė, kad tada čigonas neturėjo šaukšto košei valgyti.

Pabudęs čigonas pasiėmė šaukštą ir vėl atsigulė, tik, gaila, kitą kartą tokio malonaus sapno jau nebesapnavo.

Mk.

TRAUKINY

Vienas ponas važiuodamas traukiniu užkalbino vieną ponį. Atsisveikindamas įteikė jai savo vizitinę kortelę. O ji:

— Nermalonu man, kad aš savo neturiu, todėl tamstai pasakysiu savo pavardę, bet esu tikra, kai tik pasakysiu, tamsta pažiūrėsi į mano kojas.

— Ištikrųjų? Kaip gi Tamsta vadinsiesi?

— Ponia Basakoja.

J. B.

— Tėve, aš noriu mokytis artistu.

— Kaip! Tu nori, kad garbinga mano pavardė skambėtų teatrų scenose!

— Tėve, aš pakeisiu pavardę.

— A taip? Nenaudėli! Kuomet būsi garsus ir turtingas — nieks nežinos, kad aš tavo tėvas!

J. B.

DRAUGO PATARIMAS

— Tavo blogiausias priešas, Petrai, yra vynas, turėtum liautis jį gėręs.

— Bet, dovanok, ar nėra pasakyta, kad turime mylėti ir savo priešus?

— Taip, bet nėra pasakyta, kad turime juos gerti. J. B.

ISTORINIAI ANEKDOTAI

I

Keletą didikų iš imperatoriaus Juozapo II rūmų skundėsi, kad jie negali vaikščioti pilies sode, nes ten leidžiama visiems įeiti. Jie prašė imperatorių, kad šis pilies sode leistų vaikščioti tik bajorams.

— Jūsų pageidavimas mane stebina, — atsakė imperatorius, — nes jeigu aš užsispirčiau bendrauti tik su sau lygiais, tai turėčiau vaikščioti mauzolejume, kur guli mano protėviai.

Šykštuolis anglų bajoras N. Taylor gyveno su žmona kaip vanduo su ugnimis. Kartą už kažką supykusi žmona sako savo vyrui:

— Aš neabejoju, kad man mirus tu vestum ir velnio dukterį, jeigu tik ji didelę pasogą turėtų.

— Tai negalima, mano mieloji, — atsako bajoras, — nes mūsų įstatymai draudžia žmonos seserį vesti.

II

Vokiečių kunigaikštis Bismarkas, jaunas būdamas kartą aplankęs vieną pietų savąjį miestą ir žinodamas kad ten psichiatrinėje klinikoje gydomi geras pažįstamas, nutarė jį aplankyti. Atsilankiusi ligoninėje Bismarką tarnai navedė į laukiamąjį kambarį ir paprašė palaukti vyriausiojo gydytojo.

Kada gydytojas atėjo, Bismarkas atsisistojo ir oficialiai pristatė: — „Kunigaikštis Otto fon Bismarkas“.

— „Popiežius Leonas 13“ — atsakė gydytojas, manydamas, kad tai koks nors naujas pacientas — pamišėlis, kuris vaizduoja save Bismarku.

Vand. J.

Šventės nuotaikon...

GERAI PAŽĪSTA

— Ar pažįsti Maksimą Klevą? — grįžusio atsarginio klausia draugas.

— O kaipgi nepažinsi, ir labai gerai pažįstu, nes mūsų kuopoje bent keli „Maksimai“ buvo, — sako atsarginis. Mk.

REKLAMA NEBEREIKALINGA

j. k. Urbšas — Žinai, drauge, vakar girdėjau per radio, kad geriausi papirosai — Domino — visi juos rūko.

j. k. Stašys — Tai kuriam galui dar reklamuotis, kad jau visi juos rūko? L. D.

TARP JAUNŲ KAREIVIŲ

Jurgis: — Kodėl taip ilgai auniesi kojas, juk, rodos, batus labai didelių gavai?

Simas: — Už tai ilgai ir aunuos, kol juos pilnus privynioju. Mk

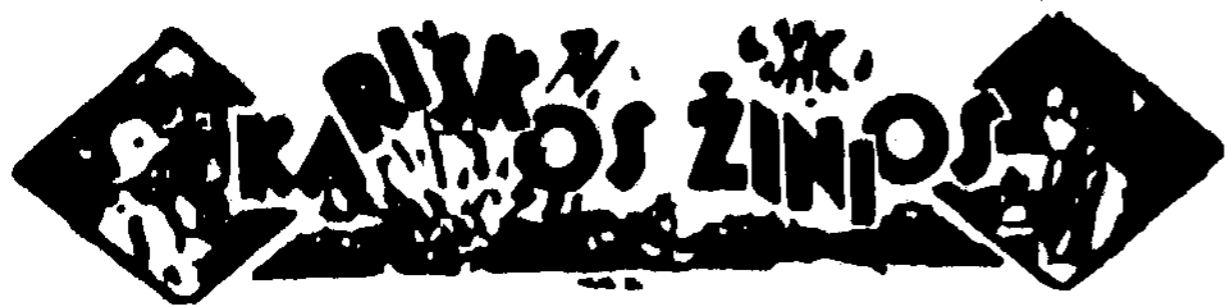
ŠALTAKRAUJIS VIRĖJAS

— Virėjau, greičiau piaustyk duoną.

— Ko taip karščiuojies, mielasis. Šalčiau truputį.

Negaliu. Visuomenės ekskursija laukia kareiviškos vakarienės. O tu ar sriubą išvirei?

PRANCŪZŲ PĖSTININKŲ KUOPA

„Polska Zbrojna“ Nr. 119 rašo, kad prancūzų pėstininkų kuopą sudaro vadas su lydima juoda grandimi, 4 šaulių būriai, vadovavimo skyrius ir kovos gurguolė.

Lydimoji grandis: puskarininkis — grandies vadas, puskarininkis-sąskaitininkas, 4 trimitininkai, 2 sekėjai, 2 telefonistai-signalistai, 1 dviratininkas ir 1 vado pasiuntinys.

Šaulių būrys: būrio vadas — karininkas, būrio vado pavaduotojas puskarininkis, 1 sekėjas, 1 telefonistas-signalistas ir 3 kautynių skyriai, iš viso 1 karininkas ir 40 kareivių, jų vienas — būrio vado pasiuntinys.

Kautynių skyrių sudaro puskarininkis — vadas, kapralas — vado pavaduotojas, 1 taikytojas, 1 padėjėjas, 3 šovinių nešėjai, 1 įgudęs šaulys, 3 šauliai ir 1 šautuvinių granatų svaidytojas, iš viso 12 žmonių.

Vadovavimo skyrius: puskarininkis — vadas, puskarininkis — sąskaitininkas, 1 kapralas, 3 vežėjai, 3 siuvėjai, 4 batšiuviai, 2 virėjai, viso 15 žmonių.

Kuopa turi 3 vežimus: šovinių, įrankių ir lauko virtuvę. Šovinių vežime vežama: 12.256 šoviniai lengv. kulkosvaidžiama ir šautuvams, 192 šautuvinės granatos, 273 rankinės granatos ir 264 raketos. Įrankių vežime yra 3 atsarginiai lengv. kulkosvaidžiai, 4 granatsvaidžiai, karininkų daiktai ir maisto atsarga.

Kuopoje iš viso yra 5 karininkai ir 187 kareiviai. Vienas iš būrio vadų gali būti ne karininkas, bet seržantas ar vyr. seržantas (t. y. viršila)

BELGIJOS KARIUOMENĖS PERTVARKYMAS

Krašto apsaugos ministeris patiekė parlamentui Belgijos kariuomenės pertvarkymo projektą, kuris turėtų būti įgyvendintas palaipsniui iki 1942 metų. Ateityje Belgijoje būtų prancūzų ir flamandų pulkai su atitinkama tarnybine kalba. Stodami į karo mokyklas jaunuoliai turės pasirinkti sau kalbą, kuria jam bus dėstomas mokslas mokykloje, o iš kitos kalbos išlaikyti egzaminą, parodyti pakankamą susipažinimą su antrąja kalba. Keliami į majoro laipsnį kapitonai taip pat turės laikyti egzaminus iš antrosios kalbos (t. y. prancūzų ar flamandų). Prancūzų pulkų puskarininkiai, kurie panorėtų persikelti į flamandų pulkus, turės laikyti flamandų kalbos egzaminus ir atvirkščiai. Įsakymai kariuomenei bus leidžiami prancūzų ir flamandų kalbomis. Susirašinėjimas su civil. valdžia bus vedamas šalies tarnybine kalba.

ŠUNES — CHEMINIAI ŽVALGAI

Pr. metais Vokietijoje buvo išbandyti šunes cheminės žvalgybos reikalams. Pasirodo, kad šunes iš karto randa užnuodytas dujomis ir iperitu vietas. Šunims buvo uždedamos specialios dujokaukės ir avalinė. Radę užnuodytą vietą, šunes smarkiai spardo kojomis žemę. Pagal lenkų laikraščio „Polska Zbrojna“ pranešimą, bandymai davė teigiamų vaisių ir vykdomi toliau.

BULGARIJOS KARIUOMENĖ

Bulgarija pralaimėjo D. kare ir todėl taikos sutartimi jai buvo leista laikyti mažąją 20.000 žm. kariuomenę ir 10.000 žm. pasienio apsaugos. Bulgarijos ginkluotą jėgą sudarė pulkai, kurie priklausė karo ministerio, nebuvo leista sudaryti iš pulkų nei brigadų, nei divizijų. Dabar, vokiečių žurnalo „Militär-Wochenblatt“ žiniomis, bulgarų kariuomenės organizacija pakeista iš pagrindų.

Žiemą bulgarų kariuomenėje tarnauja 30.000—40.000 karių, vasarą karių skaičius dvigubai išauga ir jų būna kariuomenėje nuo 60.000 iki 80.000 žm. Armiją sudaro 4 korpai, 10 pėstininkų divizijų (po 3 pulkus), kalnų brigada, 3 kavalerijos brigados (po 3 kaval. pulkus ir raitosios artilerijos divizionas kiekvienoje brigadoje). Šiuo laiku pradėta formuoti ir lengvąją diviziją, iš dalies motorizuotą.

Iš viso Bulgarija turi 108 pėstininkų batalionus, 78 lengvosios artilerijos, ir 24 sunkiosios artilerijos baterijas, 30 batalioną, keletą tankų kuopų (visi tankai iš užsienio atvežti), kavalerijos eskadronų, dviratininkų batalioną, motociklistų geležinkelių pulką ir žvalgomąjį pulką.

Oro jėgas sudaro mišrus pulkas ir rinktinė. Kiekvienoje rinktinėje yra 3 žvalgom. ir 1 bombard. daliniai. Bendrasis lėktuvų skaičius — 75.

LENKŲ KAVALERIJA

Palyginus su kitais kraštais, lenkai turi labai daug kavalerijos. 90-čiai pėstininkų pulkų (sujungti į 30 pėst. divizijų) tenka net 40 kavalerijos pulkų. Lenkų žurnale „Przegląd kawaleryjski“ rašoma apie savosios kavalerijos motorizavimo būtinumą. Siūloma pakeisti 4 sunk. kulkosvaidžius į 4 tankelius, duoti kaval. pulkui radio stotį, 4 motociklus, 2 auto sunkvežimius šaudmenims vežti. Iš kitos pusės yra ir griežtesnių pasiūlymų. Patariama suskirstyti kavalerijos dalis į motorizuotas, pusiau motorizuotas ir normalias. Motorizuotame kav. pulke arklių neturėtų būti, pusiau motorizuotoje kavalerijos divizijoje laikomos motorizuota brigada ir normali brigada. Iš tų straipsnių vokiečiai daro išvadas: pranašauja smarkius pasikeitimus lenkų kavalerijos organizacijoje.

PLAČIAUSIAI VARTOJAMI PARAŠIUTAI

Prancūzų kariuomenės dienraštis „La France Militaire“ neseniai padavė žinių apie plačiausiai vartojamus parašiotus: Italijoje: Salvator, tipo D ir Salvator, tipo 16, Čekoslovakijoje — Pak Praha, tipo Pak (vartojamas ir Suomijoje), Švedijoje — Luendholm, tipo Thoernblad, Prancūzijoje — Vinay, tipo 100, Alos, tipo 100, Aviorax, tipo 801, Anglijoje ir Jungtinėje Valstybėje — Irvin, „prlegavio“ tipo, Irvin „ant pečių“ (jie taip pat vartojami Lenkijoje ir Jugoslavijoje).

Visų šių parašiotų plotas — nuo 41 iki 48 ketvirtainių metrų (švedų net 34,6), svoris nuo 6,25 iki 9 kilogramų, išskleidžia per 1,5 iki 3,5 sekundžių ir kritimo greitis — nuo 5,5 iki 6,9 metrų per sekundę.

I v a i r u m a i

AR GALI ŽMOGUS SKRAIDYTI

Jau seniai žmonės galvoja, stengiasi išrasti būdą, kad žmogus galėtų laisvai, kaip paukštis, skraidyti. Čia kalba eina apie galimą išrasti „skraidantį dviratį“, kuris be ypatingų sunkumų galėtų naudotis žmogaus raumenų jėga. Savo laiku vokiečių mokslininkas Golmgolcen'as teoretiškai apskaičiavo, kad tai neįmanoma padaryti. Bet tuo pat metu kitas mokslininkas Verneris Šneideris sugriovė Golmgolceno teoriją. Šneideris įrodė, kad dėl horizontalinio skridimo ir savo kūno svorį pakelti ir traukti oru pirmyn, dar plius aparato svorį, vienu raumenų jėgos pilnai pakanka.

Praėjusių metų bandymai, atlikti Frankfurte, įrodė, kad aparatą, kuris judėtų vien žmogaus raumenų varomos jėgos, galima išrasti, tiksliai čia reikalinga daugiau technikos, kad minimą aparatą galėtų pritaikyti praktikai. Svarbiausias klausimas, ties kuriuo susidūrė konstruktoriai, tai „skraidančio dviračio“ startas. Pakilti iš vietos tokiam „dviračiui“ reikalinga nemažiau kaip pusantros arklio jėgos. Vienok, čia galima apseiti ir be specialių motorų, kad „skraidantis dviratis“ galėtų gauti pirmojo pakilimo jėgą; tai guminiai trostai, spyruoklės ar panašūs dalykai.

Prisiminė, kad ir sklandymas pirmąsį savo gyvavimo metais susidūrė su daug didesnių ar mažesnių kliūčių, vis dėlto reikia tikėtis, kad ir „skraidantis dviratis“ gali virsti tikrenybe. Netolima ateitis parodys ar žmogus gali pavirsti paukščiu ir laisvai skraidyti padangėse.

KAIP VARTOTI LEDĄ ŠALDYMUI

Atrodo, kad nėra nieko paprastesnio, kaip šaldyti ledu, o vis dėlto beveik visos mūsų šeiminių elgiasi labai neracionaliai. Norint, kad produktai greičiau atšaltų, reikia juos dėti ne ant ledo, kaip kad dabar daro mūsų šeiminių, bet po ledu. Mat, atšalęs oras darosi tankesnis, sunkesnis ir sėda žemyn, o jo vieton iš visų pusių skverbiasi šiltas oras. Tai gi, jei padėti indą su vandeniu ant ledo, tai atšals tik jo apatinis sluoksnis, o visas kitas bus apsuptas šilto oro. Atvirkščiai, padėjus gabalą ledo ant indo viršaus, jo turinys atšals greičiau dėl dviejų priežasčių: pirma, atšalęs viršutinis vandens (ar kito skysčio) sluoksnis pats leis žemyn, o jo vieton iš apačios kils šiltas, kuris atšalęs vėl leis žemyn ir t.t., kol inde atšals visas skystis. Antra, atšalęs apie ledo gabalą oras taip pat leis žemyn ir apsups indą. Žodžiu, kaip norėdami skystį sušaldyti ar užvirinti statome jį virš liepsnos (sušilęs vanduo kyla aukščiau), taip norint atšaldyti, reikia dėti po ledu. Kaip būtų neracionalu virinti vandenį šildant iš viršaus, taip lygiai neprotinga šaldyti iš apačios. Dėl tos pat priežasties, jei, pav., norime atšaldyti karštą vasaros dieną orą kambaryje, ledų pūslę turime pakabinti palubėje o ne dėti kur nors kurtėje ant grindų.

Naujieji leidiniai

J. Lažečnikovas „LEDINIAI NAMAI“ Istorinis romanas. I tom. Vertė M. Januškevičius. Išleido „Sakalas“ 138 psl. Kaina Lt. 1,50.

Tai istorinis romanas iš rusų didikų gyvenimo imperatorienės Onos laikais. Čia aprašomas imperatorienės dvaras, tų laikų papročiai, bajorų išdaigos ir intrygos. Visas veikalas sukasi apie rusų bajoro Volynskio ir imperatorienės meilužio vokiečio Birono varžymąsi dėl įtakos carienės dvare, apie jų pastangas paimti valdžią į savo rankas.

Šiaip veikalas nieku ypatingu nepasižymi, jau pasenes. Vertimo kalba nepuikčiausia.

Knygutė priklauso prie „Populiariosios bibliotekos“ leidinių.

GALERIJA. Tarptautinis fotografijos ir filmų mėnraštis. Lietuviškoji laida. Nr. 1. 1937 m. gegužės mėn. 34 psl. Redaktorius ir leidėjas J. Šakovas.

Paėmus į rankas šį mėnraštį, negalima tiesiog patikėti, kad tokius gražius leidinius galėsime paruošti mes patys — o vienok tai įvykęs faktas. „Galerijos“ tikslas — propaguoti lietuviškas foto nuotraukas ir per jas išėti į platųjį meno pasaulį.

Vedamąjį straipsnį „Fotografijos kultūrinė reikšmė“ parašė kultūros d-to direktorius dr. A. Juška. Toliau seka Mario Bellavista „lėvidinis moderninio fotografo paruošimas“, kuriame yra vienas įsidėmėtinas sakiny: „Tik tas gali būti menininku, kuris iš prigimties turi ypatingą jautrumą grožiui, formai ir vaizdavimui“ (5 p.). K. Laucius rašydamas — „Tamsta nori daryti mažojo formato nuotraukas?“ pabrėžia, kad „mažojo formato neigatyvus reikia labai rūpestingai ir švariai pagaminti“ (8 p.). Skyriuj „Mūsų nuotraukų techniški daviniai“ kalbama apie mėnrašty įdėtų fotonuotraukų autorius. Yra skyriai, pavadinti „Nuotraukų kritika“, „Foto rinkos naujienos“, „Lietuvos foto kronika“ bei „Užsienio parodos“. Yra taip pat įdėta ir „Apšvietimo lentelė gegužės mėnesiui“.

Iš lietuviškųjų foto nuotraukų yra įdėtos: A. Naruševičiaus — „Aš jau ateinu“ ir A. Laucienės — „Pardavėjų belaukiant“ Toliau seka: Čekoslovakijos, Austrijos, Niderlandijos, Vokietijos, Jugoslavijos, Latvijos, Italijos, Anglijos, Japonijos ir kitų šalių foto nuotraukos. Jos tikrai vilioja skaitytojo akį ir skatina prie grožio. Aplamai, žurnalas gražus ir vertingas.

Jo prenumerata metams — 24 lt., gi šiais metais, nuo birželio m. 1 d. iki galo, tik 13 lt. Ats. numerio kaina — 2 lt. 75 ct. Ats. plk. ltn. Burokas

Galvosūkių Nr. 19 sprendimas

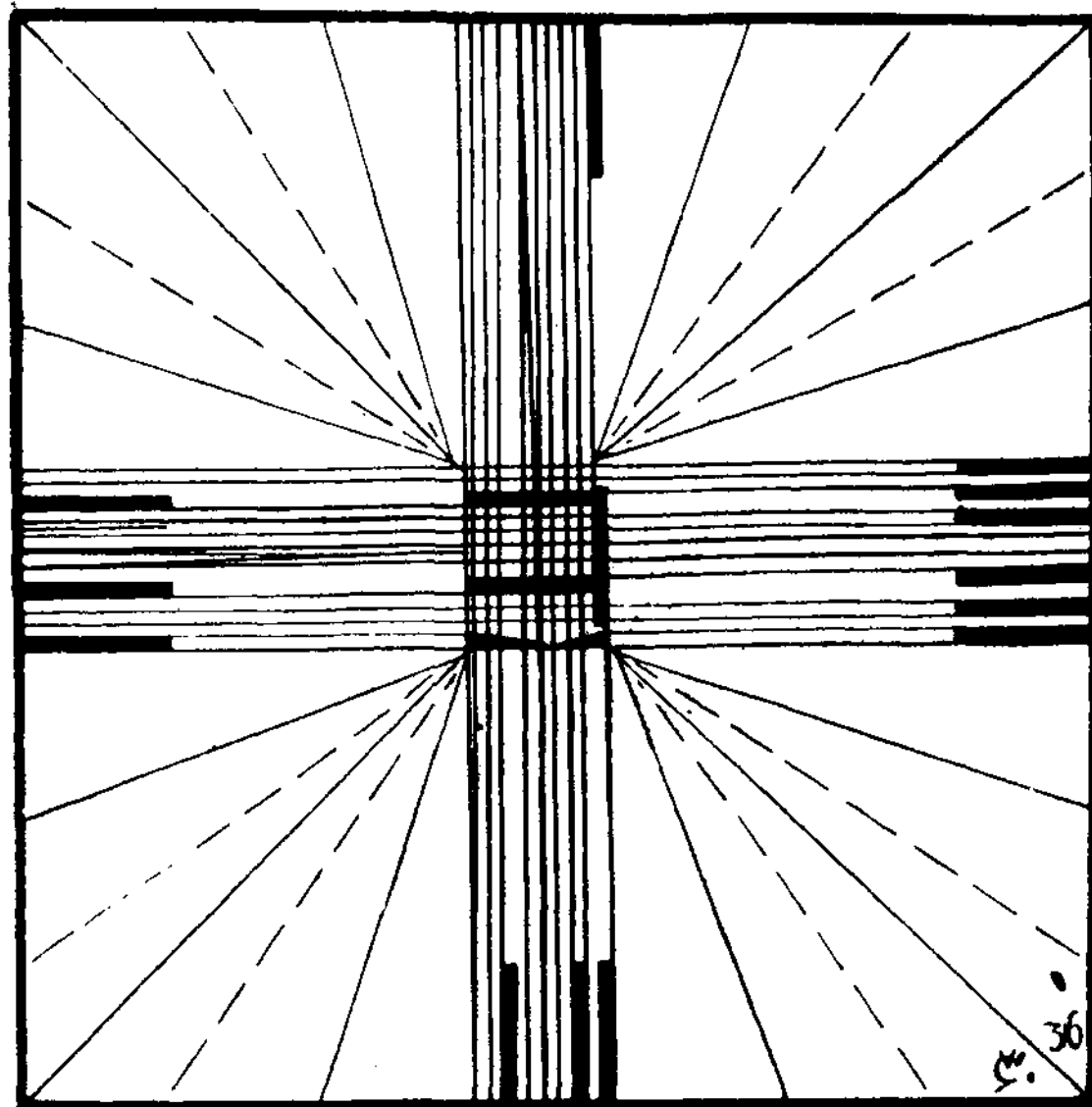
M. S. M.

Rytoj nuolatinėj šaudykloj bus bandomas naujas tolimojo šaudymo pabūklas. A. S. S.

Gerai išsprendė pusk. J. Zapkus (1 p. p.). Kadangi šio numerio viršelis 3 dienomis anksčiau spausdintas, negu paprastai, tai daugumas sprendėjų dar nespėjo atsiųsti savo sprendimų. Todėl iki gegužės 18 d. 14 val. gauti redakcijoje sprendimai bus įskaityti.

Galvosūkis Nr. 21

(Vert. 3 tšk.)

Perskaitykite, kas čia parašyta.

Čy.

JŪSŲ RŪBAI

gražių spalvų, madnių vilnonių medžiagų kostiumams, paltams,

uniformoms, sportui ir suknelėms šilkų ir kitų medžiagų, taip pat gatavų rūbų vyrams ir moterims parduodama žemomis kainomis „DROBĖS“ fabriko krautuvėse: Kaune, Šančiuose, Klaipėdoje, Tauragėje, Šiauliuose, Ukmergėje, Panevėžyje ir Marijampolėje.

Visose krautuvėse reikalaukite DROBĖS fabriko medžiagų su antspaudu DROBĖ

VILNONIŲ GELUMBIŲ FABRIKAS

Akc. B-vė „DROBĖ“

K a u n a s - Š a n č i a i, Drobės g-vė 56.

Telefonai: Raštinės 41341, sandėlio 41073

Visi jau įsitikino, kad įdomiausias, gausiai iliustruojamas, turiningas kariškas moderniškas žurnalas yra tik kariuomenės savaitraštis

KARYS

Kary, jaunas kareivi, šaulys ir šiaip pilietis, kariuomenės ir visuomenės šventės proga išsirašyk šį vienintelį, iliustruotą karišką laikraštį sau bei savo artimiesiems!